

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• IDUN • JUL • 1903 •

GUNNAR HALLSTRÖM

Utgifvare: FRITHIOF HELLBERG.

Pris: 1 krona.

(For.) Tidning
So.

Allmänna Lifförsäkringsbolaget:

STOCKHOLM + 10 VASAGÅTAN

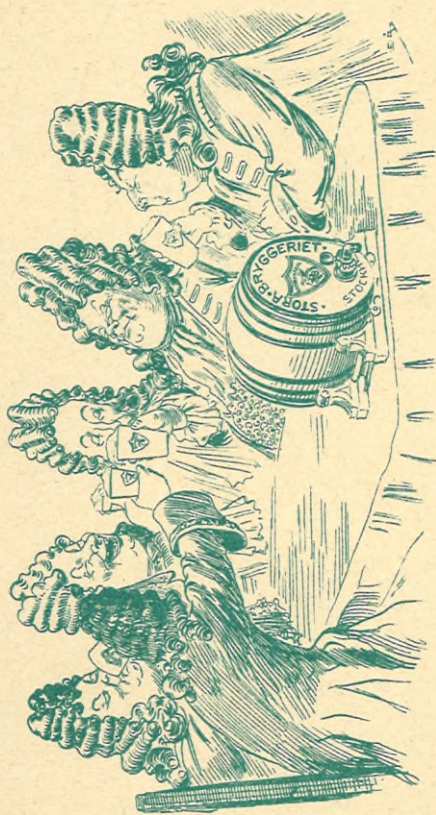
Vanliga

{ Lifförsäkringar med goda årliga vinster efter 5 kalenderår.

REFORM

{ försäkringar af åren 1900 och 1903 med eller utan öfverkurs..

Barnförsäkringar · Lifräntor

Henrik Gahns

SKRIF-

&

KOPIEBLÄCK

uppfyller alla de fordringar, som ställas på ett förstklassigt bläck

Henrik Gahns A. A. A.-B.
UPSALA.

Kungl. Hofleverantör.

Joh. Öberg & Co Lärftskramhandel

Etablerad 1854

Specialitet: Damast- o. Drälldukyger, Lakan o. Örgottslärfter, Handdukar, Hvita väfnader, Näsdukar, Filter, Sängtäcken, Bolstervar m. fl. utstyrselartiklar

STOCKHOLM, Drottninggat. 15
RIKSTELEFON 2147 • ALLM. TELEF. 5810

*Välkänd!
Öfverträffad!*

*Därför
välkommen
present!*

Se

*att etiketten är
märkt:*

Eau de Cologne- & Parfumerie-Fabrik
„GLOCKENGASSE
N° 4711”
KÖLN A/R

Försäljes öfverallt
i hela riket.

Generalagent:
Emil Boström,
Stockholm.

Telegramadr. 4711

Allm. Telefon 4711 • Riks Telefon 4711

Litet kaffe ofta

ARLA

ARLA

ARLA

är den bästa och lämpligaste stimulerande dryck, som finnes, men bör man dock se till att alltid få detsamma blandadt med *Stockholms Kaffe-Aktiebolags* berömda *Intubikaffe* (nu kalladt *ARLAKAFFE*) för att bli skyddad mot kaffeförgiftning, som oftast uppstår vid bruk af enbart kaffe. De mest framstående professorer och läkare intyga, att detta *Arlakaffe* gör kaffet godt, hälsosamt och välsmakande samt ytterst drygt och billigt.

Paketer à 25 och à 10 öre i alla speceri- och diverseaffärer. Obs. noga att firmans namn, *Stockholms Kaffe-Aktiebolag*, samt ordet *Arla* i rött äro tryckta å hvarje paket, ty *endast dessa* äro verkligt äkta och garanterade att innehålla den bästa kaffe-tillsättning.

S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm. Filialer i Göteborg och Malmö.

IDUN · 1904

Utgifvare: FRITHIOF HELLBERG.

DÅ IDUN nu går att anmäla sin nya årgång — den *sjuttonde* i ordningen från tidningens uppkomst — torde all större omständlighet vara öfverflödig. Genom de gångna årens sträfvanden hafva vi nämligen nu kommit därhän, att IDUN öfver hela vårt land är känd och erkänd som

Sveriges obestriddigen förnämsta illustrerade tidning

och alla våra bemödanden för det nya året skola gå ut på att häfda och ytterligare befästa denna vår rangställning. Som hittills komma vi att i ord och bild följa *dagshändelserna*, liksom vi ock skola meddela porträtt af de märkligare män och kvinnor, som på något sätt stå i samband med dagskrönikan. Jämte *det rikhaltiga illustrationsmaterielet* skola vi ägna en alldeles särskild omsorg åt *textafdelningen*, hvars omfattning och värde stå *vida öfver hvad andra ill. veckotidningar ha att erbjuda*. Sakliga inlägg och intressanta diskussioner i för hemmen viktiga frågor skola omväxla med kortfattade biografier, underhållande noveller och berättelser samt goda dikter. För *Iduns romanbibliotek* låta vi oss alltjämt angeläget vara att förvärfva *det yppersta, som öfver hufvud vår moderna svenska diktning har att bjuda*. Ett bevis bland andra härpå är den berättelse af

SELMA LAGERLÖF: Herr Arnes penningar

som för närvarande pågår i romanbilagan. Af detta den stora författarinnans senaste arbete, som motsatts som ett litterärt evenemang öfver hela den bildade världen, erhåller hvarje nytillträdande prenumerant för år 1904 *gratis* de redan i år utkomna arken mot insändande af adress och 10 öre i porto till Iduns Expedition. Bland öfriga svenska originalromaner af framstående författare, som ligga färdiga på redaktionens bord att efter hand inflyta i romanbilagan, vilja vi nämna:

Drottning Filippa, historisk roman
af Axel Lundegård.

Lifvets röster, roman af
Elisabeth Kuylenstierna.

Två slags folk, skildring ur Stock-
holmslifvet af Anna Wahlenberg.

Dessutom är det vår afsikt — för att än ytterligare bereda omväxling och intresse åt tidningens litterära innehåll — att på nyåret anordna

en större litterär pristäffling för kortare noveller och uppsatser

hvars program kommer att närmare utvecklas i något af tidningens januarinummer.

I öfrigt skola vi naturligtvis bibehålla och förkofra de *afdelningar för underhållning och nytta*, som kanske icke minst gjort *Idun* så omtyckt i hemmen, såsom: *Iduns hjälpreda för hemmet*, *Köksalmanack för hvarje dag året om*, *Tidsfördrif*, *Läkarråd*, *Frågor och Svar* m. m. En förmån, som många af våra läsarinor helt visst skola veta att värdera, ha vi sökt bereda dem i den *atelier för tillklippning af pappersmönster*, som vi upprättat, och från hvilken de för billigt pris (med ytterligare nedsättning för dem, som samtidigt äro prenumeranter på *Iduns Modetidning*) kunna rekvirera hvilket som helst önskad t mönster till den moderna toaletten.

Som en *extra premie* erhålla slutligen alla våra prenumeranter *Iduns rikt illustrerade och innehållsrika julnummer*, som i bokhandeln ensamt betingar ett pris af 1 kr.

Med allt detta blir dock *Iduns* pris för det kommande året oförändradt eller 6 kronor för den vanliga upplagan samt 8 kronor för praktupplagan, som skiljer sig från den förra endast genom sitt tjockare och finare papper, hvarpå illustrationerna bättre framträda. Härtil kommer för år 1904 den s. k. *Fänrik Stål-upplagan*, med ett pris af 10 kronor, omfattande *Iduns* vanliga upplaga med *Romanbibliotek* och *Hjälpreda* samt *andra delen af J. L. Runebergs Fänrik Ståls Sagner med Albert Edelfelts illustrationer*. Nyttillträdande prenumeranter, som önska den under år 1903 redan utkomna *första delen* af detta nationella praktverk (hvilket förut i bokhandeln betingat ett pris af 27 kr. 50 öre pr häftadt ex.), kunna erhålla denna mot insändande af 4 kr. samt 40 öre som porto till *Iduns expedition*, Stockholm.

De fullständiga prenumerationsafgifterna för *Iduns* olika upplagor under år 1904 ställa sig sålunda:

	$\frac{1}{2}$ år	$\frac{3}{4}$ år	$\frac{1}{2}$ år	$\frac{1}{4}$ år
IDUN, vanliga upplagan	kr. 6:—	4:50	3:—	1:75
» praktupplagan »	8:—	—	4:—	—
» Fänrik Stål-upplagan	10:—	7:50	5:—	2:75

IDUNS MODETIDNING,

utan all gensägelse en af Skandinavien *ele-gantaste* och *innehållsrikaste* modejournaler, som i sin nya utstyrelse haft att glädja sig åt en mer än vanlig framgång, utkommer under 1904 efter samma plan som föregående år.

I tvänne 8-sidiga nummer i månaden, tryckta på godt och fint illustrationspapper, som låter de talrika afbildningarna komma till sin bästa rätt, erhålla våra läsarinor en öfersikt af det mest efterföljansvärda, som i de stora modestäderna, Paris, London, Wien och New York, framträder på det kvinnliga modets område. Genom de färdigklippta,

fullt tillförlitliga pappersmönster, som prenumeranterna för *särskildt billigt* pris kunna erhålla till alla i Modetidningen befintliga afbildningar, sättes en hvar af våra läsarinor, som det önskar, i tillfälle att själf se sina kläder. Och då prenumerationspriset är så *otroligt lågt* som *kr. 2:20 för helt år, kr. 1:20 för halft år*, torde hvarje praktisk husmor lika väl som hvarje sömmerska finna det förenligt med sin fördel att å närmaste postanstalt på prof prenumerera å *Iduns Modetidning för år 1904*.

BARNGARDEROBEN,

den i alla hem med uppväxande små »slitvargar» redan snart sagdt oundgängliga rådgifvaren, *alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda*, utgifves äfven under det kommande året efter samma omtyckta plan som hittills. Med sitt en gång i månaden utkommande 12-sidiga nummer, innehållande bortåt ett

hundratal illustrationer öfver allt, som hör till barntoaletten från de spädate åren till vuxen ålder, och åtföljd af *en stor dubbelsidig mönsterbilaga*, ersätter »Barngarderoben» mångfaldt det ringa prenumerationspriset af *3 kr. för helt år* genom den nytta och besparing, dess praktiska råd bereda i hvarje hem.

IDUNS MÖNSTERAFDELNING

Bryggaregatan 17, Stockholm

Atelier för alla slag af mönster efter de förnämsta Franska, Engelska, Amerikanska, Tyska och Svenska modeller för allt som hör till Dam- och Barn- garderoben.

Endast 3 mått nödvändiga, nämligen lifvidd, midjevidd och kjollängd fram.

Prisen äro följande:

Bluslif.....	40 öre
Lifmönster.....	40 »
Kjoldemönster utan släp.....	50 »
Hel dräkt.....	75 »
Prinsessklädning.....	75 »
Reformdräkt.....	75 »

Ärmmönster.....	20 öre
Barndräktmönster.....	50 »
Kragmönster (Pellerin).....	50 »
Kappmönster.....	60 »
Kjoldemönster med släp.....	75 »
Nationaldräktmönster.....	1 kr.

Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till

Iduns Mönsterafdelning,

Bryggaregat. 17, Stockholm.

IDUNS

JULNUMMER

UTGIFVET AF

FRITHIOF HELLBERG

Omslagsbild AF GUNNAR HALLSTRÖM. *Inledningsvignett*
AF HJÖRDIS NORDIN *Inledningsdikt* AF JOHAN NORDLING.
JULTANKAR, AF S. A. FRIES. VÄNTANS TIDER. DIKT
AF SNORRE. Illustr. E. FORSTRÖM. JULENS FÖR-
RIDARE. BERÄTTELSE AF MARI MIHI. Illustr. V. ANDRÉN.
HEMBYGDEN. BERÄTTELSE AF AXEL LUNDEGÅRD. Il-
lustr. ALF. WALLANDER. JULOTTA. DIKT AF ANNA
KNUTSON. Illustr. JENNY NYSTRÖM. OMVÄNDELSE.
NORRLÄNSK JULSTÄMNING AF ALFHILD AGRELL. Illustr.
J. TIRÉN. POPENS ÖGA. EN JULHISTORIA FRÅN LAIS
1700 AF ESAIAS COLLIN. Illustr. HJ. ENEROTH. EN
SYLVESTERNATT. SKISS I REPLIKER AF ERNST HÖGMAN.
Illustr. C. PRINTZENSKÖLD. VID NYÅR. DIKT AF
SIGRID ELMBLAD. Illustr. D. LJUNGDAHL. NYÅRS-
VAKAN PÅ HELLINGEBY. GENREBILD FRÅN 1700-TALET
SISTA DECENNIUM AF ULLA LINDER. Illustr. G. PAULI.
NU ÄR DET JUL IGEN. PAS DE QUATRE AF ELLEN SAN-
DELS. OLYCKSKAMRATERNA. SKISS AF ANNA WAHLEN-
BERG. Illustr. GERDA TIRÉN. TJUGONDAG KNUT. RIM
OCH BILDER AF KNUT STANGENBERG.

    1903

STOCKHOLM
TRYCK OCH REPRODUKTIONER FRÅN
IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI
1903

Nu smida vinterbojorna
 i isband all naturen,
 palatsen liksom kojorna
 och människornas håg.
 Och mörkret står så skrämmande
 som galkret omkring buren,
 förkväfvande och hämmande
 kring vilja, vind och våg.

På djupet gå dock strömmarne
 af lifvets varma flöden,
 och redan genom drömmarne
 en bleknad ljusning när,
 en fläkt från ännu blundande
 och gryningsstumma öden,
 en aning om en stundande
 och ny och mäktig vår.

Då möter, hög och manande
ur vinternattens sköte,
de drömmande och spanande
en känd och kär gestalt.
Och upp ur dykran springa vi
den ljusa **JUL** till möte,
och henne hälsning bringa vi
i jubel hundrafaldt.

Vid mantelvädens höljande
ses blivtra fotens spänne
mot vågens ödmjukt höljande
snöhvita hermelin.

Och gröna furor grena sig
att kring den stoltas änne
isbrämade förena sig
till skyhög baldakin.

Ur gyllne skålen räcker hon
oss Idunsfrukten röda,
till alla lika sträcker hon
sin hugnads rikedom.
Och vid de kärva safterna,
som under skålen glöda,
förnygras mannakrafterna,
förnyas vårens blom.

Thy är vårt hjärta svallande
af fröjd, när upp vi stånda,
och tusenstämmigt skallande
vår sång till julens pris,
som bragte oss Förlossaren
ur mörkrets ve och vända,
Besegraren och krossaren
af vinterns ok och ris.

Johan Nordling.

JULTANKAR.

AF S. A. FRIES.

Vänligt öfver jorden glänser
Strålen af ett himmelskt hopp;
Stilla inom tidens gränser
Evighetens sol går opp,

Ack, så stilla, att mitt öga
Herrens sken fördraga må
Och Guds dolda råd förstå.

Sv. Ps. 73: 1 (J. O. Wallin).

TIDEBÖCKERNA, kristna och hedniska, förtälja, att Jesus af Nazaret i sin egenskap af Messias uppträdde och verkat under den romerske prokuratorn Pontius Pilatus' styrelse af Judeen och Samarien 26—36 e. Kr. Längden af Jesu lif är icke med säkerhet känd; hans dödsår kan ej exakt angifvas, och det verkliga födelseåret synes vara omöjligt att bestämma. Redan den förste Jesu-lif-skildraren, den tredje evangelisten, har i Luk. 2 och 3 kapitel försökt att genom åtskilliga synkronistiska data fixera tidpunkten för Jesu födelse och offentliga uppträdande, men de här meddelade uppgifterna tyckas snarare vara ägnade att inveckla än klargöra och lösa problemet i fråga.

I sanning, psalmsångaren har rätt, då han talar om det stilla och obemärkta sätt, på hvilket evighetens soluppgång i Kristi person ägde rum för jordens barn, äfven om man endast stannar inför det hemlighetsfulla dunkel, som hvilat öfver tidsgränserna för Jesu jordiska lefnad. Den äkta religiösa tron vill häri gärna och icke utan skäl se ett tecken: Jesus låter sig icke fångas och begränsas af tiden, han går utöfver den, hans sanna väsen förstå vi ej, då vi se honom blott under tidsbegränsningens synglas, han måste allra ytterst fattas »sub specie æternitatis», från synpunkten af Guds fördolda frälsningsråd med afseende på världen.

Obestämdheten i de tidpunkter, som beteckna Jesu jordiska födelse och död, kunna för den kristna fromheten få betydelse af tecken, sade jag. Det är som om Jesu person icke kunde finna fast fot i den jordiska tillvaron, hvars verkligheter i lidanden, kval och död han dock i så rikt mått fick lära känna.

Men om vi efter vanlig kronologisk bestämning förlägga Jesu födelse till det första året af gällande tidräkning, så möter oss äfven här ett djupt och betydelsefullt tecken. Redan den förste Jesu-lif-skildraren synes hafva haft ett öppet öga för detsamma, då han i sitt evangelium upptog den underbara, poetiska skildringen af Jesu födelse i Bellehemstallet under änglars jublande lofsång och fromma, fridsälskande herdars besök i nattens tysta timme hos den nyfödde »Herren i Davids

stad». Ty den himmelska härskarans mäktiga segerrop: »Ära vare Gud i höjden, frid på jorden, till människorna ett godt behag» (Luk. 2: 14), ljuder oss till mötes som en evighetens gensaga mot de hyllningar, med hvilka tidens barn ville hedra världshärskaren Augustus i Rom genom talrika inskrifter, funna i Mindre Asiens städer. Dessa hyllningsinskrifter, hvilka synas hafva tillkommit under tiden från år 2 f. Kr. till 14 e. Kr., då Augustus afled, prisa i högstämda ordalag den romerske cæsarn som den af »försynen» åt »människornas välfärd» skänkte »frälsaren», hvilken skulle »bringa alla krig att upphöra» och uppfylla alla förhoppningar, såväl de gångna som de kommande släktenas. Augustus' födelsedag, den 23 september, utgjorde, såsom det försäkras, begynnelsen af »evangelierna» (de glada budskapen) om »fred på jorden och på hafvet», »städernas blomstring, lagbestämmdhet, endräkt och fördragsamhet i samvaron», »öfverflöd på allt godt», »de skönaste förhoppningar för framtiden» och »gladt mod för den närvarande tiden». Korteligen, »det eviga och odödliga väsendet i allt» hade genom Cæsar Augustus' födelse »till alla andra utomordentliga välgärningar fogat det största goda till vår sanna lycka», hvarför Augustus, »jordkretsens herre», rent af hyllas som »gud» och enligt den romerske historieskrifvaren Svetonius troddes kunna åberopa sig på gudomlig börd.

Det är en egendomlig tillfällighet — måhända i grunden något mera — att världshistorien vid tiden för Kristi födelse är så tyst och stilla. Det är som om man lyssnade och väntade efter något. Men intet efter vanlig uppfattning märkvärdigt sker. Ingen profanhistorisk tilldragelse är mig veterligen daterad år 1 före och efter Kristi födelse och knappast någon de tvänne närmaste åren före och efter den kristna tidräkningens begynnelseår. Detta sammanhänger utan tvifvel med den allmänna världsfred Augustus för några år lyckades skänka sitt stora och väl styrda rike.

Tanken på gudomens uppenbarelse i människan hade i Greklands myt- och tankevärld funnit en god jordmån. Det var i grunden endast en konsekvent utveckling af denna mäktiga idé, då man

tillade de romerske cæsarerne — redan en Augustus och Tiberius, men i ännu högre och allmännare utsträckning en Claudius och Domitianus, hvilken sistnämnde rent af fordrade den — titeln »vår herre och vår gud».

Det var icke underligt, att de kristna vid en jämförelse mellan dessa kejsare och Jesus Kristus funno sin törnekrönte Messias bättre motsvara den tillbedjan greker och romare ägnade de romerska cæsarerne. De vägrade alltså med rätta att offra åt kejsarens bild. De framburo i stället sina böner och lofsånger åt *sin* »herre och gud» (Joh. 20: 28), hvilkens rike var bestämdt att på den allmänna världsfredens grund omfatta hela jorden. I detta voro alla kristtrogna »helgamannamedborgare och Guds husfolk».

Jesus var visserligen ingen fredsapostel i modern mening, lika litet som man har rätt att räkna honom såsom den nutida socialismens föregångare. Han var hvarken det ena eller det andra, och allt hvad man i det syftet anför ur hans lif och lära enligt evangelierna beror på missförstånd af hans kallelse. Jesus var ingen teolog, ingen filosof, ingen vetenskapsman; lika litet var han en socialist och fredsapostel. Men han var också af liknande anledning ingen motståndare till sådana rörelser. Af inre och yttre kallelse var och ville han vara *Messias*. Såsom sådan var han grundläggaren af Guds rike på jorden, ett rike, som han tillmätte ett himmelskt ursprung och ett himmelskt mål.

I det ideal för Guds rike, som hägrade för Jesu inre öga, voro krig och blodutgjutelse uteslutna. Så var det visserligen äfven i det judiska messiasrikets ideal, från hvilket Jesus utgick. Men i medlen för att nå detsamma ingick enligt äkta judisk åskådning det heliga kriget. Jesus har icke velat eller godkänt detta medel, när det gällde Guds rikets förverkligande. Därför får Jesu bild draget af fredsmissionär.

Juldagens evangelium är det glada budskapet om den eviga freden på jorden i det ögonblick Guds rike varder fullkomadt. Men det innebär ock en bestämd protest mot krig och blodutgjutelse, fångelser, bål, tortyr och förföljelser af alla slag, när det gäller mänsklighetens arbete att taga Guds rike i besittning såsom en kostlig pärla, en ännu fördold skatt, hvars ägande är värdt alla uppoffringar och alla mödor. Det är sant, att Gudsriket, sådant Jesus grundlagt och velat det, innefattar mycket annat och mera än den eviga freden på jorden. Det innefattar också frälsningsbudskapet i dess

allra vidsträcktaste mening för den enskilda människosjälens. Men då vi tänka på änglasången om »frid på jorden» i juldagsevangeliet, då vi jämföra densamma med dess paralleller i lofsångerna till Augustus' ära vid tiden för Jesu födelse, då vi höra juldagens epistel, hämtad från profeten Jesaja (7:e årh. f. Kr.), om den tid, då allt krig med storm och blodig klädnad skall uppbrännas och af eld förtärdt varda och minnas återklängen af dessa ord i Jesu Kristi kyrkas historia i alla tider ända till våra dagar, så äro de jultankar, som löpa ut i förhoppningen om en allmän världsfred, grundade icke i tillfälliga drömmier under trycket af »den väpnade fredens» permanenta krigstillstånd, utan i mänsklighetens eget innersta väsen, sådant detta uttalat sig i längtan och hopp sedan årtusenden, ja ytterst i Guds eget väsen, hos hvilken den eviga salighetens fullkomliga frid har sitt rätta hemvist. Att i evig fred och ömse-sidig brödrakärlek bebygga och försköna denna vrå af Guds omätliga världsalld, som blifvit oss människor gifven för att här släkte efter släkte utföra vårt värf, att vid sidan om hädangångna fäders grafvar reda våra egna grifter, att vara goda och glada, medan vi bida döden såsom öfvergången till en annan tillvaro — det är människosläktets uppgift, äfven om den aldrig skulle kunna helt uppfyllas i denna värld. Ty detta beror icke endast på oss själfva, utan på den kosmiska ordning, i hvilken vi äro infogade, och hvars yttersta mål vi måste tjäna. Det är alltför väl möjligt, att mänskligheten lika litet som individen når fullkomligheten i denna jordiska tillvaro. Det är till och med sannolikt att så icke skall ske. Om därför tron på den eviga fredens tusenårsrike i världen icke skulle finna en fullkomlig motsvarighet i människosläktets utveckling till Guds rike i denna värld, så betyder icke detta, att den eviga fredens mål är en chimär, ja icke ens en blott s. k. regulativ idé, utan det kan och skall en gång förverkligas i de nya himlar och på den nya jord, hvilka vi förbida, och uti hvilka rättfärdighet bor (2 Petr. 3: 13).

Så länge människosläktet vill förstå sitt sanna väl och till följd häraf knyter sina högsta religiösa och sedliga intressen vid Jesu Kristi person såsom världsfrälsaren i eminentaste mening, skall också juldagens evangelium predikas som en himmelsk protest mot krig och våld och blodutgjutelse i världen. Jesus är den store Fridsfursten. Han är detta, emedan han för oss är Guds härlighets återsken och hans väsens rätta afbild, i hvilken alla släkter på jorden skola välsignade varda.

»Jag börjar med den tid, som stiger
ur töcknet däjelig och hvit...»

VÄNTANS TIDER.

OM höstens rusk nog helst jag tiger — för resten hör det inte hit — jag börjar med den tid, som stiger ur töcknet däjelig och hvit.

Visst händer, jul'n sig presenterar i smutsgrå, jämmerlig miljö, men jag mig högljudt opponerar emot den jul, som ej har snö.

Med drifvor af en blåhvit dager, där hvarje steg ger muntert knarr, med rimfrost strålande och fager i björkens hängen, granens barr.

Visst kan det nypa hvasst i skinnet och svepa kallt om stugans dörr, men gladt är hjärtat, friskt är sinnet, och allt går lätt som aldrig förr.

Det sprides helgglans öfver stöken — — nu trifvas vi som bäst i dem, de tusen sinom tusen köken i våra gamla svenska hem,

där brasan uti spiseln sprakar, där matmor sätter allt i gång, och där man steker, fräser, bakar och kittlar puttra dagen lång.

Där, se'n man fått sitt visthus fylla med rätter uti husets smak, så grann står kopparn på sin hylla, så fejadt allt från golf till tak.

Och glad förväntan liksom sprider sin doft i hvarje hemmets vrå, men gladast äro väntans tider och julns mysterier för de små.

Så viktig far går ut i staden, när den sig närmar dopparda'n, och kommer hem från promenaden med "klappar" och en präktig gran.

Hvad undran, gissningar och tassell! Hur alla dra' sitt strå till stack! Af papper hvilket härligt prassel och hvilken ljuflig doft af lack!

O, hvilka ljusa drömmar
drömma
ej barnen hela tiden lång,
och hvem kan denna tid för-
glömma,
att han har varit barn en
gång!

Vi blifva barn igen, vi gamla,
och barnsligt fröjda oss med
dem,
när sist kring granen vi oss
samla
med stilla frid i julprydt hem.

SNORRE.

Och hur man bryr sin arma hjärna
att rimma verser på paket,
och hur hvar en försöker värna
omkring sin lilla hemlighet!

Han kommer hem från promenaden
med »klappar» och en präktig gran.

Vi kunde få traska med honom genom halfva skogen, innan han äntligen hittade den julgran, han gillade.

JULENS FÖRRIDARE.

BERÄTTELSE AF MARI MIHI.

DET blir allt sällsyntare, folket som sitter vid kanten af vägen och ser på, huru människohoparna blindt rusa fram om hvarandra. Tillvaron förenklas alltmer; man rifver af den dess glada grannlåt, tills intet annat blifver kvar än brödkampen och döden.

Men detta lavafält belyses dock af två stjärnor: barndomen och den första kärleken. Allt stort som sker är i släkt med dessa båda.

Framåtskridandet må gå hur långt som helst, må förvandla alla värden i siffror, pengar och humbug, reducera allt till dess specifika vikt, mèn barndomen och den första kärleken rår den ändå aldrig på. Dessa äro ej åtkomliga vare sig för börsspekulationer eller högre graders ekvationer.

I vår tid låter det som en saga, detta, att två ting finnas, hvilka icke kunna växlas sönder i tolfskillingar eller svärtas af stenkolsrök. Men det är ingen dikt. Det är sant. Jag vet, att det är sant.

Julen är ju barndomens tid liksom våren är den första kärlekens. Dock, ibland kunna dessa ej vackert hålla sig hemma, utan smyga sig in på hvarandras gränser och ställa till besynnerliga ting, såsom nedan kommer att i korthet visas.

* * *

Det blir allt sällsyntare, folket som sitter vid kanten af vägen och ser på, huru människohoparne blindt rusa fram om hvarandra.

Morbror Jan-Baltus var en af dem. För resten var han inte min morbror mer än din, utan han var allas.

Och till och med han hade en gång funnits däruppe på vägen, hade knuffats med patrasket, innan han gick åt sidan och slog sig ned, där han trufdes. Tjänstfolket titulerade honom kungl. sektern. Och detta med rätta. Ty i sin ungdom skall han hafva suttit vid protokollet i något af departementen. Men han dugde inte ens till att skriva rent hvad andra tänkt; utan herrgårdsbarn född, hade herrgårdslifvet snart tagit honom åter med hull och hår.

Han var till finnandes än här, än där. Om somrarna bodde han på Gärsta, hvilket ju ligger vid Östersjön. Där hade han alla sina fiskedoningar samlade och höll mest hela dygnet till ute på fjärden. Mot hösten reste han till Vallö, där han brukade stanna ända till dagarna närmast före jul, då han kom hem till oss på Väringe.

Aldrig blef det riktigt jul, förrän morbror Jan-Baltus gjort sin entré. Därför döpte vi barn honom till Julens förridare. Och det namnet fick han behålla lifvet ut.

Långt, hvitt skägg borde han haft och skälmskt glittrande stjärneögon, i grått vadmal skulle han ständigt gått klädd och ohörbart borde hans lilla gestalt tassat öfver golfven.

I stället var han lång och spenslig med det fulaste och vänligaste ansikte. Det borstiga,

glanslösa grå håret var stubbadt, liksom de tåta mustascherna. Hufvudet var nästan matematiskt klotrundt, och midt i det årbitna ansiktet satt en lustig trekantig näsa under ett par små närsynta pepparkornsögon utan bryn.

Nej, af barndomens kolorerade tomtensissar fanns där intet. Men ändå var han såsom skapt för julen. — Allt hvad de gamle annars hunnit glömma i lifvets kamp, kom han ihåg. Aldrig hade han haft hustru och barn att sörja för, aldrig ett ämbete att förvalta, kanske aldrig ens en hjärtesor, som grämde. Han var lika förtjust i sötsaker som en pensionsflicka, och i hans stora läderkoffert lågo alltid minst ett dussin band af Dumas. Nämnade man musketörerna, blixtrade hans blickar af toutes les gloires de France.

— Plättar och sylt och hjältedater är Jan-Baltus valspråk, brukade pappa säga.

På det område han gjort till sitt hade han de mest utpräglade begrepp; han dyrkade formen med samma andakt som en ceremonimästare.

Vi kunde få traska med honom genom halfva skogen, innan han äntligen hittade den julgran han gillade. Gles skulle den vara, med grofva, regelbundna kvistar; annars kunde den ju inte orka med hvad den borde bära. Och inte heller fick den vara för vid nedtill.

— Inte ska vi komma stickandes med någon liten obändig risbuske, utan vi få lof att ha ett träd med arkitektur, detta höll han styft på.

Därför fastnade vi vanligen vid en gran, dubbelt så hög som salen på Väringe. Denna fälde vi, sågade af öfre delen, hvilken därpå kördes hem efter gamla Bella.

Inte heller var det värdt att bjuda honom de nymodiga, kulörta stearinljusen, då granen sedan skulle klädas. Utan vaxstaplar måste det vara, ty endast dessa mäktade sprida den ortodoxa gammaldagsdoften, hvilken alltid skall påminna mig om gångna jular lika trofast som rökelsen påminner katoliken om den heliga mässan.

Och gubben var inte heller litet stolt öfver dess skönhet och bärighet, då granen, hans gran, stod där, pyntad i högtidsstass, med flaggor och ljus, med eldröda pippingar och skimrande kulor och med granna konfektibitar, som vattnade gommen på det allra yngsta Väringe ända till tjugonde dag Knut, då man skred till anfall mot det döende trädet, hvilket regnade barr öfver barnahänder, som ifrigt sträcktes mot dess grenar.

Julens förridare måste ju också vara poet. — Aldrig har ett lustigare rim formats till den kanelströdda risgrönsgröten med dess försåtligt dolda böna eller lättare versfötter dansat på de lackade paketen, än där morbror Jan-Baltus hade sin hand med i spelet.

Dessa rimsmiden gick han och småhamrade på under långsamt skridande vinternätter. Ty han var ju en inbiten gammal nattuggla, den där sent flaxade upp på pinnen. Och många gånger har jag sett hans lilla lykta oroligt flämta öfver den breda gårdsplanen, långt sedan det varit liggdags. Uppäckte han då ett ljus någonstans, gick han gärna dit och satte sig att språka.

På Väringe fanns också en nittonårs flicka, Fuxen kallad, på grund af det myckna rödlätta och fölungsaktiga i hennes utseende. Hon var min syssling, ett fattigt, föräldralöst barn; och för resten det stoltaste och blygaste lilla lif mellan Mälaren och Kolmården.

En natt — det var för resten själfvaste natten före den stora dopparedagen — då gubben som vanligt var ute och stöflade, fick han se, att det lyste bakom hennes rullgardin. — Nu må man veta detta, att alla flickor betraktade morbror Jan-Baltus mest som sin gamla dadda, så att han kom och gick ungefär som han tyckte.

Därför blef väl inte Fuxen vidare häpen heller, då han öppnade dörren och stod där med sin lilla lykta i handen.

En lampa brann på bordet. Och bredvid lampan låg ett broderi. Och bredvid broderiet låg Fuxens lilla hufvud, nedborradt mellan hennes båda händer. Hon satt i kamkoftan och grät, så att hon skakade, det stackars lilla barnet.

— Kära hjärtandes, hvad har du för dig? sporde morbror Jan-Baltus och strök sakta det utslagna röda håret.

— Jag sitter bara och arbetar på en julklapp åt dig . . .

— Du gör så näcken heller — du gråter ju. Du sitter och gråter natten före julaftonen; hvad kommer det då åt min lilla tös?

— Ser du, ett sådant vackert broderi du får att sofva middag på: himmelsblå botten, beströdd med röda hjärtan, hviskade Fuxen och visade honom öfverdraget till kudden, som hon nyss fått i ordning.

Morbror Jan-Baltus mönstrade arbetet och nickade tankspridd.

— Ja, det är verkligen mycket vackert — titta bara sådana små lustiga röda hjärtan. Men nu skall du tala om för mig hvad du är ledsn för.

— Åh, för att jag är så illa dum. Jag ville ju skriva en julklappsvers åt dig på den här kudden. Men Fuxen kan inte. Fuxen är för dum.

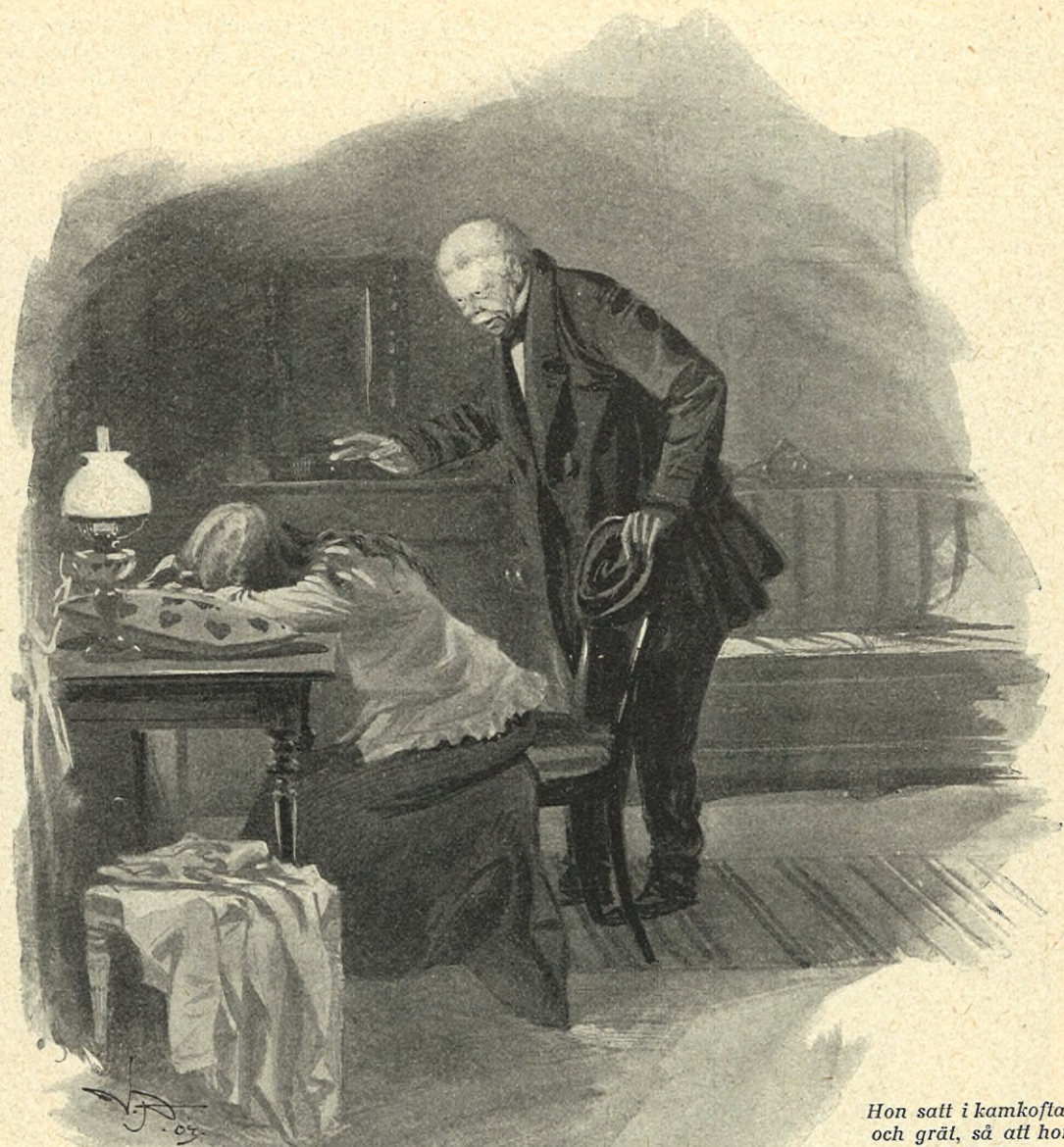
Och så började hon på att gråta igen.

Morbror Jan-Baltus blef mycket brydd. Han hade aldrig riktigt förstått sig på flickor i den där åldern. Han klappade Fuxen och kallade henne sitt lilla sockergryn. Men det halp inte nämnvärdt. Han måste lista ut ett bättre sätt.

Då ställde morbror Jan-Baltus lyktan ifrån sig, tog fram sin lilla pipa och satte sig att fundera. Det tog en rundlig stund, ty han var ju tvungen att ge sig ett halft århundrade tillbaka i tiden för att nå bort till hennes ålder och lösa gåtan där. Hunnen dit reste han sig och bad henne att få kudden med sig upp, så skulle han i hennes namn förse den med en lämplig vers.

Och detta kunde hon ej neka honom. —

Nu bodde, och bor ännu, på Täby, när-maste granngård till Väringe, Göran Wulff. Han hade gått och funderat på Fuxen tämligen länge, det jag tror, fast han aldrig vågat säga något. Ty Fuxen besatt en storstad likgiltighet för alla hans små antydningar. Hon var ju alldeles för fattig och obetydlig för

*Hon satt i kamkoftan
och grät, så att hon
skakade.*

att kunna tänka på att få gå i par med en sådan storkaxe som Göran Wulff på Täby.

Änkling och barnlös som han var, brukade han år efter år tillbringa julaftonen på Väringe. Så ock nu. — Det blef en vacker kväll, klar och kall, med hvit nybäddad snö på marken och flammande stjärnor på fästet, ett sådant välsignadt julväder, som så sällan unnas oss nu för tiden.

Man lät fägnaden sig väl smaka. Den svarta mumman, hvars tillredande morbror Jan-Baltus ständigt omgaf med en hemlighet, som följde honom till Valhall, den svarta mumman försänkte oss alla i ett visst sömnigt välbehag, något slags hembrygdt Nirvana.

Julklappsverserna lästes upp, klapparna brötos, golvet beströddes med papper, småttingarna tutade i nyförvärfvade trumpeter eller skramlade med nydragna tennisablar.

Hvar och en fick sitt, hvar och en fick hvad han önskat. Inte heller Göran Wulff blef utan. Han fick visst mer än någon annan, om man får tro honom själf. Ty rätt som det var fiskade morbror Jan Baltus upp ett vid-

lyftigt paket, adresserat till Täbyherrn. Det var ingen vanlig julklappsvers, som nu lästes upp, utan ett poem, ett stort poem till julen och den första kärleken.

Och när Göran Wulff skalat af omslaget, höll han i sin hand den allra vackraste himmelsblå kudde, broderad med små röda hjärtan!

— Hvem har skänkt mig denna vackra kudde? sporde han.

Alla tego, utom morbror Jan-Baltus.

— Fråga Fuxen, föreslog han, fråga bara Fuxen, du Göran!

Men då gaf det stackars barnet till ett litet rop och störtade på dörren.

Som artig karl kunde Göran intet annat göra än gå efter. Det dröjde ingen liten stund, innan de kommo åter.

Robin, gårdvaren, hvilken låg ute året om, fick hvarje julnatt vara tillsammans med den öfriga familjen. Hela kvällen satt han framför brasan och funderade, sakta viftande med svansen, då någon af småttingarna kom och visade honom sina presenter.

Aldrig glömmer jag det ögonblik, då Fuxen och Göran kommo in igen.

Hon gick direkt fram till Robin och slog sina armar om hans hals. Men newfoundlandaren vände långsamt på hufvudet och mötte Göran med en blick af oändligt förstående. —

— — — — De tre eller fyra påföljande jularna kom morbror Jan-Baltus som vanligt

till Väringe. Men när Fuxens äldsta pojke — hvilken för resten också fick heta Jan-Baltus — blifvit så försigkommen, att han kunde gå från den ena stolen till den andra, då höll den gamle till på Täby i stället.

Nu är morbror Jan-Baltus borta sedan flere år. Julens förridare har ridit in i det stora ljuset, af hvilket där fanns ett återsken i hans små pepparkornsögon. —

Hon gick direkt fram till Robin och slog sina armar om hans hals.

Johannes Åkeson slog ut med handen, inhägnande den heliga stadens sju berömda kullar.

HEMBYGDEN.

AF AXEL LUNDEGÅRD.

»TALA om hemlängtan!»

Johannes Åkeson vrenskades och slog ut med handen, inhägnande den heliga stadens sju berömda kullar jämte Campagnan och de blå bergen i en vid och kärleksfull gest. Med slokhatt öfver det strida håret och slängkappa öfver axlarna satt han där som en bullrande anakronism, en gengångare af den gamla romargenerationen på 40-talet. Han bodde i Rom sedan flere år, lefde på sin penna, men inbillade sig att fosterlandet förskjutit honom, därför att fiender i pressen hånade hans dikter och afritade honom i skämttidningarna som en hårfager poesiens Simson, med smeknamnet »Profeten Johannes». Han ämnade därför aklimatisera sig i Italien och skulle gärna också ha blifvit katolik, om han blott haft tron.

Därom deklamerade han för en liten krets af skandinaver, som firat julafton med frukost på en trattoria och efteråt slagit sig ner i solskenet på terrassen att drömma öfver det svarta kaffet. Där var en dansk histo-

riker, d:r Lauritzen, och två norska konstnärer: målaren Thorstein Gunnarsson och kompositören Sighjörn Lange.

»När jag vaknade i morse,» fortfor profeten Johannes, »slog upp fönsterluckorna och såg rosorna blomma och guldorangerna glöda utanför Mariettas fönster — och tänkte på att det var julafton i dag — — »

»Ja, hvad då?» inföll d:r Lauritzen torrt.

»Jo, då kände jag, att jag var kosmopolit — världsman, ser du!»

Den lilla dansken betraktade honom med ett småleende så *lunt* och så *spydigt*, som blott en dansk kan *småle*, och med en blick, som om han från intelligensens tinnar iakttagit en underlig varietet af sitt eget släkte — skåningen, hvars förfäder en gång varit daner, men hvars lyriska temperament och hela nationella egenart nu föreföll honom så främmande, som om Nordsjön, icke Sundet skilt dem.

»Så?» sade han och nickade snusförnuftigt.

»Men vet du hvad jag tänker, när jag hör dig prata i vädret? Jo, så tycker jag att jag

förstår, hvad som menas med lyrik. Det är att säga: guldorangerna glöda utanför Mariettas fönster, i stället för: små gröna apelsiner förtvina i den romerska tvättbjörnens fönsterlåda.»

De båda norrmännen hade suttit tysta, med frånvarande blickar, som om de sett gråa fjäll resa sig bakom de blå Albanerbergen, och en brinnande gran på toppen af Rocca di Papa. Men nu skrattade de och Lange föll in:

»För resten är det något hjärtesjukt i din kosmopolitism! En »världsman» talar icke om hembygden så som du!»

Svensken blossade på sin långa, svarta virginia, såg ut som om han tänkt dämoniska tankar. Och han vinkade så häftigt till camerieren, som stod och hängde i dörren, att de två tama marsvinen på golvet togo till flykten.

»Absint!» befallde han. Absint var den mest dämoniska dryck han visste.

Absint imponerade icke på sällskapet. Nu föll till och med den tyste Torstein Gunnarsson öfver honom:

»Som Lange säger — bakom alla de starka och bittra orden hör man din sjuka hembygdskänslas kvidande.»

Johannes Åkeson tömde malörtsbägaren, utan att blinka.

»Hembygdskänsla?» upprepade han. »Det var en gång en man, som definierade den så här: *ubi bene, ibi patria*. Naturligtvis har han satts i gapstocken af alla trångsynta historieskrifvare — men jag skall en gång rehabilitera honom!»

»Gör det!» sade historieskrifvaren, och hans ögon skrattade åt profetens blossande svada och åt det saliga uttrycket i hans ansikte, när han nu spände ut bröstet i ett djupt andetag och fortsatte:

»Känn luften här! Hur den smeker lungorna. Känn solskenet! Och se!» — Han famntog åter de sju kullarne och Campagnan, gjorde en kort paus och sänkte så rösten:

»Nu skymmer det redan hemma i vår mörka vrå af världen — det snöar väl också — och människorna trampa om i pälsar och galoscher — i smutsig modd eller fotsdjupa drifvor — och nordanvinden hviner bitande öfver slätten — medan vi sitta här och gassa oss i solskenet!»

Ingen svarade.

»Det är julafton i dag. Vi ha ätit oss mätta i stället för att bara dejeuner. Vi ha druckit gammalt, guldgult vino romano. Och nu — handen på hjärtat! — hvem af oss längtar efter lutfisken, kölden och mörkret därhemma?»

»Jag!»

Det var Thorstein, som lät ordet falla.

»Du? Du som svultit här i månader för att få slantarne att räcka? Nånå! Du har i dag ätit mer än din hopskrumpna mage tål vid — därför anfäktas du nu af hemlängtan!»

»Nu skall du tiga!» sade Lange.

»Skall jag tiga?» upprepade profeten uppbrusande. »Hvem säger mig det?»

Lange sköt häftigt stolen tillbaka och reste sig.

»Du kan sitta kvar, om du vill, och predika vidare för marsvinen. Men jag vill hem. Jag vill vara ensam och drömma i fred!»

De bröto alla upp.

»Jag skall för resten arbeta!» sade svensken. Och så vandrade de tysta genom corson. Men på Piazza di San Marco stannade han och slog sig på sitt bröst:

»Det klingar någonting härinne. Det blir visst till en julstämning från Roma. Utan hemlängtan och pjask, ser ni! Hos mig har bygdekärleken frusit bort, ser ni — liksom den ena tån — där den värsta gikten satt — —»

»Det hörs nog, att gikten sitter kvar!» anmärkte dr Lauritzen. »Måtte den fortfara att inspirera dig!»

De stego uppför trapporna till Capitolium. I buren till vänster mot S. Maria in Aracoeli ströko vargarne som fredlösa skuggor af och an.

»Djurvärdens Ahasverus!» mumlade Lange. »Se det brännande, ångestfulla uttrycket i gråbens ögon! Där är något af hemlöshetens förbannelse i den blicken.»

»Eller af mödrarnas missgärningar?» föreslog dansken. »Därför att en varginna en gång i den grå forntiden blef fostermor åt Romas grundläggare, måste nu de här stackars kråken låta begapa sig dag ut och dag in af nyfikna turister. — Ett underligt minnesmärke för resten, värdigt vargaättlingen och brodermördaren, Romas skyddspatron! Där, på andra sidan, kunde så väl stå en bur med gäss, till minne af dem, som en gång räddade Capitolium!»

Danskens humor föll till jorden; ingen svarade. Tysta veko de in på Via di Monte Tarpeo, där de alla bodde, helt nära hvarandra. Utan ett ord räckte Lange fram handen till farväl.

»Spelar du icke för oss en stund?» frågade Johannes Åkeson.

»Nej!» svarade Lange kategoriskt.

Profeten klef ensam upp för sina fyra trappor. Ju högre han kom, dess mer sjönk kvicksilfret i hans lynnes barometer. När han trädde in i sitt rum, konstaterade han en akut beklämning.

Han stökade omkring en stund och försökte känna sig hemmastadd; men här var kallt inomhus, han frös. Han gick fram till skrifbordet vid fönstret och såg ut. Ännu låg solskenet öfver forum där nere, men Palatinen stod mörk som en kyrkogård med svarta cypresser, och kalla dimmor stego öfver Campagnan, skymmande de blå bergen.

Nej, han måste skaka af sig den här beklämningen. Hvad betydde julaftonen för honom? För honom var julbocken död, barnatron borta och hembygden... hade de icke därhemma förtrampat och förhånat det bästa han gifvit dem?

Han kände hur nerverna spändes inom honom som strängarne på en harpa, och nu hörde han åter inom sig melodien, som

kämpade för att frigöra sig. Alltså satte han sig vid skrifbordet, lutade hufvudet mot sina händer och lyssnade. Pulsarne hamrade rytmen på hans tinningar, och han försjönk i den lyriska extasen, blef till en eolsharpa, på hvars strängar den helige anden leker.

Pennan flög öfver papperet, jagad af tankarne; de nervösa skriftecknen radade upp sig i sneda kolonner, med en dragning uppåt, och timmarne flögo.

Men så kom ett ögonblick, då handen stannade, kroppen sjönk tungt tillbaka mot stolens ryggstöd och ett uttryck af trötthet aflöste spänningen i dragen.

Då förnam han plötsligt inom sig den skygga klangen af en annan melodi, som också ville kämpa sig fram. Förunderligt välbekant föreföll den honom; och så småningom gick det upp för honom, att den blott var några lösa reminiscenser af en dikt, han skrifvit en gång för många år sedan, som student — den första julaftonen han tillbragat borta från det gamla hemmet.

Hur ungt de stroferna sjöngo! Han satt och lyssnade till dem med ett småleende, i början en smula öfverlägset, men vekare och vekare allt efter som minnena fingo makt öfver hans själ.

Studentpoesi! tänkte han. En oskolad tenor! Men hvilken värme och känsla i föredraget.

Samlad är familjeringen.
Hemma är det jul i dag!
Af familjen fattas ingen,
ingen utom jag.
Dock, jag är ej fjärran! Anden
känner sig just nu så nära,
kretsar öfver hemmet kära,
som en mäs vid hemlandsstranden.

Han ser sitt hem; en gård på den skånska slätten, där hans förfäder sedan urminnes tider bott som bönder på egen grund. Slätten är hvit af snö, lik ett fruset haf med svagt böljande dyningar, och byn ligger i dalen, där en liten bäck rinner fram. Dit leda vägarne från östan och västan skarpt markerade på den hvita vidden af pilarnes svarta ruskprickar. Gårdarne stå hopflyttade, stora och små, kring kyrkan med det kalkrappade gråstenstornet, hvars tak är en urmodig hätta, nedtryckt öfver gluggarne, som stirra ut öfver bygden.

Där är gården ytterst i byn. Den långa boningslängan står som en gammal soldyrkare med ansiktet mot söder och framför den är trädgården, som sluttar ned mot bäcken; men bakom sticker den gråa logen fram med sitt lurfviga tak, och åkrarne stiga långsamt upp mot back-krönet, där småskogen tar vid. Där är mager jord. Far försökte en gång att odla däruppe, men det lönade sig icke ens att så en gång, och på svedje-

Han ser sitt hem: en gård på den skånska slätten.

landet byggde han då åt smeden. Men smeden for till Amerika för att gräfvä guld och smedjan fick förfalla. Hur ödslig och hemsk den såg ut med sin svarta ässja och sina brustna ögon — och hvad man sprang, då man kom där förbi i skymningen — på väg från indianskogen — med handen full af skalper — —

Men nu är julafton och snön ligger hvit kring smedjan som kring gården. Det skymmer, det ringer till aftonbön i kyrkan — —

Och jag ser, hur ljuset tändes
i Den Godes hus.
Malmens stillhetsmaning sändes
ut i lifvets brus.
Sången, som på vingar buren,
stiger flämtande därinne.
Nu är fred i mänskors sinne.
Nu är tystnad i naturen.

Vinternattens himmel tindrar
trollskt i julens kväll.
Trollskt af diamanter glindrar
jordens hvita fäll.
Bäckens mörka strimma blänker
glittrande i stjärneljuset.
Vattnet porlar; och ett fruset
silfverskum mot luften stänker.

Stillhet hvilar öfver ängden.
Nu är mässan slut.
Templets portar öppnas. Mängden
strömmar sakta ut.
Och nu samlas vi kring närdén.
mor och far och alla barnen — — —

Mor har haft mycket att bestyra: bak och byk — allt som hör till julen på en stor gård med fyra barn och mycket folk och en man som vill se alla nöjda. Far har bara gått omkring och sett butter ut, det är så hans vana, när han är glad, men vill bevara sin värdighet. Han har kört till stationen för att möta barnen och hälsa dem välkomna med ett handslag och en min, som om de träffats i går och som om det just icke vore något särskildt nöje att nu mötas igen. Men det lyser i de små kloka ögonen och på hemvägen trugar han sin vargskinnspåls på sin son studenten, under förevändning af att han själf är för varmt klädd.

En efter annan komma syskonen, hvar från sitt håll, och hemmet är skuradt och fejad, men mor har ingen tid att ge bort, mor är ständigt i rörelse, öfverallt och ingenstädes från tidigt på morgonen till sent på kvällen. Hon har också hemligheter för sig, och ingen annan än syster Maria är invigd i hennes förtroende, pojkarne håller hon sig bestämdt från lifvet.

Men pojkarne ha också sina hemligheter för sig. De två, Nils och Måns, som ännu gå i skolan, ha samlat pengar sedan en månad tillbaka och köpt hvar sitt knappålsfat åt mor och hvar sin cigarrkopp åt far och tvålv och eau de cologne åt syster; men åt sin bror studenten ha de icke kunnat utfundera någonting bättre, än en stor porslins-hund, som de äro mycket stolta åt.

Studenten har också köpt julklappar. Han har haft mera pengar att rusta med, han har varit inne i Köbenhavn! Han har smugg-

lat in en flaska Aalborgs-akvavit åt far och en varm schal åt mor och handskar åt syster Maria och ett par marzipangrisar åt Nisse och Måsse, som tycka om djur och sötsaker.

Mor är den, som ger mest, mor vet alltid hvad hvar och en bäst behöfver, och kan hon arbeta det med egna händer, gör hon det, men hon är icke heller rädd för att köpa, om så måste vara. Far är den minst påhittiga; han ger aldrig annat än pengar; ett guldmünt i en börs åt sin dotter, en sedel i en plånbok åt sin son studenten, några silfverkronor i sparbössor åt Nisse och Måsse.

Det lackas och tisslas i hela huset, men från kammare till kammare går far lugn och oberörd; det är hans privilegium.

Och så kommer Håkan, gamle rättarn, från folkstugan, där alla nu ätit sig mätta och fått sina julgåfvor. Och de första paketen kastas in af hans osynliga händer och Nisse och Måsse tumla om på golfvet, kämpande om bytet. Det är ett väldigt paket, adresserat till mor, med förvänd stil. Och mor, som ändtilligen fått ro i sinnet, vecklar strålande fars gamla stöfvel ur pappersomhöljet. Den är fylld med papper ända upp i skaffet, men hon vet att tålmod öfvervinner surkål, och hon gräfver lugnt fram den ena gamla tidningen efter den andra, tills hon ytterst ute i täspetsen finner en guldmedaljong med ett porträtt af far, skänkt af alla barnen tillsammans.

Herre Gud, hvad allt detta är barnsligt, men hvad det var roligt att vara barn!

Där dyker nu också upp minnet af en annan julafton, då glädjen var mera stillsam, men lyckan större, därför att *hon* då också var med. Han körde henne till ottesången i grannkyrkan, och öfver hennes hufvud tindrade himmelens stjärnor, men öfver det vida snöfältet flög bloss efter bloss fram mot templet, som lyste mot höjden, och luften skälfdes af bjällerklang — —

Johannes Åkeson reste sig rysande. Det var mörkt i rummet, han tände icke ljus, men vandrade af och an öfver golfvet med stora steg. Det sved i hjärtat, det sprängde i bröstet, som om ett rop, en suck, ett kvalfullt kvidande af längtan ville fram. Men han bet tänderna samman, som det anstår en stormhårdad världsman.

Hvad tjänar det till att rifva upp alla dessa gamla minnen — tänkte han trotsigt. — Hvad vill julen mig? På många år har min fot icke trampat hemjorden, och jag älskar denna stad så, att jag skulle kunna kyssa dess mark. Hvad vill hembygden mig? Sorg och skam är allt hvad jag skördat af mina fäders jord. Far är gammal och stirrar med matta ögon mot ett kommande lif, bröderna äro vuxna och gifva, hvar har sin familj och de gamla banden äro sprängda. Syster Maria är död, mor är död och hon, som jag älskade mer än min mor, multnar också i jorden. Hon var min framtid. Den dog med henne. För mig är hembygden blott en kyrkogård, full af de dödas ben — — —

Han körde henne till otlesången, och öfver hennes hufvud lindrade himmelens stjärnor.

Han tände lampan på skrifbordet och satte sig åter; och som han lutade hufvudet mot sina händer, kom han att stryka öfver kinden och kände, att den var våt. Då log han svårmodigt och tänkte: Hvad tjänar det till att neka. Vi män-

niskor äro svaga. Vi danas för det land, där, vi födas, och ingen annan luft än den vi andats som barn, har näring nog åt vårt blod. Vi kunna lefva i andra land till en tid, älska träden, blommorna, kvinnorna, människorna under ett annat himmelsstreck, men alltid är det, som andades vi där blott med halfva lungor, och alltid kommer det en tidpunkt, då det känns, som måste vi hem eller dö. Det är, som om själfva jorden droge oss magnetiskt, det är, som om alla dem, vi haft kära, ropade till oss från grafvarna där hemma.

Hans blick föll på det fragment af en dikt, som han nyss skrivit, han läste det åter och smålog alltjämt. Där fattades någonting, och nu visste han hvad det var. Anslaget, stämningen var äkta, men slutackordet saknades öfverallt. Det var den hemlängtan, hvar stof andades. Nu kom skaparlusten åter öfver honom och melodien fick sitt slutackord; men i sin diktaryra doppade han pennan i det röda bläck, han brukade till korrekturen, och de nya versraderna kommo att lysa, som om de bokstafligen skrivits med blod.

När de andra skandinaverna hämtade honom på kvällen och dansken ironiskt frågade, om han lyckats få fram det där, som klingat under reffbenen efter absinten, fick profeten Johannes en så förlägen min som en skolpojke, när en kamrat nämner namnet på den flicka, han i hemlighet har kär. Men när han i ensamheten läste hvad han skrivit,

var det som om han frigjort sin innersta känsla och blifvit en smärta kvitt.

Så hade han skrivit:

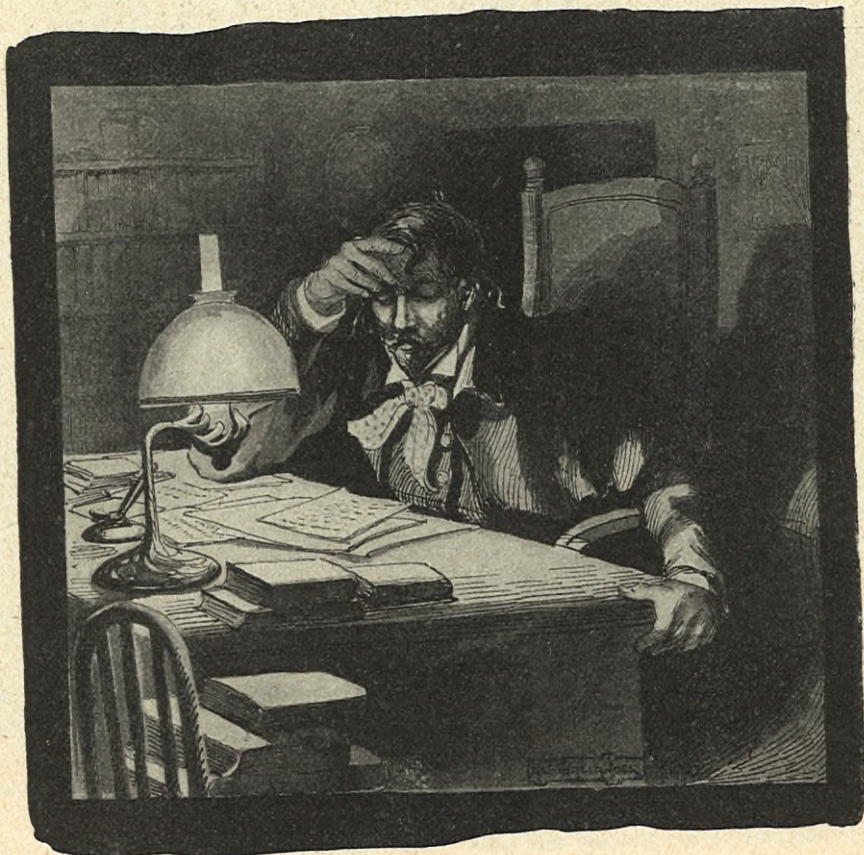
KOSMOPOLITEN:

Liksom myrorna vi människor trygga oss till tufvan, där vi bo och bygga.
Thy vi älska tegarne, som bära lifvets skörd åt oss och våra kära.
Thy vi älska granarna, som skygga våra hem mot regn och storm och brand.
Är ej ock den första bön vi lära våra barn en själfvisk: för vårt land.

Mig är hafvet mera kärt än fjärden,
och jag älskar solen mer än härden,
allnaturen högre än gemaket,
alltets höga himmel mer än taket,
stormens glada brusande från världen
mer än sorlet från min hembygds strand.
*Likväl drömmar hjärtat ständigt vaket
hvarje natt om dig, mitt fosterland.*

Mig är Södern mera kär än Norden!
Här är blommor, skönhet, fest vid borden.
här är drufvors blod, som själen vingar.
Här är glädje! Här är sång, som klingar!
Hell dig, Roma, paradiset på jorden,
jag vill kyssa dina gators sand!
*Men min själ är hemsjuk! Längtan tvingar
ständigt tanken till mitt fosterland.*

Öfverallt, hvar än jag går i världen,
är min hembygdslängtan med på färden,
brännande som solsken öfver hatten,
tindrande som stjärneglans i natten,
snyftande som böljorna på fjärden,
när de brista vid min hembygds strand.
*Öfver höga berg och vida vatten
när mig vinden från mitt fosterland.*

Hans blick föll på ett fragment af en dikt.

JULOTTAN

OTTAN jag minns för längese'n.
Hvit låg snön öfver stubb och stenar.
Stjärnorna brunno, månen sken.
Vinden somnat bland ris och grenar.
Vi samlades gladt kring julebloss...
Granngårds Nisse gick före oss.

Hurtig han var och ung han var.
Vargskinnsmössan satt käckt på nacken.
Lätt som fjädern han blosset bar,
stötte det stundtals rakt i backen.
Lyfte det sedan med lustigt sving:
gnistor yrde i yster ring.

Skimret spelte på dunkel topp.
Frisk var färden i tallträdsdungen.
Fåglar, ruggiga, flögo opp.
Haren spratt ur sin bädd i ljungen.
Rubbade grenar af flingtyngd fur
då och då stänkte bländhvit skur.

Unga, gamla gingo i flock,
allvar följde med helgdagsskruden.
Gubbens flintskalle, piltens lock
blottades snabbt för klockeljuden.
Härligt på afstånd Guds prydda hus
Glänste fram som en fyrbåk ljus!

Vek så stigen i kyrkoby, n,
slumrande mörka hemmen lågo.
Bloss vid bloss dock blänkte mot skyn.
Vaket folk öfverallt vi sågo.
Gårdshunden bjäbbade här och hvar.
Bjällerklang genom luften skar.

Myller af folk på kyrkovall,
blosshet eld, som man måste döda.
Granngårds Nisse i drifva kall
facklan släckte, den stora, röda.
Alla se'n gingo i sakta mak
andaktsfullt under tempeltak.

Händer, styfva af mödans slit,
knäppte sig här i hvila samman.
Sinnen, skilda af hvardagssplit,
enades här i högtidsgamman.
Hälsad du härliga morgonstund!
klang som jubel från mund till mund.

ANNA KNUTSON.

Hälsad, du härliga morgonstund, klang som jubel från mund till mund.

Mari med sin lilla, med pärlslingor lindade flicka på armen.

OMVÄNDELSE.

NORRLÄNSK JULSTÄMNING AF ALFHILD AGRELL.

SÅDAN var han, Axel Axelson, predikanten, att han kunde omvända lappar i Kristi namn. Omvända deras ondska till godhet, deras brännvinstörst till vattenlängtan, deras svordomar till böner. Ja, han kunde, enligt gamle Thords utsago, knäppa själfva den lede på näsan, så att den blödde eld, och komma gråben att darra i sitt eget skinn. Äfven föll hela lägret inom kort till föga för hans makt.

Glädjeguden jagades öfver fjället, och efter honom dansade hans spira, literbuteljen, och hans krona, den laggade småkaggen.

Äfven »äppet», några få dyrbara släktereliker från hednatid, slungades öfver branten. Sedan klädde man hvardagstankarna i anständiga söndagskläder, sjöng psalmer och kände »frälsningen sjuda genom gamla för-torkade lappkroppar, lika värmande het som någonsin förr brännvinets goda eld».

Endast ett ungt par var nog starkt i det onda att orka stå väckelsens hammarslag emot. Jacco, fogden, så kallad, emedan han aldrig varit fogde, och Mari, hans hustru, kallad Glittret. Och glitter låg det öfver henne, glitter, när hon talade, glitter, när hon gick. Hon var som ett vatten, i hvilket solen evigt log.

Fordom hade hela samhället druckit skratt af hennes skratt, glädje af hennes glädje. Nu bad man för henne, bad så det ekade i bergen, bad att Gud måtte befria henne ur satans klor, ty hvem annan än satan kunde hålla hennes sinne så beständigt ljust, hennes flåtor alltid så blanka, hennes händer jämt så rena? Och så detta med mannen! Var väl det efter naturen, att han, stor och stark, skulle som en evigt nyfödd dricka mærg och kraft hos Mari, han som eljes var så karlavulen i mun och så kvick i att slå till? Gick han i renskog, ilade han ej hem igen,

snabbare än om »brunefar» brummat honom i ryggen? Ja, själfva brännvinet, lappens öga, brydde han sig ej om. Han endast brydde sig om Mari.

»Bedja ni för mig, så skall jag skratta, jag, åt er,» sade Mari, och så blef det.

Hon sjöng, trallade och skämde bort mannen, så att han till sist icke ens gitte stiga upp om morgnarna och koka kaffet, utan höll till godo att blifva bjuden den färdiglagade drycken på sängen, alldeles som en annan herreman. Vore sådant ej af den onde, hvarifrån kunde det då komma? Och så därtill trollbarnet...!

Saken var den, att Mari hade sin gud här på jorden, en liten sex månader gammal flicka; skär och vit som renens mjölk, blandad med några droppar af hans hjärte-blod, med blanka, stora ögon och en liten mun, som alltid log — det vackraste barn, som någonsin blifvit skådadt i en lappby.

När predikanten talade om Kristi genomstungna fötter, höll Mari skrattande upp barnets små rosentår, och när predikanten talade om den Heliga andes ingivelse, drack Mari begärligt in barnets lena andedräkt.

»Du skall inga andra gudar hafva för mig,» sade predikanten strängt.

»För dig? Är du Gud, du skoherre?» skrattade Mari.

»Mari vet hvad jag menar, mycket väl hvad jag menar! Det är lifsens vatten jag bjuder dig.»

Då sjöng Mari med hög röst:

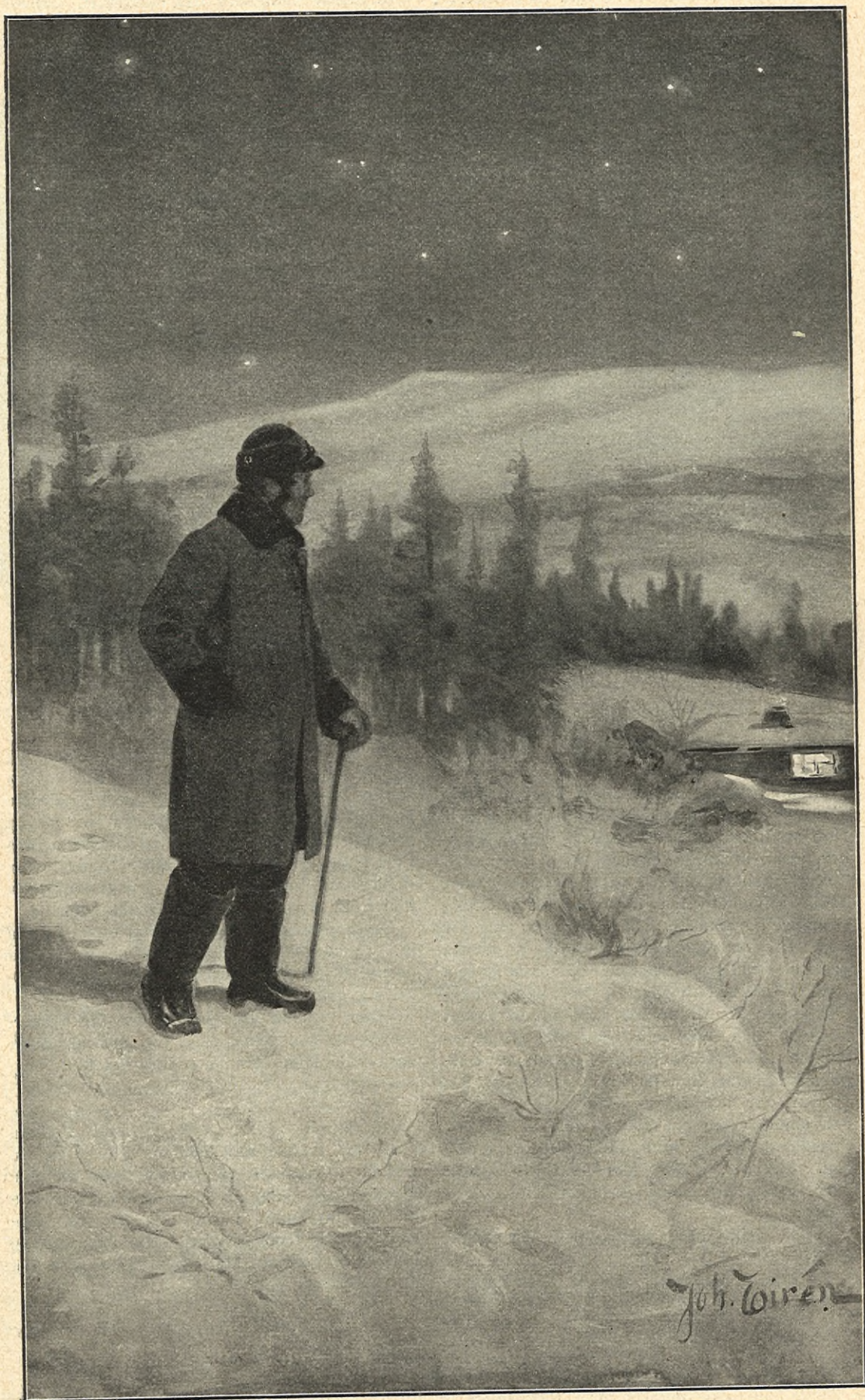
»Vide, vide kloka, trolla med spöet ditt,
Finn lyckovattnet goda åt vackra barnet mitt.»

Axel Axelson var en trött man. Han hade velat högt och syftat högt, men under kampen för brödet hade hans vilja strypts, hans nacksenor slappats, och så hade han fastnat i detta att vilja skaffa andra ett högt mål att hålla blicken på, utan att behöfva försträcka sig, som han själf gjort. Under de första årens »arbete» var han ännu alltid tacksam, när han mötte själskamp, motstånd och trotsiga tankar, men det var längesedan. Numera tröttade motstånd honom.

»Att frälsa» hade blifvit hans lifs yrke, hans vältalighet en alltid laddad bössa, som han kunde fyra af när som helst. Ibland, som nu hos naturbarnen här, hände det, att han kastade i en näfve extra krut i pipan, för att göra smällen riktigt fruktansvärd. Men i allmänhet var hans mått detsamma, så beständigt detsamma, att det äcklade honom ända till vämjelse.

På en bädd af halm hvilade Kristusbarnet, omstråladt af sin gloria.

Himlen var så omätlig här uppe, stjärnehären så ifrig att ösa ljus ned öfver jorden i denna undrens kväll.

I många månader hade han nu emellertid lefvat skild från ett civiliseradt lifs vanor och en liten anspråkslös hustru, som han höll af och längtade efter. Men julen måste han fira här uppe hos naturfolket, ty så säker var han ej på sin omvändelses kraft, att han vågade lämna dem åt Maris glädje, ty att den var smittosam, det hade han själf erfarit.

Bland sin packning hade han en Betlehemskrubba, en riktig liten teater med kulisser, fond och scen. Inför dess under skulle nog Maris trotsighet falla till föga, och när hon verkligen fick se Kristusbarnet i all dess hjälplösa skönhet, skulle hon säkert förstå undret af dess makt och frivilligt låta »läsa fast sig vid den eviga glädjens evigt ljufva kedja». Och så skulle han, Axelson, kunna draga dädan i ro.

På julaftonen var byfogdens primitiva boning pyntad till helg och helgad till helgedom. I en provisorisk liten utbyggnad, inhägnad af granar, var krubban uppställd och dess transparenta fond svagt upplyst af ett osynligt ljus. På en bädd af halm hvilade Kristusbarnet, omstråladt af sin gloria och tillbedt af Maria och Josef samt de heliga männen. Öfver gruppen lyste Betlehemsstjärnans starka glans, och ett blått flor gaf en viss illusion af afstånd och trovärdighet.

Efter den första minutens nästan förstnande häpnad rullade sig lapparne ned på knä och börja ropa, voja, vagga och snyfta i religiös extas, som nästan ökades till yrsel, när en dold speldosa sakta och klocklikt klart började spela »En jungfru födde ett barn i dag».

Bland åskådarna var äfven Mari med sin lilla med pärlslingor lindade flicka på armen. Hon stod, trotsig och skenbart hård till sinnes, strax innanför dörren, men inför speldosans makt veznade hon tydligen allt mer. Sakta gifvande vika för en oemotståndlig tjusning, närmade hon sig krubban steg för steg. Ett par ögonblick betraktade de mörka ögonen den gloriaomgifna lilla vaxfiguren. Med en blixtnabb rörelse stack hon så handen under florsdraperiet, sköt Kristusbarnet åt sidan och lade sin egen lilla på halm-bädden under Betlehemsstjärnans glans. Därpå sjönk äfven hon på knä i tillbedjan.

Som om afgrundens alla skri af raseri och smärta med ens släppts lös, så tjöt, så skrek och hotade man nu rundt om i stugan. Snabbt ryckte Mari åter till sig sitt barn, medan Axelson med höjda händer dundrade:

»Frid, frid, håll julens frid för Kristi skull!»

De knutna händerna sänktes, men tungor-

nas stenar slungades lika oförtrutet. Skymf-ord och hotelser haglade, och endast under skyddet af mannens starka armar lyckades Mari att slutligen oskadad uppnå dörren.

Ingenstädes, där julens makt är erkänd, är dess majestät väldigare än i fjällen, ingenstädes julkvällen heligare och mäktigare än där, tätt under Guds ögon.

Äfven Axel Axelson kände greppet, när han en stund senare gaf vika för den civiliserade mannens behof af att åtminstone under några ögonblick få andas ren luft och hvila både kropp och själ. Himlen var så omätlig häruppe, stjärnehären så ifrig att ösa ljus ned öfver jorden i denna undrens kväll.

Hela hans eget lifsverk blef här så sammankrympt, hans eget ihärdiga spelande på en enda sträng så skorrande falskt. Detta allt han velat en gång som ung steg upp som vålnader ur sina grafvar, »hans drömmar gräto och varkunnade sig öfver honom». Han såg åter vidt, kände åter vidt.

Inne i fogdens hus flammade nu stockelden som ett bål. Han skymtade de pälsklädda, underliga gestalterna med det stri-piga håret, deras vilda, åkallande gester, om hvilkas innersta mening han intet kände, hörde det hesa, smattrande skrål, som de kallade »helig sång».

Ofrivilligt närmade sig Axel Axelson Jaccos lilla hus, hvars fönster glödde röda mot den hvita stjärneklarheten, och blickade in genom rutan.

Mannen sof redan, men invid elden låg på en hvit renhud »trollbarnets» lilla vackra kropp, röd af reflexen från lågorna, och där bredvid knäböjde Mari, hedningen, bitterligen gråtande, snyftande med ett naturbarns hela lidelsefulla häftighet. I tårar *hon!* Var detta hans julverk — att pressa smärtans flöden ur dessa eljes alltid glada ögon!

Sakta öppnade Axelson dörren och trädde in. Ögonblickligen störtade Mari upp, ryckte barnet ur brasans varma ro, tryckte det in till sig och ropade:

»Han var ful, din Kristus, ful, ful! Hvarför då de slå, gräla, säga fula ord, när Mari bara ville låna dem sin vackra Kristus? Säg, skoherre?»

En stund senare anförde Axel Axelson med fast, tränad röst kvällens sista julpsalm. Luften i rummet var om möjligt än mer förtätad och dålig än förr, och dock kände han sig nu andas friare och djupare. Heliga känslor föda helighet. Hur tacksam var han ej mot henne, Mari, hedningen, som lärt honom julens vidaste bud.

Allt gårdens folk var samladt rundt kring bordet, där grenljusen brunno.

Popens öga.

En julhistoria från Lais anno 1700.

Det blef dödstyst i salen, när fänrik Örn, karolinen, flef ut från sin kammar och trampade bort till sitt vana hörn vid spiseln, där brasan flammnar.

Peruken var bortlagd, och silfvergrått öfver hjässan lyste stubben, och frigaredräkten i gult och blått slöt manligt ännu om gubben.

I söfken och helg genom årens rad han syntes i vadmal gå lutad, men trädde styf i saln i parad hvar jul, när gröten var slutad.

Allt gårdens folk var samladt rundt kring bordet, där grenljusen brunno med lågor, som flämtade bleft och tunt, medan högtidstimmarne svunno.

Den gula halmen låg mjuf som en fäll öfver golfvets bilade plankor. På rutorna frostet, hvit och mjäll, ritade sällsamma rankor.

Den gamle fänriken satt i sin vrå och vägde pampen i näfven. Ren tjugu jular man sett honom så och hört hans historia äfven...

— Det var kring Lais anno domini 1700 julafton på kvällen.

I alnshöga drivvor plumsade vi bland Livlands bråtiga fällen.

Så tomhändta, som vi fågat ut en morgon i gryningens timma, vi vände tillbaka mot dagens slut i yrsnöns tätande dimma.

Jag visste, att regementet svalt,
från öfversten till de gemena,
och kände, hur blodet isades kallt
ej utaf fällden allena.

Då var det något, som glimmade till
igenom aftonens töcken...
Hallå, kamrater! Vi farit vill
i denna fördömda öfen.

Men ser jag ej fel, så, Gud ske pris,
få vi rätt snart fouragera.
Kung Carolus vivat! På svenskmannavis
vi ryssfesten illustrera...

Det gick mot lägereldarnes glöd,
mån J tro, för lösa tönmar.
Snart stänktes bland fororna drifvan röd
af blod i forsande strömmar.

För andra gången min svultna pluton
högg in bland kosackernas rockar.
Där tiggdes icke och gafs ej pardon
af rasande vildbjursflokar.

Då trädde en pop helt plötsligt fram
i skenet från flammande bränder
och lyfte högt ett baner med Guds lamm
sydt mellan gyllene ränder.

Jag hann ej tänka, förrän han fick
en dragonlans midt uti hjärtat,
men glömmet aldrig hans sista blick,
hans anlet af frutröfen svärtadt.

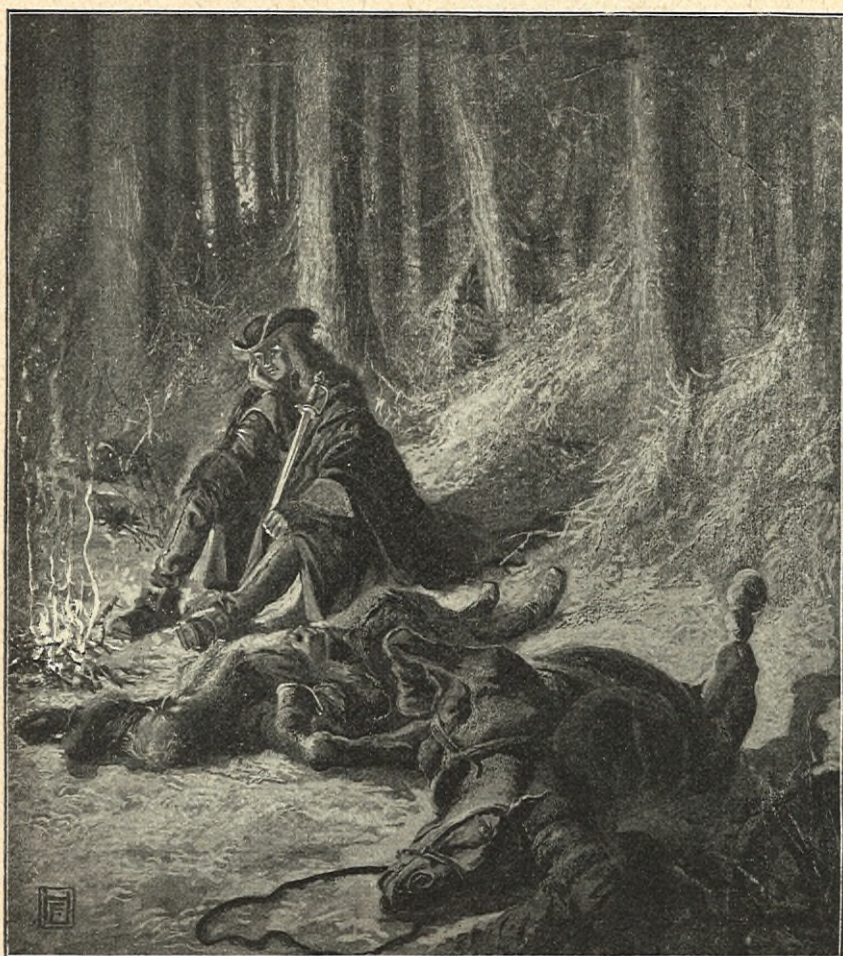
När striden var slut och min tropp försåg
sig tappert på mat och drycker,
på knä framför liket jag ensam låg
och grät öfver ödets nycker.

Högt öfver mitt hufvud månen skred
bland snömoln på natthimlens kupa.
Jag tänkte sorgset: han ser och ned
på Smålands skogar, de djupa.

Jag tänkte: nu sofva de hemma som bäst
kring utbrunna julebrasor,
och jag är dömd att fira min fest
allena bland dödens fasor.

Han lyfte högt ett baner med Guds lamm.

I stjärnan, som glimmade kallt, mig mötte popens öga.

Jag vägde högtidens störda frid
och kampens vinst mot hvarandra
och tänkte bittert: min plikt var strid,
min gärning fan ingen flandra.

Jag tröstade mig: regementet svalt,
då betyder det andra föga,
men tyckte i stjärnan, som glimmade fallt,
mig möta popens öga.

Nå, natten förgick, och dess tunga ångst
belog jag i morgonens skimmer,
där jag red framför forornas rika fångst
genom skogarnes hvita glimmer.

Och när jag stod inför Schlippenbach
och fick eloge af densamme,
jag kände mig stolt som en kung — men ack,
då var popens öga framme!

Det har mött mig se-
dan vid hvar bedrift,
hur än jag försökte
att glömma.

Det har gjutit sitt
glädjedödande gift
i hvar hågare, jag
fått tönna.

Det har följt mig hit
att störa min blund
i julens heliga nät-
ter. —

Välän, välkommen i
midnattens stund,
du hågkomst från Liv-
lands slätter!

Ej en gubbe du möter
på bolstervar,
rorbräckt af bittra
öden,
men en karolin från
kung Carols dar,
då man lärde förakta
döden.

God' natt, god' vänner, god natt och Guds fred
och god fortsättning på julen! —
Han nickade stramt och ur salen skred
med frigisk uppsyn och mulen.

Esaias Collin.

Värdfolket och gästerna sitta kring bordet, som är dukadt med kaffe och likörer.

EN SYLVESTERNATT.

SKISS I REPLIKER AF ERNST HÖGMAN.

Familjen Klingbergs matsal med renässansmöbel i rökt ek, hög väggbonad af samma träslag. Salen strålar af ljus. Det är nyårsafton, en timme efter supén. Värdfolket och gästerna — bankkamrer Fritz Klingberg och hans hustru Ragna, hennes väninnor, fröknarna Petra Forsman, Anna Berg och Signe Lodin, samt ingenjör Ture Carlén och amanuensen Edvard Ström — sitta kring bordet, som är dukadt med kaffe och likörer. Röken från cigarrer och papyrosser stiger i blå spiraler upp mot taket, och likören — grön curacao, gyllenbrun munk och hvit anisette — gnistrar i de spröda kristallglasen, då den lyftes mot leende läppar, från hvilka konversationens ljudvågor brusa med farten hos scherzosatsen i en symfoni.

TURE CARLÉN.

Nej, fröken Lodin, jag opponerar mig . . . Hur kan ni tro, jag skulle varit så oartig att inte hälsa, om jag sett er.

RAGNA

(till Signe Lodin).

Hvar möttes ni?

SIGNE LODIN.

På Nybrogatan. (Skrattar.) Det var ganska löjligt för resten. För just som jag kommer på andra trottoaren och väntar att ingenjörn ska lyfta på hatten, så börjar han peta sig i ögat på det mest oroande sätt . . . Jag tror det är rödt än. (Lutar sig fram emot Carlén.)

FRITZ KLINGBERG.

Han hade väl fått något smolk i det.

SIGNE LODIN

(spetsigt).

Kanske en snöflinga, för det snöade rätt duktigt.

TURE CARLÉN.

Jag upprepar högtidligt: jag såg inte fröken Lodin den där morgonen . . .

ALLA DAMERNA

(i korus).

Beviset!

TURE CARLÉN.

Att jag var vid ett miserabelt lynne . . . Hade jag märkt, att jag mött en intagande ung dam, skulle mitt dåliga humör helt säkert gifvit vika.

SIGNE LODIN

(med något spelad tillfredsställelse öfver smickret).

Åh, ingeniören är alltför vänlig!

RAGNA

(till Signe Lodin).

Hvad gjorde du på Nybrogatan? Det är ju en krokväg för dig, när du ska ned till kontoret.

SIGNE LODIN.

Kära du, jag går den för att nöta ut en gammal yllekjol, som inte tål vid de fina gatorna.

PETRA FORSMAN.

Gud, hvad Signe är ekonomisk!

SIGNE LODIN.

Man måste väl . . . En stackars kontorsfröken med 125 kronor i månaden får minsann tänka sig för två gånger, innan hon förkastar någonting. (Till Anna Berg.) Eller hvad säger du, Anna?

ANNA BERG

(talar mycket säftigt och med blidt tonfall).

Jag vet inte hur det känns att ha så stor lön . . . Jag skulle kanske slösa.

PETRA FORSMAN.

Du är sannerligen under all kritik, Anna! Hvad är lumpna 125 kronor för en flicka med vanor!

ANNA BERG.

Inte så litet, om man är nöjd.

PETRA FORSMAN.

Jag ska i så fall undanbe mig att bli räknad till de nöjda.

EDVARD STRÖM.

Fröken Forsman!

PETRA FORSMAN

(hvars ansikte nyss förmörkats af ett skarpt uttryck, ler nu ett ljuft leende).

Ja, herr Ström!

EDVARD STRÖM.

Ni är bestämdt en raffinerad njutningsmänniska.

RAGNA.

Hon gör lifsglädjen till en kult . . . Tro mig, amanuensen skulle bli öfverraskad af att på nära håll bevittna hennes förmåga att roa sig.

PETRA FORSMAN.

Ack, det är helt oskyldiga nöjen.

FRITZ KLINGBERG

(raljant).

Nå, det vill vi väl hoppas.

PETRA FORSMAN.

Vore jag bara rik . . . (Höjer sitt glas med curaçao mot ljusskenet, hvarefter hon med slutna ögon för det till sina läppar och långsamt suger i sig innehållet.)

EDVARD STRÖM.

Då skulle ni glädja världen.

PETRA FORSMAN.

Tvärtom — den skulle få glädja mig med allt roligt, som kan köpas för guld: lysande sällskapslif, männens hyllning och kvinnornas afund . . .

TURE CARLÉN

(leende).

Hm!

PETRA FORSMAN.

Hvarför säger ni: hm! . . . Tror ingeniören inte, att männen skulle bry sig om mig?

TURE CARLÉN.

Då skulle jag känna oss bra illa. — Nej, jag tänker på den alltid lika gåtfulla kvinnonaturen, som gör sig ett nöje af andras afundsjuka.

RAGNA.

Det beror helt enkelt af att vi kvinnor ha så små glädjeresurser från början, ser ingeniören.

SIGNE LODIN.

Jo något!

RAGNA.

Därför ä' vi nödsakade att ta reda på smulorna och vända till och med våra skötesynder oss till godo.

(Alla skratta.)

EDVARD STRÖM.

Nej, fru Ragna, de där sofismerna kommer ni inte långt med. — För öfrigt tror jag att kvinnorna på det hela taget alls inte ha så tråkigt.

RAGNA

(ifrigt).

Ha vi inte tråkigt?

FRITZ KLINGBERG.

Det bestrides på det allra lifligaste.

EDVARD STRÖM.

Ja, jag vädjar till er man, fru Ragna. (Till Klingberg.) Har din hustru tråkigt, Fritz? Är hon inte snarare en mycket lycklig kvinna?

FRITZ KLINGBERG

(ser skälmskt på Ragna genom rökspiralen från sin cigarrett).

Mycket lycklig!

RAGNA.

Hör, så säker han låter. (Blåser ett rökmoln i Klingbergs ansikte.) Männen ha en själfmedvetenhet, som är fenomenal! När de föra oss i brudstol, leda de oss, svaga, skälfvande kvinnor, så nonchalant, som om de hölle sin promenadkäpp i handen . . . och när de sedan ledsagat oss öfver tröskeln till sitt hem, presentera de en med en elegant gest för sina möbler och säga: här är hädanefter din plats. Var så god och var lycklig!

FRITZ KLINGBERG.

Nå, har du något att beklaga dig öfver?

RAGNA.

Åhnej, inte jag, men kvinnorna i allmänhet . . . kanske mest de, som inte hunnit öfver den där tröskeln.

PETRA FORSMAN.

Tack, Ragna. (*Klappar Ragna på handen.*) Du var i samma fördömelse som vi, innan du kom i din härlighet, och därför förstår du oss. (*Med en suck.*) Ingen annan kan fatta dysterheten i de ensamma kvinnornas skuggrike.

TURE CARLÉN.

Hvad säger fröken Lodin?

SIGNE LODIN.

Jag håller med Petra. Lifvet gestaltar sig inte vidare muntert för oss flickor.

EDVARD STRÖM

(*som suttit iakttagande, märker, hur ett fint leende börjar krusa Anna Bergs läppar.*)

Har ni också samma pessimistiska uppfattning, fröken Berg?

ANNA BERG

(*rodnar lätt.*)

Åh, jag vill inte säga det . . . Jag är ganska nöjd.

PETRA FORSMAN.

Tänk, hvad Anna är odräglig! Hon ger ju vår futtiga existens en falsk förgyllning med sin evinnerliga belåtenhet.

SIGNE LODIN.

Anna har så måttliga fordringar. (*Klappar Anna på handen.*)

PETRA FORSMAN

(*till Anna Berg.*)

Du saknar vyer, min flicka lilla, det är hela skillnaden mellan dig och oss . . . Du vet inte, hvad en intensiv längtan vill säga, en längtan efter all världens purpuröda fröjder, som kommer iverna att darra af hänryckning.

ANNA BERG.

Nej, och jag är mycket glad åt, att jag inte har så'na anfall.

PETRA FORSMAN.

Men, kära barn, du hämmar utvecklingen med din förnöjsamhet, kvinnans utveckling mot ljusare förhållanden . . . begriper du inte det?

ANNA BERG

(*med häpnad.*)

Så förskräckligt, snälla Petra!

PETRA FORSMAN.

Där sitter du i ditt mullvadshål vid Lästmakargatan en trappa upp inåt gården, med ditt spritkök och din papegoja, som bägge två ä' på upphållningen för resten, och önskar dig inte den bittersta förändring . . . inte ens en herre att gå ut och gå med om söndagarna.

ANNA BERG.

Vet du, det skulle jag inte ha tid med . . . När man arbetat på kontoret hela veckan, behöfs det nog, att man får ordna litet åt sig själf, när sönda'n kommer.

SIGNE LODIN.

Ja, det är så sant, lilla Anna, men det kan då rakt inte vara något nöje för herrarne att höra, hur vi ha det bakom kulisserna.

ANNA BERG

(*rodnar, blir förlägen.*)

Nej, gud bevara oss! Det var heller inte meningen.

SIGNE LODIN.

Vi glömmar, att det är nyårsafton . . . (*ser på klockan*) och att vi om tjugu minuter ska graf-lägga det gamla året och möta ett nytt.

EDVARD STRÖM.

Då kanske fröken — ja, jag inbegriper fröken Forsman också — vill medge, att det är oss förunnadt att hälsa årsskiftet under mycket gynn-samma auspicer.

PETRA FORSMAN.

Ja, här har man det verkligen bra. (*Nickar åt Ragna.*)

SIGNE LODIN.

Så varmt och trefligt.

TURE CARLÉN.

Ja, och jag kan tillägga: utan all vår förskyllan eller värdighet . . . D. v. s. jag tänker nu på Ström och mig, som få åtnjuta ett så godt hems gästfrihet.

FRTZ KLINGBERG.

Det är väl ingenting att tala om. För två gamla ungdomsvänner som ni båda faller det sig helt naturligt, att våra dörrar stå öppna.

RAGNA.

Ja visst! — Jag, som tycker det är så förtjusande med manliga vänner i familjen.

PETRA FORSMAN

(*till Ragna.*)

Jag hoppas du också inrymmer oss, stackars ensamma flickor, i dina varma sympatier?

RAGNA.

Ack, ni, mina väninnor, ä' själfskrifna!

PETRA FORSMAN.

Ja, du har nu alltid varit så rar, Ragna.

SIGNE LODIN

(*drömmande.*)

Och så förstående!

ANNA BERG.

Ett riktigt stöd åt oss.

RAGNA.

Minsann gör ni mig inte riktigt stolt. — (*Till Fritz.*) Hvad säger du om det där, Fritz?

FRTZ KLINGBERG

(*lakoniskt, i det han tänder en ny cigarrett*).
I mitt tycke en smula väl mycket rökelse.

RAGNA

(*slår honom på handen*).

Asch, gör dig inte till nu! Du känner dig nog så belåten öfver att höra din hustru berömmas. — Långt innan du och jag första gången träffade hvarandra, kamperade vi tillsammans, (*pekar på sina väninnor*) bodde i samma pensionat, förstår du, delade hvarandras bekymmer och glädje så där intensivt flickaktigt, som man gör, då man är ung och utan hem och går med hufvudet fullt af griller och drömmar . . . (*Till väninnorna*.) Därför ska vi fortfarande hålla ihop. (*Till Fritz*.) Det är ju så naturligt, Fritz.

FRTZ KLINGBERG.

Mycket naturligt, min vän.

RAGNA.

Och de ska alltid komma här som barn i huset.

FRTZ KLINGBERG.

Det förstås af sig själf . . . så länge vi bo på samma plats.

RAGNA.

Ja, du menar, om de gifta sig och flytta härifrån . . .

FRTZ KLINGBERG.

Det också . . . Eller exempelvis, om vi skulle flytta.

RAGNA

(*med förundran*).

Vi? Det menar du inte . . . Vi kan byta om våning — det borde vi för resten göra till hösten, den här börjar bli trång och otidsenlig — men att lämna Stockholm . . . slå oss ned på en främmande plats, hvart skulle det ta vägen, tycker du?

EDVARD STRÖM

(*skrattande*).

Fritz tänker motverka den skadliga invandringen till storstäderna.

FRTZ KLINGBERG.

Ja, det kunde minsann behövas.

RAGNA.

Kanske vi skulle slå oss ned på landet . . . Nej, tack! — Jag kan bara trifvas i Stockholm, det vet du mycket väl. — För resten ha vi den skyldigheten mot våra vänner, att vi inte ska beröfva dem en kär tillflyktsort i vårt hem.

SIGNE LODIN.

Ja, nog komme ni att bli saknade, det känner jag.

RAGNA.

Inte tala om skilsmässor — det är bara tråkigt . . . Nu ska vi vara glada, som vi varit de fyra föregående nyårsaftnarna, vi suttit tillsammans kring det här bordet och väntat på tofslaget.

SIGNE LODIN.

Ja, men vet ni, egentligen är det vemodigt, att vi återigen ha ett år bakom oss.

PETRA FORSMAN.

Hvarför det? Alltid blir lifvet tillräckligt långt för den, som inte har några illusioner.

TURE CARLÉN.

Jag skulle snarare tro, att lifvet först blir värdt att lefva, när man inte längre låter sig suggereras af bländverk, utan räknar med realiteter.

SIGNE LODIN.

Snälla ingeniörn, det är så poetiskt med illusioner . . . och för oss kvinnor är poesien en nödvändighet . . . Den är vår själaspis . . . (*Erinrar sig någonting*.) Apropå själen! (*Tar upp ur sin klädningsficka en mycket tunn annotationsbok och gör en anteckning*.)

RAGNA

(*till Signe Lodin*).

Nej, se en så'n liten nätt bok! Hvad skriver du opp i den där?

SIGNE LODIN

(*titet förläget*).

Ack, det är bara några små anteckningar . . . barnsligt för resten!

RAGNA

(*räcker ut handen*).

Låt mig titta på pärnarna!

SIGNE LODIN.

Ja, men lofva att du inte öppnar den. (*Ger henne tvekande boken*.)

RAGNA.

Ja, jag lofvar. (*Vänder boken mellan fingrarna*.) Så söt den är!

(*Herrarne luta sig också fram för att se*.)

SIGNE LODIN

(*ifrigt, i det hon afvärjande sträcker ut handen*.)

Nej, nej, ni får inte se!

PETRA FORSMAN.

Jag vet hvad den innehåller.

SIGNE LODIN.

Petra då!

RAGNA.

Åh, låt mig titta — bara på första sidan . . .

PETRA FORSMAN.

Det gör väl ingenting att Ragna får se, hvad det är.

(*Då Signe Lodin ingenting svarar, öppnar Ragna försiktigt pärmen*)

RAGNA

(*läser*).

Själen . . . (*ser upp; talar*.) Ja, sannerligen står det inte själen.

Farväl, gamla år, och lefve det nya!

SIGNE LODIN

(*som rodnar starkt, rycker till sig boken*).

Nej, det är då för galet!

(*Herrarne småle, Ragna ser frågande på Signe Lodin, som hastigt gömmer undan boken*.)

EDVARD STRÖM.

Fröken Lodin roar sig kanske med att samla aforismer . . . på samma sätt som vi män samla mynt eller frimärken.

SIGNE LODIN.

Nej, det är mycket mera prosaiskt än så . . . (*Då Petra Forsman ger henne en blick*.) Jag kan för resten gärna tala om . . . Det är helt enkelt en kassabok, där jag bokför, hvad jag betalar ut för mina själsnjutningar.

RAGNA

(*skrattande*).

Nej, men Signe, hvad du är komisk!

SIGNE LODIN.

Jag har en för kroppen också. Den är sex gånger så tjock. (*Tar upp ur fickan en annan bok*.) Se här!

(*Allmänt skratt*.)

TURE CARLÉN.

Fröken tycks vara större materialist, än jag trodde.

SIGNE LODIN.

Ja, är det inte sorgligt! Jag fyller trettio sidor om året med utgifter för kroppen, medan själen får nöja sig med futtiga fem.

TURE CARLÉN.

Är det indiskret att fråga, hvori frökens så begränsade själsnjutningar bestå?

SIGNE LODIN.

Nej bevars! — Det är t. ex. språklektioner (*tar upp den tunna boken ur fickan och bläddrar*) . . . böcker . . . biljett till »Paul Lange och Tora Parsberg» . . . supé på operakällaren . . .

EDVARD STRÖM.

Ha, ha, ha! Hör supéer till själsnjutningarna?

SIGNE LODIN.

Bara den supén, amanuensen. För vi hade en hel klunga författare och målare vid bordet midt emot, som jag fick se på så mycket jag orkade . . .

(*En pendyl i rummet bredvid slår långsamt tolf silfverklingande slag. Samtalet afstannar. Värden ger gästerna ett tecken, hvarvid alla stiga upp och fatta sina glas. När tolfslaget förklingat, säger*

FRITZ KLINGBERG.

Farväl, gamla år, och leve det nya!

(*Därefter rungar ett niofaldigt hurra genom våningen och man dricker det nya årets skål i grönskimrande curaçao. När skålen är drucken, sätta sig alla, utom*

EDVARD STRÖM

(*som med glaset i handen och hufvudet lätt tillbakakastadt yttrar följande ord*).

När någon, som varit en kär, går bort för alltid, brukar man skruda sig i svarta kläder, ställa sig okänslig för allt ljus och vackert, som ger lifvet dess charme, och under lidelsefulla snyftningar strö saknadens hvita liljor öfver den älskade dode.

Så gör emellertid inte jag! — Rosor med djupröda kalkar vill jag låta falla ur mina händer på det hänsvunna år, hvars graf redan börjar myllas igen. Ty det har skänkt mig både lust och ve i rikt mått; det har unnat mig sin sommars ymighet och sin vinters hårdande köld, och därför skall jag minnas det med glädje, och min saknad skall ha samma färg som aftonrodnadens skära glans efter en vacker dag.

Hvad jag närmast vill prisa det flydda året för är, att det låtit oss ungarlar (*pekar på Ture Carlén*) fortfarande få vara i besittning af en så oskattbar tillflyktsort som detta hem och ett par sådana vänner som Fritz Klingberg och hans maka.

(*Ture Carlén, Signe Lodin, Petra Forsman och Anna Berg ropa: bravo!*)

EDVARD STRÖM.

Ja, de närvarande kvinnliga gästerna kunna, trots sitt missnöje med tillvaron, helt säkert hänvisa på samma förmåner för sin räkning.

Det är det underliga med oss ungarlar, att inom oss lefver en beständig åtrå efter ett eget hem, men lika fullt tveka vi att afsvärja oss vår s. k. frihet och binda oss vid ett kvinnligt väsen. Ja, vi ställa oss till och med skeptiska mot äktenskapets fördelar. När vår vän Fritz Klingberg för ungefär sex år se'n gick och förälskade sig i sin nuvarande hustru, var det inte fritt att jag blef en smula orolig på hans vägnar. Vi lefde ju så hyggligt tillsammans i öfverensstämmelse med våra en gång fastställda vanor, och jag kunde inte tänka mig tillvaron utan eftermiddagstimmarne på vårt stamkafé och virapartierna i min ungarlsdublett två gånger i veckan.

Då kom plötsligt en kvinna med i räkningen och med kvinnan kärleken, den hemlighetsfulla, kräfvande och oroande kärleken, som totalt vände upp och ned på våra ordnade förhållanden . . . Nu, så långt efteråt, kan jag ju erkänna min egoism: jag varnade Fritz för att gifta sig . . . Till all lycka för honom och för oss lämnade han mina ord utan afseende. Ty han har nu det bästa hem jag kan tänka mig en skröplig ungarl någonsin kan hoppas få. Inte sant?

(*Alla de öfriga gästerna svara med ett bejakande sorl*.)

EDVARD STRÖM.

Hans hustru är enligt min åsikt ett mönster för en maka: god, kärleksfull, omtänksam och klok, och jag är viss på, att han vedergäller henne med samma mynt . . . Fritz Klingberg är med ett ord en fullt lycklig människa . . . och han delar sin lycka med oss, som under dessa år fått känna värmen från hans hem. En välgångsskål vid det nya årets gryning för det Klingbergska hemmet

Herrarne biträda med påtagandet af aftonkapporna.

och för de båda makarna, till hvilka vi stå i så stor tacksamhetsskuld för deras gästfrihet!

(Man dricker skålen under jubel och lefverop, hvarefter Fritz Klingberg å sin hustrus och egna vägnar tackar med några ord för sin väns tal. Konversationen fortgår ännu en stund, men när klockan närmar sig ett, bryta gästerna upp. I tamburen sker påklädningen under iakttagande af de gängse formerna för en sådan akt: d. v. s. herrarne hindras i förstone af damerna från att ta sina öfverrockar, enär representanterna för skönheten och behaget växa betydligt på bredden under bemödandet att fästa upp klädningarna med säkerhetsnålar. Sedan få herrarne biträda med påtagandet af aftonkapporna, letandet efter förkomna handskar o. s. v., men bli ej dess mindre färdigklädda och hinna tända sina cigarrer, innan damerna sagt farväl i tio olika repriser och i korsdraget mellan tamburen och förstugan berättat en pikant familjehistoria i sammanhang med en klädning af crêpe de chine — allt till pina för jungfrun, som frysande står i trappan och väntar med portnyckeln och en lampa i handen. —

När gästerna äro borta och husjungfrun buril ut i köket kaffeservisen och likörglasen, säger Ragna, i det hon slår armarna om halsen på Fritz:

Godt nytt år, vännen min!

FRITZ KLINGBERG.

Godt nytt år, älskling! (Kysser henne.)

RAGNA.

Tycker du inte, vi ha haft bra trefligt i afton?

FRITZ KLINGBERG.

Jo — och det bästa är att jag tror, att våra gäster haft ungefär lika roligt som vi.

RAGNA.

Alldeles säkert . . . Flickorna trifs så bra hos oss.

FRITZ KLINGBERG.

Nå, det är då inte att undra på. Här väntar dem merendels herrsällskap, inför hvilket de få utgjuta sig öfver, hur grymt lifvet behandlar dem och hur sorgligt de ha det ställdt.

RAGNA.

Ja, men du måste väl medge, att de ha rätt i det.

FRITZ KLINGBERG.

I viss mån — det kan jag inte förneka.

RAGNA.

Tänk bara, så ensamma de ä' i sina flickrum i pensionaten, eftersom det bär dem emot att umgås hur som helst . . . Funnes inte en eller annan hyggelig familj, som förbarmade sig öfver dem, skulle de få lefva alldeles för sig själfva . . . Och vet du, det är allt ett magert nöje.

FRITZ KLINGBERG.

Hvarför gifta de sig inte då?

RAGNA.

Fritz, var inte stygg nu! — Det är minsann inte så lätt för en fattig flicka att bli gift.

FRITZ KLINGBERG

(ler).

Nej, nej!

RAGNA.

Öfver hufvud taget ä' ungarlar gruffligt egoistiska.

FRITZ KLINGBERG.

Och de fattiga flickorna förskräckligt fordringsfulla . . .

RAGNA.

Visst inte! — (*Trycker sig intill sin man.*) Säg, Fritz, har jag fordrat för mycket af dig?

FRITZ KLINGBERG
(*leende*).

Du, som sa att för dig var kärleken allt — det andra fäste du intet afseende vid.

RAGNA.

Nå, har jag inte bevisat det?

FRITZ KLINGBERG.

Älsklingen min, hur ska jag kunna svara ja på den frågan. Du har ju, alltse'n vi gifte oss, haft din vackra våning att bo i, vackra kläder att pryda dig med, och dessutom sällskapslif om vintern och resor om sommarn att förströ dig med.

RAGNA.

Men det är väl så'nt som ska vara, snälla du.

FRITZ KLINGBERG.

Hör man på! (*Betraktar henne halft leende, halft allvarligt.*)

RAGNA.

Ja, jag menar för folk i vår ställning.

FRITZ KLINGBERG

(*slår armen omkring sin hustrus lif och drar henne med sig in i sitt rum, där en lampa med grön skärm står och brinner på skrifbordet; de sätta sig på en divan.*)

Vännen min, du är allt i mångt och mycket ett barn ännu, men, som jag vill tro, ett godt barn. (*Ser på henne.*)

RAGNA

(*smått pikerad*).

Hvarför vill du prompt göra mig till ett barn! Minns du inte, att amanuensen Ström i sitt tal kallade mig klok och omtänksam. Det bevisar åtminstone, att han räknade mig till kvinnorna.

FRITZ KLINGBERG.

Tro mig, jag begär ingenting bättre än att få göra detsamma! För det är nå'nting jag vill tala med dig om, Ragna min; just nu, när det nya året som bäst randas, har jag ett förtroende att göra dig . . . och det vill jag, att du skall lyssna till och förstå . . . inte med barnets fladdrande och ömtåliga sinne, utan med den kloka hustruns lugn.

RAGNA

(*litet osäkert*).

Hvad är det, Fritz? Det har väl inte händt nå'nting obehagligt?

FRITZ KLINGBERG
(*leende*).

Gick den förståndiga kvinnan sin väg så där hastigt?

RAGNA.

Nej, nej! Hon är hos dig. (*Lutar sig intill honom.*) Tala, snälla Fritz!

FRITZ KLINGBERG.

Jo, min vän, det gäller en förändring för oss . . . en flyttning, ser du.

RAGNA

(*liftigt*).

Ska vi byta om bostad?

FRITZ KLINGBERG
(*långsamt, med betoning*).

Ja . . . vi ska byta om bostad.

RAGNA

(*skrattar*).

Men det är ju förtjusande . . . Du stygga, kära, hvarför sa du inte det genast, i stället för att lägga mig så där på sträckbänk . . . Jag vill så gärna, att vi ska skaffa oss en rymligare och bekvämare våning . . . och helst en, som ligger vid en fin gata.

FRITZ KLINGBERG

(*med för Ragna omärkbar ironi*).

Den allra finaste.

RAGNA.

O ja, den allra finaste! För tänk, när folk letar efter oss i adresskalendern eller telefonkatalogen, så imponerar det alltid på dem att se, att vi hör hemma i de eleganta kvarteren. Medger du inte det?

FRITZ KLINGBERG.

Jo, min vän, om det är folk med trånga hjärnor.

RAGNA

(*rodnar och slår ned ögonen*).

FRITZ KLINGBERG

(*allvarligt*).

Men sök nu att sätta dig in i, att det gäller en flyttning, betydligt längre bort än till närmaste praktgata . . . långt ut på landet, bland fält och skogar . . .

RAGNA

(*ser ängsligt på Fritz*).

Nej men, Fritz, hvarför det?

FRITZ KLINGBERG.

Därför, min lilla hustru, att det blir nödvändigt . . . Hör nu noga på! — Som du kanske minns, nämnde jag redan i somras för dig, att banken, där jag är anställd, hade gjort mycket stora förluster genom ett par firmors fallissement . . .

RAGNA.

Det har jag inte lagt på minnet. Du vet väl, att jag hvarken förstår eller intresserar mig för invecklade affärer.

FRITZ KLINGBERG.

Visserligen! Men jag föreställde mig, att då de i någon mån också berörde oss, du skulle skänka mina ord åtminstone en sekundär uppmärksamhet . . . Emellertid var bankens ställning genom tidigare förluster tämligen svag redan vid katastrofen i somras, och den har sedan dess lefvat ett skenlif, som inte längre kan fortfara . . . Det var styrelsesammanträde i går, och då beslöts, att man skulle hemställa till bankens aktieägare om bolagets upplösning.

RAGNA.

Det vill säga, att du är förlustig din plats och din inkomst?

FRITZ KLINGBERG.

Naturligtvis! Så snart banken har afvecklat.

RAGNA

(med skräck i ögonen).

Herre Gud, bli vi fattiga sedan då?

FRITZ KLINGBERG.

Sitt nu inte som en skrämmd fågel, min lilla vän, utan visa, att du är min kloka och modiga hustru.

RAGNA

(bekämpande gråten).

Ja, bara du säger, hvad jag ska göra.

FRITZ KLINGBERG.

Du ska höra på mig med lugn och stödja mig i mina föresatser . . . Ser du, att söka anställning i någon annan bank bär mig emot, så mycket mera som jag aldrig riktigt kunnat förlika mig med det trägna och enformiga arbetet vid bankpulpeten. Det var nog ett felgrepp, att jag någonsin kom in på den här banan . . . För mig, som älskar friluftslif så intensivt, hade säkert landtmätarns eller jägmästarns yrke varit lämpligare. Emellertid kan jag nu få köpa en liten egendom nere i Småland, som jag tror mig om att kunna sköta, för jag har ganska goda insikter i jordbruk och sånt där . . . teoretiskt visserligen än så länge, men då man har vanligt sundt bondeförstånd och en smula intresse därtill, så bör det kunna gå.

RAGNA

(nedslagen).

I Småland . . . där finns ju bara sten och förskräckliga skogar.

FRITZ KLINGBERG.

Sten och skog — där ligger rikedom, du . . . För öfrigt är det ett vackert ställe med både åker och äng — och ett vattenfall finns det med.

RAGNA.

Men tänk så långt bort från Stockholm! Det kommer jag aldrig att stå ut med . . . Där nere är naturligtvis som en ödemark.

FRITZ KLINGBERG.

Inga grannar inpå näsan, om det är det du menar.

RAGNA.

Jag förstår, att det är rysligt . . . (snyftar) och att det blir min död, om jag ska förflyttas bort från allt, som är lif och förfining . . . Här ha vi våra vänner, som vi gläder oss åt att vara tillsammans med, och när vi gå ut ifrån vårt fina, varma hem, väntar oss Stockholm utanför porten med sitt glada människovimmel, sina butiker, teatrar och sitt brusande sällskapslif . . . Det är grymt att begära, att jag nu med ens ska skiljas från allt det där. — Älskade Fritz, nog kunde du ordna på ett annat sätt, så att vi finge bo kvar i Stockholm! (Slår sina armar om hans hals och betraktar honom med tårfyllda ögon.)

FRITZ KLINGBERG.

Det är omöjligt, min vän . . . Vi ha helt enkelt inte råd att fortsätta att lefva som vi gjort hittills.

RAGNA

Vi kunde ju inskränka oss en smula.

FRITZ KLINGBERG.

Vi kunde ja — om vi inte, som alla andra, blifvit vanemänniskor i den umgängeslivets malström vi dragits in i. Nu ä' vi emellertid inte starkare än så, hvarken du eller jag . . . Det hör nu en gång till god ton här i landet att lefva öfver sina tillgångar. En återgång vore en inkompetensförklaring, som skulle inbringa oss våra vänners ringaktning eller på sin höjd medlidande.

RAGNA

Säg inte så, Fritz. Mina flickvänner . . .

FRITZ KLINGBERG

(afbryter).

Jag syftar inte alls på dem, som gästat oss i afton, utan på hela den praktrabatt af familjeblosser, som vi måste vattna med ett visst antal middagsgäster och supéer för att få stå i registret öfver den bättre medelklassen. —

Den där lilla egendomen kan jag, som sagdt, få köpa. Och det vore ju oklokt af mig att inte begagna tillfället, eftersom mitt ärfda kapital ännu inte gått alldeles till spillo.

RAGNA

(med en tung suck).

Men att jag går till spillo därnere i obygd, det bryr du dig inte om.

FRITZ KLINGBERG

(ser på Ragna).

Hvad är det för en flärdfull kvinna, som sitter bredvid mig och talar så på årets första dag! — Min hustru kan det svärigen vara, eftersom hon förklarar, att för henne är kärleken till mig allt — och allt öfrigt af underordnad betydelse.

RAGNA

(kastar sig till Fritz bröst).

Åh, Fritz!

FRITZ KLINGBERG

(i det han stryker henne öfver håret).

För öfrigt kan jag lugna dig med, att det är alls ingen obygd du kommer till.

RAGNA

(småsnypar).

FRITZ KLINGBERG.

Jag känner väl till trakten. Den är vacker. Våra närmaste grannar bli socknens kyrkoherde, länsmannen och ett par possessionatfamiljer, hvilkas döttrar gått i pension i Genève.

RAGNA

(lyfter upp hufvudet och ser på Fritz med tårdränkta ögon).

Hur gamla ä' döttrarna?

FRITZ KLINGBERG.

En är vid din ålder, skulle jag tro.

RAGNA.

Vackra?

FRITZ KLINGBERG.

Inte så vackra som du.

(*Ragnas hufvud sjunker ångo ned mot Fritz' väst och snyftningarna domna sakta bort.*)

FRITZ KLINGBERG.

Vidare ska du besinna, att du blir husfru med mycket större maktområde än i vår våning här i sta'n. Du får åtskilliga tjänare att styra med och flere rum att vända dig i, hästar att åka efter . . .

RAGNA

(*ser intresserad upp*).

Ett par vackra hästar?

FRITZ KLINGBERG.

Fem, min vän . . . Och så, när sommarn kommer, du . . . inte något besvär med utflyttning från sta'n . . . man är på landet med ens, som om man ginge till ett dukadt bord . . . Då spänner vi för två de bästa springarne och fara och hälsa på grannarne . . .

RAGNA

(*med lysande ögon*).

O ja!

FRITZ KLINGBERG.

Ståtligt kommer det att ta sig ut, när herrskapet från Granliden kör upp i fullt traf under ekarna på kyrkoherdens gård . . . Det blir annat det än att uttråkad träda in i en kvalmig hufvudstads-salong och försvinna som en droppe i havet . . . På landet betyder man något, förstär du, och ens gård, som ligger fritt och kan urskiljas på långt håll, är ens hem och inte en numrerad kasern.

RAGNA.

Frun på Granliden — det låter egentligen riktigt poetiskt.

FRITZ KLINGBERG.

Ja, gör det inte! — Och tänk på hästarna . . . de stora rummen, och allt det myckna du får att härska öfver.

RAGNA.

Ja, ja! (*Klappar i händerna*.)

FRITZ KLINGBERG.

Du är således med om förslaget?

RAGNA

(*med öfvertygelse*).

Älskade Fritz, jag gör allt hvad du vill. Du får inte börja det nya året med att tro, att du har en egensinnig och fäfäng hustru.

FRITZ KLINGBERG.

Se det kan man kalla att tala!

RAGNA.

Ja, nu medger du väl, att jag förtjänar den komplimang, som din vän Ström ägnade mig i sitt tal?

FRITZ KLINGBERG

(*skrattande*).

Måste väl det.

RAGNA.

Och att jag bevisat, att jag framför allt annat älskar dig.

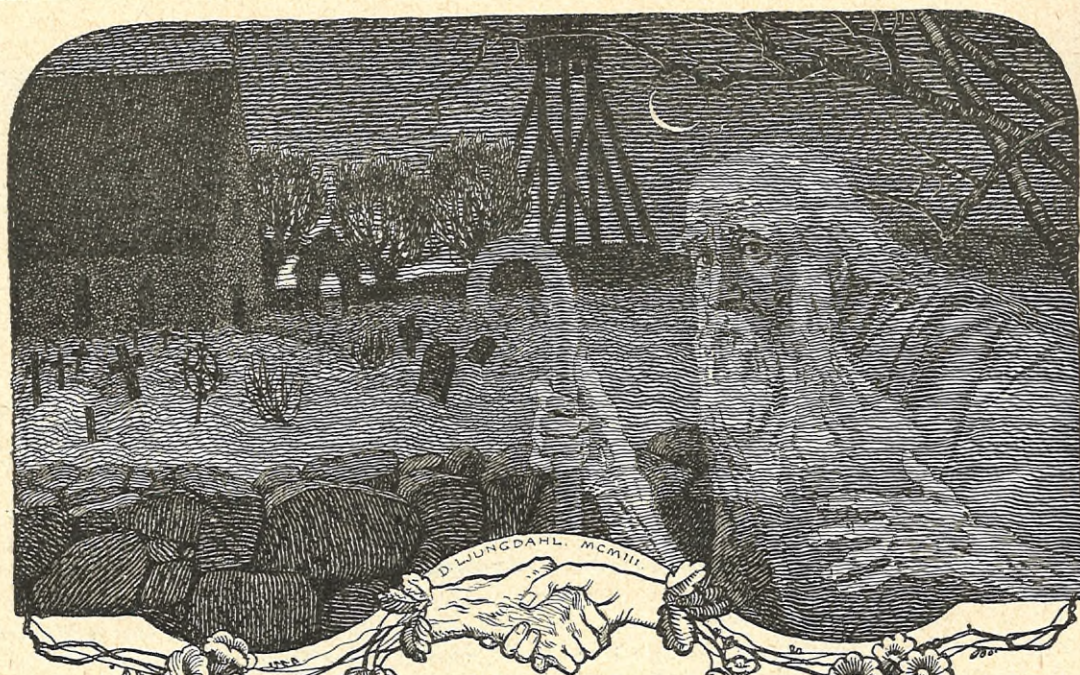
FRITZ KLINGBERG.

Det är kanske litet vanskligare att afgöra så här på rak arm . . . Därför ska vi tala om det nere på Granliden nästa Sylvesternatt. — Och nu, min lilla hustru, gå vi till hvila.

Slut.

Frun på Granliden — det låter verkligen poetiskt.

VID NYÅR

*Det växer en ton, den växer så stark
ut öfver de sofvande landen,
den fliger i flykt öfver skogar och mark
allt högre mot himlaranden,
så rik som ett löfte, som längtan så lång:
Det ringer, det ringer till ottesång!*

*Där tåras en blick, där skulfver en hand,
där bäfvar ett människohjärta,
där flamar ur tvifvel ett hopp uti brand,
där födes en fröjd ur smärta,
där skimrar ur ängslan den aning, som tror:
I år, ack, i år skall försona i fjor.*

*Och händerna sträckas och blickarna le
i jublande svek mot det gamla;
de söka den dag, där i drömmar de se,
hur löften till blomster sig samla.
Men ensam i midvinterskymning står kvar
en svinnande skugga, det året som var.*

Jag ser dig, du döende bleke man,
ditt bristande öga mig möter,
det synes mig fråga, om ännu jag fann
på jorden, hvad tid ej nöter.
Jag fattar din kallnande hand därvid:
Du gamla år, lät oss skiljas i frid!

Du lofvade mycket, ej allt du gaf,
ty ser jag de dagar som foro,
där runno väl tårar som droppar i haf
af sargande smärta och oro.
Du gamla år, när jag tänker därpå,
du blef nog tungt att bära ändå!

Hvad sade du mig?—om jag minnes klart,
hur mycket jag själf har svikit,
hur mycket i trygghet jag velat, som snart
likt bristande bubblor vikit?
Gud nåde oss alla för synd och brist!
Du gamla år, det minnes jag visst.

Det dagas i öster! Haf tack och haf frid,
du år, som ditt öga lycker!
Jag hälsar dig stilla, du nya tid,
hvars spira oss än ej trycker.
Väl ser jag det ljusnar, men vägen är lång.
Det ringer, det ringer till ottesång!

Sigrid Elmblad.

Plötsligt öppnades dörren och jungfru Petronella stack in sitt hvita, mössprydda hufvud.

NYÅRSVAKAN PÅ HELLINGEBY.

GENREBILD FRÅN 1700-TALET SISTA DECENNIUM AF ULLA LINDER.

EFTER en julvecka med blidväder och strålende solsken, hade nyårsaftonen ingått grå och mulen, hotande med snö och oväder. Allt som dagen led, tilltog vinden i styrka och i stället för de yrande moln af stoff-fina snöpartiklar, som i början dansat fram öfver vägar och gården, dråsade flingorna ned stora och tunga, i form af uddiga stjärnor eller små ojämna bollar. Allt tätare föllo de, allt tätare och snabbare.

I det stora köket på Hellingeby herrgård var man midt uppe i allehanda bestyr i och för aftnens värdiga firande. Det slamrades beställsamt med kastruller, fat och mortelstötare och ett muntert samtal fördes under hela tiden oförtrutet och högljudt. Endast då och då afbröts det af en skarp, tunn röst inifrån handkammaren bredvid, som tillropade pigorna därute ömsom befallningar och ömsom långrandiga tillrättavisningar. Det var jungfru Petronella, som var sysselsatt med att garnera savarintårtorna och lägga upp alla sorters bakverk och godter för julbordet, men under tiden ej försummade att hålla sin sedvanliga uppsikt öfver kökspersonalen.

I rummet innanför handkammaren, lilla fataburen kallad, satt fröken Eva-Maria och förfärdigade silkespappersblommor — idel rosor och dalier — i alla möjliga slags färger och schatteringar. Hon hade radat upp de långa pappersremorna, utklippta i olika former, på bordet framför sig och valde efter behag än en mörk, än en ljus. Så snart en blomma blifvit färdig, höll hon upp den en stund ett stycke ifrån sig, lät den pröfvande vaka fram och tillbaka på sin stålträdsstängel och placerade den sedan, i fall den vunnit nåd för hennes ögon, uppe i fönsterposten, där en liten samling pappersblommor redan lågo och lyste.

Allt emellanåt kastade hon en blick ut öfver gårdsplanen och den långa uppfartsallén. Samma tröstlösa, enformiga hvithet öfver himmel och jord

var det alltjämt och träden därnere i allén riste och slog med grenarna. Man kunde bli melanholisk bara af att sitta och se på det.

Eva-Maria suckade och strök långsamt en ljusgul, ostyrig hårlock ur pannan. Den föll ned för hvar gång hon böjde på hufvudet, hon försökte sticka upp den under det svarta sammetsbandet, som omslöt hårknuten, men den stal sig alltid fram igen efter en stund. Så andades hon på fingrarna och gned dem sedan emot hvarandra. Det var kallt och dragigt härinne i fataburen, Eva-Maria satt och storfrös i sin tunna, uringade baréklädning. Det gjorde väl också sitt till, för att hon kände sig så nedstämd och ur humör i afton.

Hon kunde ju gått upp i hvardagsrummet med sin blomstertillverkning, men hon visste, att söta far och kusin Hortense, julfrämmandet från hufvudstaden, sutto därinne och spelade bräde nu som bäst — det gjorde de hvar förmiddag — och hon hade alls ingen lust att sitta och höra på berättelsen om Hortense's baltriumfer eller hur mycket hon gifvit ut för sin allra nyaste sidenkapott eller för spetsblonderna på sin klädning.

Att tänka sig, att det var hon själf, som öfvertalat söta mor att bjuda Hortense ut till Hellingeby öfver helgen! Och att hon gått och längtat efter henne hela månaden förut och glädt sig så åt att få göra henne bekant med ungdomarna där omkring! Hon hade ju alltid hört så mycket talas om vackra kusin Hortense, så det var ej alls underligt, att hon varit intresserad och förväntansfull vis å vis henne. Men — pytt vackert! Det hade minsann blifvit changement i känslorna!

På juldagen, då traktens honoratiores — bara gamla, stadiga människor allesammans — varit samlade på Hellingeby till middag, hade hon ännu gått an. Visserligen hade hon koketterat ganska bra för baron på Ramsäter, men han var ju gammal hofman och känd kurtisör, änklung till på

köpet, så han redde sig nog. Men under annandagen, ungdomens dag, då man dansat hela natten ända till tredje dagens morgon, hade Eva-Maria riktigt fått ögonen öppnade för kusin Hortense's verkliga karaktär. Nu var det inte bara baron, utan alla de unga kavaljererna hon gaf söta ögonkast. Allesammans — men mest Clas-Michael Arnefeldt.

Eva-Maria knyckte och slet i den stackars halffärdiga rosen, så att pappersremsan gick tvärt af och ståltråden hotade att göra sammaledes.

— Hvarför skulle hon just utvälja Clas-Michael? —

Arnegården och Hellingeby voro närmaste grannar. Anne-Julie Arnefeldt och Eva-Maria hade varit lekkamrater, ända sedan de voro helt små. För två vintrar sedan hade de läst sin konfirmläsning tillsammans och ända sedan den tiden hade Clas-Michael, som öfvertagit landtbruket efter gamle majorens död, behandlat Eva-Maria med en alldeles särskild ömt hänsynsfull och menande förtrolighet. Intet afgörande hade ännu talats, men nog förstod Eva-Maria, att far och mor haft sina hemliga samtal såväl med kära tante på Arnegården som med Clas-Michael själf.

Nu hade han emellertid genast låtit sig bedåras, hade ej alls brytt sig om — om — någon annan, hade bara följt efter Hortense och dansat med henne och bockat och pladdrat franska och talat om det där året, då han tjänstgjorde som kornett vid gardet inne i Stockholm. Det hade låtit, som om det varit den härligaste tiden i hans lif nu. För henne, Eva-Maria, hade han minsann beskrifvit den på ett helt annat sätt.

Hon lyfte upp ett par stora poutpourrikrukor med färskt doftande granris ifrån golvet och började fästa pappersblommorna i det mörkgröna riset. De blågrå ögonen fingo ett allt bestämdare och allvarligare uttryck.

Plötsligt öppnades dörren och jungfru Petronella stack in sitt hvita, mössprydda hufvud.

— Är hon färdig snart, lilla Eva-Maria? — ropade hon gällt. Hon hade blifvit så van att skrika och domdera under dessa bråda dagar, att hon knappt kunde få rösten in i en annan tonart nu. — Hennes nåd har skickat ner och frågat efter henne.

— Ähja — jag hinner väl, tills främmandena komma — —

— Främmandena, ja! Jo, jag tackar! Just nu har här varit bud från prostgården, att mamsellerna inte få lof att resa ut i sådant här väder. Lagmans skickade återbud redan i morse och för en stund sedan kom Arnefeldtens dräng med bref och bud, att majorskan inte törs ge sig ut för giktens skull.

Eva-Maria såg upp bestört och allvarsam.

— Inte törs ge sig ut! — Nej, men så fasligt ledsamt, Petronella! — Och tårtorna, som vi haft så'nt bestyr med — och rosorna och alltihop! Det besväret kunde vi då besparat oss.

— Så, så, lilla fröken! Mat ska en väl ha i alla fall på Sylvesterafton. Baron på Ramsäter kommer ju och Kulltorparna — och så ungherrskapet från Arnegården, förstås. Det kan väl duga det.

Hon skrattade och plirade knipslugt med sina små rödkantade ögon. Eva-Maria rodnade hastigt, men bjöd till att bibehålla sin allvarsamma min.

— Är julbordet färdigt, Petronella? — frågade hon med en min af husmoderlig oro. — Och vaxljusen på bordet? — Och — Petronella, vänta då! — min hvita klädning tills i morgon? Du minns, att du lofvade mig att tvätta den.

Petronella, som stått i begrepp att försvinna, stack åter in hufvudet med en eftersinnande, litet smått skamsen min. — Det var så rätt! mumlade hon.

— Eljes får jag vara hemma från baronens nyårsmiddag i morgon. Det är den enda jag har som duger.

— Nå, den ska nog bli tvättad och struken, om det så ska vara det sista jag gör i kväll och det första, när jag står opp i morgon bittida, var bara lugn hon, lilla fröken! — Där kommer någon! — Det är visst Kulltorpsskjutsen.

Hon höjde sig på täspetsarna och sträckte på halsen för att kunna uppfånga en skymt af den stora klumpiga täcksläden, som långsamt nalkades uppför allén. Så smällde hon hastigt igen dörren och skyndade ut i köket för att se efter, om någon gått för att ta emot de främmande.

* * *

Man var ej tillräckligt många för att få i gång några egentliga danslekar, utan inskränkte sig till den nu obligatoriska »Nu är det jul igen» och där-efter en enkel slängpolska. Hortense var dessutom ej road af dessa landtliga motionsdanser. Däremot

Längre fram på aftonen kom man in på borddansen.

envisades hon att få lära ut den moderna och i hufvudstaden mycket gouterade valsen.

Hon och Clas-Michael, som var den läraktigaste eleven, svängde oupphörligt om efter Lanners beundransvärda och taktfasta melodier. Anne-Julie skötte ackompanjemang, medan Eva-Maria borta i ett hörn låtsades studera gazetten, under det hon i själfva verket satt och förargade sig öfver det raffinerade snittet på Hortense's klädning. Hur kunde man också vilja acceptera ett sådant mod med lifvet ända upp under armarna och ringningen nästan stötande ihop med skärpet!

Efter en stund föreslogs charadlear och slutligen, när man hunnit ännu längre fram på aftonen, kom man in på borddansen, en konst, som i dessa dagar ifrigt bedrefs i Stockholms högsta kretsar. Hortense var alltjämt den initiativtagande och ledande viljan. Till och med hennes nåd och gamle ryttmästaren blefvo intresserade och måste upp och springa med fingerspetsarna på bordskifvan, högt lyftade armbågar och ett spändt, ängsligt uttryck öfver sina gamla, skrynkliga ansikten. Man frågade och bordet svarade, outtröttligt, outtröttligt å ömse håll.

När supén serverades — i stora matsalen på nedre botten — kunde man med nått nöd slita sig ifrån det intressanta bordet, fastän armarna darrade af trötthet och kinderna brunno. Hortense, läromästarinna i denna stora vetenskap, iakttog hela tiden en hemlighetsfull och värdig hållning. Hon bestormades med böner att låta höra, hvilka märkvärdiga upplevelser hon varit med om och slutligen lät hon sig öfvertalas att meddela en och annan underbar episod. Hon satt och strök sin ljusröda, glänsande sidenklädning med en frånvarande min och berättade med besljad röst och en drömmande blick under halfslutna ögonlock.

— Jag tror, att jag är ett ovanligt känsligt medium, — sade hon hemlighetsfullt, — man har sagt mig, att jag hör till de utvalda, hvilka andarna lyda, och man har rådt mig att hålla mig beredd att mottaga deras förtroenden både i syn- och hörbar mätto.

— Hu! — Anne-Julie förde båda händerna upp mot de bleknande kinderna. — Jag tror, jag skulle dö, om jag finge »se» något.

— Fröken är mycket modig, — sade Clas-Michael med en beundrande glans i ögonen.

— Ja, — hon smålog lugnt och mötte hans blick, — hvarför skulle jag egentligen vara rädd? — Hennes svarta ögon glittrade och Clas-Michael kände, hur blodet började stiga och svälla i hans ådror.

Eva-Maria var mycket tyst. Gamle baron på Ramsäter satt och såg på henne helt fundersam en lång stund, men hon märkte ingenting, skar sin gås å la daube utan att lyfta ögonen en enda gång.

När man kommit upp i förmaket igen, föreslog baronen plötsligt, att man skulle låta borddansen vara och slå sig ned i ring och berätta historier i stället, medan man inväntade det nya året. Ty naturligtvis skulle det inväntas?

Naturligtvis! Det var en fråga.

Clas-Michael och magister Ruxtadius från Kulltorp började redan draga fram de tunga, högyrgade stolarna, men baronen höll afvärjande upp handen.

— Om jag minns rätt, — sade han, — så finns det ett gafvelrum på den här sidan. Det har ju namn om sig att vara Hellingebys spökrum, så att det är egentligen där vi borde invänta tolttimmen. Är det tillgängligt männe? Och ha damerna lust — och mod?

— Åh — mod! — Hortense såg på honom med en förebrående blick. Men i nästa ögonblick var hon idel intresse. — Hellingebys spökrum — min Gud, så intressant! Åh, dessa gamla landtegendomar, hvad de äro förtjusande! — — Hvad är det som visar sig? Ni måste ändtligen berätta mig, jag brinner af nyfikenhet.

Hon såg frågande från den ena till den andra, men ingen tycktes hågad att ge henne de begärda upplysningarna.

Baronen ryckte lätt på axlarna. — Ja, det är en

historia, som väl får komma fram så småningom, — sade han. — Jag tror i alla fall inte, att vi riskera att få se någonting i afton, eftersom vi äro så fulltaliga, det brukar aldrig uppenbara sig annat än för en och en i taget. — Äro ni färdiga, mina damer? — Sjalar och kappor är så godt att ta med, i fall ni skulle finna det kyligt där uppe.

Hennes nåd ville först ej alls ge sitt samtycke till denna »galna idé», som hon sade, men ungdomen — och i synnerhet Hortense — hade nu en gång kommit i farten, ville ej låta sig afskräckas och fick slutligen sin vilja fram. Med baron på Ramsäter, som bar en stor kandelaber med höga, nytända vaxljus, i spetsen — han skulle representera ålderdomen och förståndet — tågade de upp för den smala vindetrappa som, till hälften inbyggd i den tjocka stenmuren, från det inre förmaket ledde upp till det obehodda gafvelrummet. Sist kom Clas-Michael med en stor knippa ved i famnen. Gafvelrummet var ju oeldadt, men där fanns en präktig kakelugn, och en flammade brasa skulle endast förhöja stämningen.

Det låg en prägel af ålderdomlighet öfver hela rummet. Den klumpiga järnkakelugnen var prydd med årtalet 1616 i upphöjda, snirklade siffror; bordet såväl som stolarna stodo på snidade råbocksfötter, taket var helt hvitstruket och hvälfdt och den lilla dörren, som ledde ut till vinden, var försedd med små runda rutor, från hvilka damm och spindelväfvar ej blifvit borttvättade på mången god dag.

Anne-Julie och Eva-Maria hjälptes åt att på det framför fönstret stående, runda bordets gråa sten-skifva duka upp äpplen, klenäter och brända mandlar samt en stor buteljurgurder. Sedan skötos de åldriga, bristfälliga gyllenladersstolarne, där guld och purpurfärger enat sig om att gå öfver i grönbrunt, fram till eldstaden, man slog sig ned under skämt och löje och så börjades berättelserna.

Först kommo endast muntra historier, en del familjetilldragelser, ett och annat jaktäventyr och andra i samma stil, men så småningom gledo tankar och minnen in på mystikens område. Kretsen slöt sig omedvetet närmare tillsammans och rösterna sänktes.

Därutänför tjöt vinden med oförminskad styrka. Suckande och stönande for den genom gluggar och springor, det knäppte och knakade i bjälkar och sparrar och emellanåt hördes ett och annat svagt slag mot fönsterrutan.

Plötsligt såg baronen sig omkring med en prövande blick och ett smått hänande leende.

— Nåå! Hur känns det, mina damer? — ropade han med höjd röst — det lät hemskt, skallande som en trumpetstöt emot det förra, hviskande samtalet.

Hortense for häftigt tillsammans och såg ofrivilligt bort emot fönstret, som om hon väntat att få se någon bakom rutan. Men hon smålog i alla fall ett svagt leende med bleka läppar. Anne-Julie, som svept in sig i Clas-Michaels tulubb, dolde förfärad sitt ansikte innanför den yfviga vargskinnskragen och Eva-Maria skakade sakta, förebrående på hufvudet.

— Hu då — baron får inte tala så där, — sade hon allvarligt. — Visst äro vi rädda, det är väl intet att undra på.

Han började skratta, drog så plötsligt fram sitt klumpiga, runda fickur och blef genast allvarsam igen.

— Midnattstimmen nalkas, — sade han hemlighetsfullt. — Om vi nu skulle tillfredsställa fröken Hortense's ifriga önskan att få höra historien om Hellingebys spökrum? — Kanske fröken Eva-Maria berättar?

— Ånej — jag hör hellre på.

— Baron berättar allra bäst, — hviskade Anne-Julie darrande af rädsla och intresse.

— Tåla ni vid att höra den? — Hans blick hvilade en smula hänfull på den käcka fröken Hortense.

— Ah-bah! — mumlade hon. — Berätta, herr baron, jag är idel öra.

Han smålog igen; hon visste ej själf, hur blek och förskrämd hon såg ut.

»Midnattstimmen nalkas», sade han hemlighetsfullt.

— Nåväl, — började han, — här i detta rum, så lyder sägnen, bodde för mycket länge sedan en ung flicka, enda dottern af herren till Hellingeby — just som Eva-Maria här. Hon var vacker, charmant, älskvärd, huslig — just som hon, men inte så trofast och hjärtgod som vår lilla värdinna. — Han vände sig emot Eva-Maria och kysste helt lätt på fingret åt henne.

— Allt sedan barn-
domen hade hon varit förlofvad med en ädel riddersman, låt oss kalla honom Frans. Ringar voro växlade, bröllopsdagen utsatt, riddar Frans tjänstgjorde ännu vid konungens hof, men på hans slott rustades af alla krafter till den unga borgfruns värdiga mottagande. — Då anländer till Hellingeby en mörk, stormig vinter-afton en främling, som begär nattkvarter. Han hade kommit vilse i mörker och snötjocka, råkat falla af sin häst och svårt skada sin arm. Man ville ej låta honom resa, sjuk som han var och i en sådan årsens tid, utan bjöd honom stanna, tills han återvunnit hälsa och krafter. — Tja, mes chères. Det skulle man inte gjort! — Den unge mannen var en svår don Juan, den unga fröken en svala på lätta vingar och riddaren-brudgummen fanns ej tillstädes.

Han höjde på axlarna och slog ut med händerna.

— Ni kunna själfva tänka er, hur det gick.

Han höll uppenstund; det var med en känsla af tillfredsställelse han märkte, hur allas blickar ifriga och intresserade voro fästade vid hans ansikte. Bara Eva-Maria satt och såg bort med ett uppskrämdt, lyssnande uttryck i sina ögon. Hon hade tyckt sig höra ett aflägsset ljud, det lät som när en dörr öppnas och åter sakta stänges.

Plötsligt vände baronen sig om och pekade på den motsatta väggen, där ett hål tycktes utvisa, att en stor spik varit inslagen.

— På den väggen hängde ett porträtt af den tappre riddar Frans, hvilket han förärat sin brud strax efter ringväxlingen. Samma natt som de båda, don Juan

Eva-Maria kom fram med den tunga ljusstaken.

och svalan, enats om att fly, samma natt, mes chères, föll porträttet, som hade sin plats ofvanför den vackra flickans sofplats, ned och dödade den trolösa bruden. Samma natt! — — Det var en nyårsnatt!

Han tystnade. Det var dödsstilla i rummet, endast eldens fladdrande och sprakande hördes onaturligt skärpt, i skorstenspipan dånade stormen oafbrutet och då och då föll ett sakta dropp mot rutan.

— Det sägs, — började han igen med ännu lägre röst, — att hon ej fått någon ro i sin graf. Hon går och går alltsedan, klädd i den hvita bruddräkten, i hvilken hon sveptes, på vinden därute, fram och åter mellan detta rummet och det södra gavelrummet, där hennes älskare bodde. Vid midnattstid börjar hon sin vandring, går och går, fram och tillbaka och vrider — —.

Baronen stannade plötsligt midt i meningen och lyssnade med halföppen mun. Alla sågo upp med skrämnda, bestörta blickar.

Det hade hörts ett underligt, skarpt, flaxande ljud; ingen hade hunnit göra sig reda för, hvarifrån det kom, om det var därutifrån vinden eller uppifrån skorstenen, eller kanske var det utanför, på fönstret.

Anne-Julie, som satt bredvid magistern, klamrade sig ängsligt fast vid hans arm och Eva-Maria räckte ofrivilligt ut handen emot Clas-Michael.

Under ett par ögonblick var allt fullkomligt stilla, men därpå hördes tydligt det tassande ljudet af steg. — Det måste vara på vinden därute. Så kom åter ett svagt buller såsom af en dörr, som sakta tillslutes.

Till och med baronen såg en smula förvirrad och altererad ut, han strök sig gång på gång med spetsnäduken öfver pannan och böjde sig slutligen fram emot Hortense.

— Fröken Hortense, som har makt öfver andarne, — hviskade han med någon skärpa i rösten, — gå ut och bjud den stackars kvinnan fara i frid. Min fröken var ju inte rädd?

Hortense såg på ho-

nom med bleka, förvridna drag och slog ifrån sig med båda händerna, utan att ge något svar.

— Gå då åtminstone fram till dörren och titta ut genom rutan. Fröken kan ju se de dödas andar? — Gå dit och säg oss, hurudan hon ser ut.

Hon vände en stel blick mot dörren och skakade häftigt på hufvudet. — Hvem som vill får gå, — hviskade hon tonlöst, — jag rör mig inte ur fläcken.

— Jag skall gå ut, — Clas-Michael reste sig, — och hvem det än är, ro skall jag ge den osälla anden.

Han grep sin värja, som han spånt af sig och ställt bredvid stolen, gick så fram emot dörren och stötte upp den med värjfastet, så att ett iskallt luftdrag strömmade in i rummet. Hortense gaf till ett litet anskri, och Eva-Maria såg efter honom med ett spåndt uttryck i ögonen och hårdt sammanpressade läppar.

Det var en mycket stor vind, Clas-Michael gick hastigt framåt, det kalla mörkret omgaf honom på alla sidor. Plötsligt tyckte han sig skönja något hvitt rakt framför sig. Han tog ännu ett par snabba steg framåt och högg så med hela sin kraft in på det skytmånde hvita.

Det var något kallt, vått, som gled öfver hans hand, hängde en stund tungt på värjspetsen och vek sedan undan. Men i samma ögonblick kände han, att någon fattade om hans strupe med sådan kraft, att hade han ej hastigt tagit ett språng tillbaka, skulle han helt säkert måst ge upp andan.

En stund stod han obeslutsam och förde handen upp till strupen, där huden sved och brände som eld.

— Kom ut med ett ljus någon! — skrek han så plötsligt. — Jag måste ha reda på hvad det är, om det så också är själfva fanen.

Han stod och slog omkring sig med värjan, men kände intet, det blanka stålet genomskar endast luft och mörker.

Skulle då ingen komma? — — Ville de ge honom till spillo härute? — — —

Med ens såg han en darrande ljustråle, som hastigt närmade sig därborta ifrån norra gafvelrummet. Han vände litet på hufvudet. Det var Eva-Maria, som kom fram emot honom med den tunga ljusstaken högt lyftad i handen. Hon var lika hvit på kinderna som den mjuka sjalen hon bar kastad öfver skuldrorna, men ögonen lyste klara och frimodiga under de hvälfda ögonbrynen. Han kände sig plötsligt åter lugn och besinningsfull och vände sig ånyo med en spanande blick åt det håll, där »spöket» uppenbarat sig.

När Eva-Maria hunnit fram till honom, stod han med en sönderrifven hvit lenongsklänning i ena handen, den andra hvilade på det tvärs öfver vinden uppspända klädstrecket.

— Så här ser spöket ut, — sade han skrattande, — jag tycker mig nästan känna igen det.

Men i nästa ögonblick hade han kastat undan

»spöket» och fattat tag i den darrande armen, som höll kandelabern.

— Hur är det? — frågade han och betraktade oroligt det bleka ansiktet. — Eva-Maria dånar väl inte!

Han tog ljusstaken i den ena handen och lade sin andra arm stödjande om Eva-Marias smärta lif. Hon lät honom motståndslöst föra sig, först när de kommit ända fram till gafvelrummets dörr, vred hon sig lös.

— Jag blef bara så glad, — sade hon och skratade litet. — Jag trodde Clas-Michael var i fara.

Han svarade ingenting, men höll upp dörren för henne, såg sig sedan omkring i rummet med en öfverraskad blick och gick bort och satte kandelabern på bordet.

— Ha de gått sin väg? — frågade han. — Herre Gud, hvad de måtte blifvit rädda! — Gamle baron också? Och den modiga fröken Hortense?

— Hon fick en nervattack, och de andra måste följa ner henne — allesammans. — Eva-Marias röst lät litet ironisk.

Han skrattade till ett tag, men blef genast åter allvarsam, det kom ett varmt, djupt uttryck i ögonen.

— Men Eva-Maria sprang inte sin väg, — började han igen. — Hjärtegod och trofast, var det baronen sade. — Han höll upp en stund, men fortsatte så helt sakta: — Jag känner mig så ovärdig — jag vet inte, om jag är något för Eva-Maria efter detta.

Hon hade också kommit fram till bordet nu, stod och stödde sina smala händer mot den grå hvita stenskifvan och såg allvarligt upp på Clas-Michael.

— Jag tror inte, att jag skulle göra såsom riddar Frans, — sade hon, — om — om det bara blefve före bröllopet. Men — det säger jag ifrån på förhand, Clas-Michael — sedan skulle jag ej förstå vare sig att resignera eller att skämta bort det.

Liksom för att förta den stränga verkan af sina ord började hon småle, och det kom en munter glimt i de blågrå ögonen. Clas-Michael höjde sig ned och kysste den lilla hand, som var närmast honom.

— Eva-Maria behöfver ej vara rädd, — sade han allvarligt. — Spöket har fullkomligt botat mig.

Så sköt han fram två rundslipade vinglas och fyllde dem ända till randen med den doftande, dunkelröda burgundern. — Det nya året har redan ingått, — sade han, — vi två tyckas vara de enda, som vågat invänta det i Hellingebys spökrum. Jag beklagar ingalunda denna natts erfarenheter, men vi göra ej om experimentet.

Han stod och såg på henne en stund, så höjde båda sina glas.

— Ett godt nytt år! — ropade han muntert, — nästa nyårsvaka fira vi i eget bo där hemma på Arnegården. Inte sant, Eva-Maria?

NU ÄR DET JUL IGEN . . .

PAS DE QUATRE AF ELLEN SANDELS.

Introduction.

Musical notation for the Introduction, consisting of two staves (treble and bass clef) in 2/4 time. The key signature has three sharps (F#, C#, G#). The melody in the treble clef starts with a quarter note G#4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The bass clef accompaniment starts with a quarter rest, followed by quarter notes G#2, C3, and G#2. A *rit.* (ritardando) marking is present over the final two measures.

Pas de Quatre.

Musical notation for the first system of the Pas de Quatre, consisting of two staves. The treble clef staff features a melody with slurs and accents, starting with a quarter note G#4. The bass clef staff provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. A *mf* (mezzo-forte) dynamic marking is present in the bass clef.

Musical notation for the second system of the Pas de Quatre, consisting of two staves. The treble clef staff continues the melody with slurs and accents. The bass clef staff continues the accompaniment with chords and single notes.

Musical notation for the third system of the Pas de Quatre, consisting of two staves. The treble clef staff continues the melody with slurs and accents. The bass clef staff continues the accompaniment with chords and single notes.

Musical notation for the fourth system of the Pas de Quatre, consisting of two staves. The treble clef staff continues the melody with slurs and accents. The bass clef staff continues the accompaniment with chords and single notes.

First system of musical notation, consisting of a treble and bass staff. The treble staff begins with a forte (*f*) dynamic marking and contains several measures of music with slurs and accents. The bass staff provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

Second system of musical notation, continuing the piece. It features a first ending bracket labeled 'I' at the end of the treble staff. The music continues with similar melodic and harmonic patterns.

Third system of musical notation, featuring a section labeled 'Trio' and a second ending bracket labeled 'II'. A 'Fine' marking is placed at the beginning of the system. The dynamics shift to piano (*p*).

Fourth system of musical notation, showing further melodic development in the treble staff and accompaniment in the bass staff.

Fifth system of musical notation, with a piano (*p*) dynamic marking. The music continues with flowing lines in both staves.

Sixth system of musical notation, ending with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The piece concludes with a double bar line and repeat sign.

D. S. al Fine.

OLYCKSKAMRATERNA.

SKISS AF ANNA WAHLENBERG.

HVARTENDA år hade det varit klagomål öfver granen, för att den skulle stå kvar så länge.

Husjungfrun grälade alltid på den om mornarna, när hon sopade ut de affallna barren, som beto sig fast i mattor och gardiner.

— I ordentliga hus brukar den då inte stå inne i evighet som här — sade hon.

Och modern suckade ibland, när hon såg på det stora trädet. Det skymde allt bra mycket i rummet, och trångt om utrymmet var det också...

Men hvarken det öppna eller det dolda missnöjet hade hittills förmått uträtta det allra minsta. Barnen måste ha sin gran kvar så länge som det möjligen kunde räknas jul, och det var nu till och med Tjugonde dag Knut, fastän husjungfrun inte ville erkänna den räkningen för riktig.

Då först dansades julen ur huset. Då var det barnens stora fest, då de fingo bjuda sina vänner och bekanta, och först på den dagen fick granen klädas af och bäras ut, sedan den hela kvällen stått ärad och omringad och strålat i ljus och sin granna papperskrud. Den skulle lefva så länge som möjligt, den kära, vackra granen. Tids nog fick den sofva därute i mörkret och snön.

Ja, så hade det nu gått till, så länge man mindes. Men i år skulle det bli annorlunda. De två äldsta af syskonen, Karl, gymnasten i öfre sjätte, och Agnes, som slutat skolan och redan två vintrar gått i lång klädning, kunde icke längre nöja sig med den enkla danstillställningen kring granen, utan hade tigt sig till att få ha en riktig bal. Dagen skulle dock bli densamma som för de gamla barnbalerna, den dagen, då julen dansades ut, Tjugonde dag Knut.

Men då dugde det inte att granen stod kvar, ty barren måste bort och golvet skuras.

Dagen före balen ägde afklädningsceremonien rum utan dans, ljus eller den ringaste festlighet och bestod endast i att husjungfrun midt på blanka förmiddagen kom in med en bricka och rafsade ner papperkassar, karameller, glitter, guldstjärnor och ljushållare. Hvarken modern eller barnen, som annars gjort det själfva, voro med. De hade alla annat att tänka på utom Gertrud, femtonåringen, och hon hade icke hjärta vare sig att se på eller hjälpa till.

Det stora, vackra trädet hade varit hennes stolthet. Bland

alla familjer hon kände hade ingen haft en så vacker gran. Dess topp med den förgyllda pappkronan rörde nästan vid taket. Grenarna voro så täta och jämna, som om de i all sin tid skyddats och ansats af en vårdande hand, och de sträckte ut sig så raka och majestätiska, som om de voro enkom skapade för att bära flaggor och gyllene prydnader. Och om mornarna, när man kom ut i salen, doftade det så härligt, som om man kommit i stora, djupa skogen.

Ja, det var ett kungligt träd!

Och nu skulle det lida en sådan förnedring.

Barren rasslade ner i golvet i stora hopar under husjungfruns ovarsamma händer. Kvistar knäcktes, då hon slet af grannlåter, som icke genast ville släppa, och till slut stod det där naket, bedröfligt att skåda midt i det klara dagsljuset, som obarmhärtigt afslöjade allt dess elände.

Men ännu hade det en hel del barr kvar, och släpade man det utför de tre trapporna, skulle det lämna en mängd besvärliga spår

Kokerskan tog det vid toppen och husjungfrun vid foten.

efter sig. Därför tog kokerskan det vid toppen och husjungfrun det vid foten och buro det emellan sig till förstugufönstret, som de ställt upp på vid gafvel. Och sedan de trängt ut det mellan fönsterbågarna, störtade de ned det på den snöhöljda gården.

Gertrud stod vid ett annat fönster och såg, när det föll.

Som en ofantlig, skadskjuten fågel med slappnade, halfutbredda vingar susade det ned genom luften.

Ett knakande och brakande i den lossnade foten och de brutna grenarna, ett svagt rassel i de torra kvistarna, som af stöten gungade mot hvarandra, och där låg den ståtliga gränen, så nyligen skogens pärla, ännu mera nyligen familjens glädje och stolthet, som en risig ruska på den hvita gården.

Gertrud vände sig bort. Hon ville inte se det. Hon visste ju att hon var dum, men hon kunde inte låta bli att tycka synd om den stackars utkastade granen. Oupphörligt sade hon sig, att den var ett dödt ting, som icke kände något, men oupphörligt tänkte hon på den igen och grämde sig för dess skull.

Ännu en dag och ännu en kväll hade den ju efter allt antaget godt bruk haft rättighet att lefva. Och hvad som var det allra värsta var, att den icke kommit ut med heder och ära. Den skulle ha strålat i ljus och i sin vackra, granna festskrud, så att alla skulle kunnat minnas hur präktig den sett ut. Och då den sedan måste ut, skulle tio, tolf par gossarmar tagit om den, och under muntra rop och sång skulle den burits i parad nedför trapporna och ställts upprätt i snön nere på gården, där blåsten skulle ha susat i dess grenar och pratat med den om allt hvad den upplefvat, där sparfvarna sällskapligt skulle hoppat på kvistarna, där barnen skulle stojat omkring den och lekt att den var skogen, och där den ännu länge skulle stått rak och grön, nästan som ett riktigt träd med sina af kylan uppriskade och fästade barr.

Men nu låg den där utkastad, skymfad och bruten, färdig att köras bort på sopåkarens kärra. Det var lika sorgligt med den som med en stackars människa, som inte får någon ordentlig begrafning, tyckte Gertrud.

Och allt emellan det hon gick och tänkte på granen, tänkte hon på sig själf också. Det var nog synd om henne med. Hon var äfvenledes ensam och utestängd. I morgon skulle alla rummen i våningen, utom hennes, lysas upp. De skulle genljuda af valser, polskor och mazurkor, och unga flickor i balskor, lätta, ljusa klädningar och fladdrande skärp skulle sväfva öfver golven. Men hon skulle sitta för sig själf, klädd i sin gamla bruna hvardagsklädning och bara lyssna till musiken som trängde in genom väggarna. Och de fina unga flickorna skulle bli uppjudna af kavaljerer i frack och hvit halsduk. De skulle hvirfla genom salen och skratta och prata och fläkta sig med solfjädrar och äta glace och höra artigheter. Men hon skulle få sitta där i ensamheten och bara tänka på, hur

roligt de andra hade. Och allt detta blott för att hon ännu inte hade långa kjolar.

Någon hjudning med gran och pantlekar ansåg man att hon inte borde sakna. Det var hon för stor till. Och för balen med dansprogram och hyrd musik och kurtis och kotiljong var hon för liten. Hon var hvarken fågel eller fisk, hvarken barn eller fullvuxen.

Modern sade dessutom, att det var bäst att hon icke alls roade sig i vinter. Det var både riktigast och nyttigast för henne att hon satt för sig själf i lugn och ro och tänkte på allvarliga ting, ty hon gick och läste för prästen och skulle konfirmeras i vår, och under sådana omständigheter får man inte ha hufvudet fullt med denna världens angelägenheter.

Hur det nu var, så kunde hon emellertid inte glömma sin olyckskamrat, ty som en sådan betraktade hon den arma, utstötta granen, som skulle ligga öfvergifven där nere, liksom hon skulle sitta öfvergifven i sitt rum, medan de andra förlustade sig, och ett par timmar senare kastade hon åter en blick ned på gården för att se om rishögen, som nyss varit julens kära, vackra sagotråd, ännu låg kvar på samma plats.

Och se, där fanns icke längre någon rishög!

Men trädet var dock icke borta. Tvärtom, där stod det ånyo på sin fot, som det var ämnadt att göra. Barnen, hvilka stojade omkring det, hade rest upp det och packade nu snö omkring dess stam, så att den lossnade träfoten skulle få mera stadga. Och deras rop trängde in genom väggar och dubelfönster.

— Hurra! Nu står det — skreko de. — Hurra, hurra! Nu är det jul igen, nu är det jul igen! Och julen varar intill påska!

Och de hoppade och skuttade och försökte taga i ring och dansa omkring trädet, men det voro de för få till, och de minsta föllo omkull under ansträngningen och gjorde kullerbyttor i snön.

Gertrud hade först blifvit så glad, då hon såg granen stå upprätt, att hennes hjärta klappat högt af förtjusning.

Men ack, hvad den ändå såg sorgsen och förändrad ut!

Grenarna hängde brutna och intrasslade i hvarann, utom ett par af de öfversta, som, skilda från de andra, sträckte sig ut likt ett par långa, bönfällande armar. Toppen, brun och nästan alldeles utan barr, lutade åt sidan, och den förgyllda pappkronan, som husjungfrun icke brytt sig om att taga af, hade åkt på sned, som om den vore färdig att falla af i hvarvt ögonblick.

— Hvarför står jag här för att visa mitt elände och min skam? tycktes den säga.

Och de båda långa grenarna, utsträckta som ett par armar, bådo om hjälp utan att kunna säga till hvad.

— Om de ändå hade låtit den ligga — tänkte Gertrud och gick bort ifrån fönstret.

— — — — —
Tjugonde dag Knut på aftonen vid sjutiden lade man sista handen vid förberedelserna

till gästernas mottagande. Stora salsbordet togs ut, mattan packades in i en skrub. I köket slamrades med tekoppar och inne i flickornas rum hade Agnes lagt beslag på hvar stol, hvar säng och hvar bord för sina kjolar och toalettartiklar. Gertrud var i vägen bara hon rörde sig, och så fick hon den idén att gå ut ett slag.

Då hon passerade skänkrummet, föll hennes blick på brickan med alla julgransgrannlåtarna, som man i brådskan låtit stå kvar och skräpa på en af skåpafsatserna. Hon stoppade hastigt några karameller och flaggor i kappfickorna och smög sig undan som om hon varit en tjuf.

Nedkommen i förstugan, gick hon emellertid ut genom porten, utan svängde af åt motsatta hållet och in på gården.

Den var öde och tom. Hur väl hon än såg sig omkring, kunde hon icke upptäcka en människa. Mörkret hade drifvit de lekande barnen in i

Hon slog sin arm kring stammen.

huset, och några arbetarehustrur, vedhuggare eller tvätterskor sågos heller icke till. Sysslorna utomhus voro slut för den dagen.

Gertrud tittade uppåt fönstren, men icke ens där kunde hon upptäcka någon mänsklig varelse.

Det var ju icke heller sannolikt att någon skulle ligga och stirra ner på den oupplysta gården. Hvad var där att se? Och om någon också råkade se ut, kunde han väl knappast urskilja hvem som gick där nere, så mörkt som det nu var.

Trygg i denna föreställning hoppade hon öfver snödrifvorna och bort till granen, som med sina afbarrade grenar framträdde skugglik och fantastisk ur den täta skymningen.

Hon trängde sig in mellan de risiga kvistarna, slog sin arm kring den bruna stammen och stod så en stund.

Hon var femton år, ett mellanting af barn och kvinna och alltså rätt sentimental. Det var henne nästan en njutning att vara sorgen. Hon frässade i känslan af att vara utstött och till sin enda vän blott äga en annan stackars utstött, den misshandlade, öfvergifna granen. Och hon försökte inbilla sig, att värmen från hennes arm trängde in genom dess bark och att de ömsesidigt bjödo till att trösta hvarann så godt de kunde.

Men så började hon gräfva i fickorna, plockade upp guldpaperskarmellerna och flaggorna och hängde upp dem i trädet. Så långt räckte hon dock icke. Det blef de nedersta grenarna, som fingo det mesta. Men den sista och vackraste karamellen ville hon dock ha så högt upp som möjligt.

Hon sträckte sig på tå och hon höjde ned kvistarna, men just som hon trodde sig ha lyckats få fast den, åkte den af och föll ned i snön.

— Vänta litet — sade en röst bakom henne.

Hon såg en rockklädd rygg kröka sig och sedan räta upp sig igen. En arm höjdes, och nu dinglade karamellen mycket högre upp i granen än hon hoppats kunna sätta den.

— Så där ja, — sade den så plötsligt uppdykte, — är det bra nu?

— Ja, tack.

Hon kände honom mycket väl. Det var en kamrat till hennes bror Karl och god vän till dem allesammans. Som mindre hade de lekt tillsammans här på gården. Han bodde i samma hus, fastän åt en annan gata, och när han hade brådtom, brukade han snedda tvärs öfver gården och gå köksvägen upp till sitt hem, ty det var genare. Nu skulle han na-

turligtvis skynda sig upp och kläda om sig till balen, ty han var bjuden med. Och han måste ju laga, att han kom i tid för att få dansa med den han helst ville.

Men Gertrud var så generad, att hon stack händerna i kappfickorna och började hvissla på ett pojkaktigt sätt, bara för att inte se förlägen ut.

Hvad skulle han tro om henne, som gick här i mörkret och klädde den torra granen med gamla papperskarameller?

Gud, hvad han måtte tycka hon var löjlig och dum!

— Bärnen bli så glada i morgon, när de hitta det här namnet — sade hon förklarande och pekade på karamellerna.

Och han nickade, som om han verkligen trott att det var därför hon hängt upp dem.

— Men nu är det väl snart tid på att du gör dig fin — sade han.

Gertrud vände sig bort utan att svara och ställde sig att stryka med handen öfver trädets slökande grenar. Men på en gång blef henne känslan af att stå ensam och utanför alldeles öfvermåktig, och hon tryckte sig närmare intill granen, liksom för att visa att de två hörde ihop.

— Hvarken granen eller jag får vara med i kväll — sade hon.

Ännu ett ögonblick dröjde hon kvar, men i det nästa var hon borta. Och det gick så hastigt, att han icke hann komma sig för med att säga något, om han nu också vetat hvad han skulle säga, hvilket icke var så säkert.

Han stod en stund och såg på granen, gick så obeslutsam framåt gårdsporten, dit han ämnat sig, men vände om igen och ställde sig på nytt att stirra på granen. Och när han sedan bytte om riktning och begaf sig mot en liten enrumslägenhet bredvid tvättstugan, där gårdskarlen med sin hustru och sin stora barnskara bodde, var det med fasta, säkra steg, som om han fått klart för sig hvad som var att göra.

Lampor och kronor voro tända och det började snart att ringa på tamburklockan. Agnes tog salsgolfvet i tre eller fyra hopp, då hon skulle ut och välkomna sina gäster, och rummen fylldes efter hand med en glad skara ungdom, otålig att få öppna balen.

Men det fanns en plats i närheten, som äfvenledes började fyllas med rörliga skaror. Och det var den hvita gården där nere.

Mörka små gestalter, större och mindre, i slitna kavajer och koftor eller bara insvepta i tunna sjalar, sprungo och kilade, hoppade och skuttade om hvarandra. Men alla samlade de sig kring den utkastade granen, som blifvit framflyttad midt på gården. De pysslade med dess grenar. De kommo dragande med pallar, trästolar och stegar. En af de kavajklädda, som var något högre än de andra, kommenderade och pekade. Armar sträcktes och saker räcktes. Ur alla fönstren till smålägenheterna på nedre botten, där arbetsfolket bodde, tittade nyfikna ansikten, och i portarna inåt gården trängdes hviskande

och pratande madamer, som slogo ihop händerna af förvåning öfver de märkliga tillrustningar de bevittnade.

Men inne i balsalen gick dansen, och sedan man varit uppe på golfvet så länge man stod ut, drog man sig in i en fönstersmyg för att vara ur vägen, medan man hvilade. Och det var under en sådan hvila som ett af de unga paren träffades af en underlig ljusglimt från mörkret utanför.

Hvad var det för en liten låga, som tändts där nere på gården?

— Se där är en till — utbrast den unga damen.

— Och där en, och där en — sade kavaljeren.

De andra kommo också till fönstren för att se, hvad man tittade på.

— Det ser ut som en julgran — sade en.

— Ja, visst är det en julgran — sade en annan.

I det tilltagande ljuskenet märkte man nu också barnen, som skuttade omkring den och de äldre, som slutit en tät krets bakom dem.

Ja, nu såg man hvad det var. Sannerligen var det icke den gamla utkastade granen, som tändts än en gång!

— Det där måste Gertrud se!

Karl visste inte riktigt, om detta var en hviskning, som nått hans öra eller en tanke, som sprungit upp i hans eget hufvud. Men det hade verkligen gjort honom ondt om den lilla systemen, som skulle sitta instängd för sig själf och inte få vara med. Och han skyndade strax till hennes rum och ryckte upp dörren.

— Gertrud, har du sett granen? — ropade han.

Halft skrämmd af det häftiga tillropet sprang hon upp från boken, i hvilken hon suttit och läst. Hon förstod icke hvad det var fråga om.

Men Karl gick bort och rullade upp gardinen. Och när Gertrud kom fram till fönstret och fick se den gamla afbarrade, bruna granen stå och sträcka alla sina små klara ljus mot den fria natthimlen, stod hon alldeles stilla och tyst.

Hade hon kommit in i en sagovärld, där man fick hvad man önskade sig, och där de döda tingen hade lif? Den risiga gamla granen såg ut att kunna både känna och tänka. Högtidlig, men ändå glad stod den där och bar med värdighet all den bländande ljusprakten på sina skröpliga grenar, som fröjdades den åt att dock bli hedrad på sin och julens sista dag och åt att människorna skulle minnas dem båda i ett skimmer af fest och ljus och barnaglädje.

— Kom, kom! — skreko röster i dörren.

Ute i tamburen kastades kappor öfver tunna, ljusa klädningar, fötter stampades hastigt in i ytterkängor, och plötsligt drog en hand Gertrud med sig. Hon måste med de andra genom förstugor och nedför trappor.

Ut på gården gick tåget med skrattande balklädd ungdom. En brinnande julgran i det fria! Det var något som ropade till allt ungt blod.

Och man blandade sig med de små mörka, kavajklädda och sjalinsvepta människotom-

Gerda Tirén

tarna, som voro där nere förut. Och det blef en långdans, hvars like ingen sett. Den gick i djupa bukter från husvägg till husvägg. Madamerna i vråarna rycktes med, småbarnen sattes upp på axlarna. Den som fastnade i en snödrifva drogs upp igen, så lätt som ingenting. Högst uppe på en stege satt en ung arbetare med mössan på sned och spelade handklaver, och gårdskarlen klappade takten med sina stora näfvar.

Sannerligen var det icke den utkastade granen som tändes än en gång!

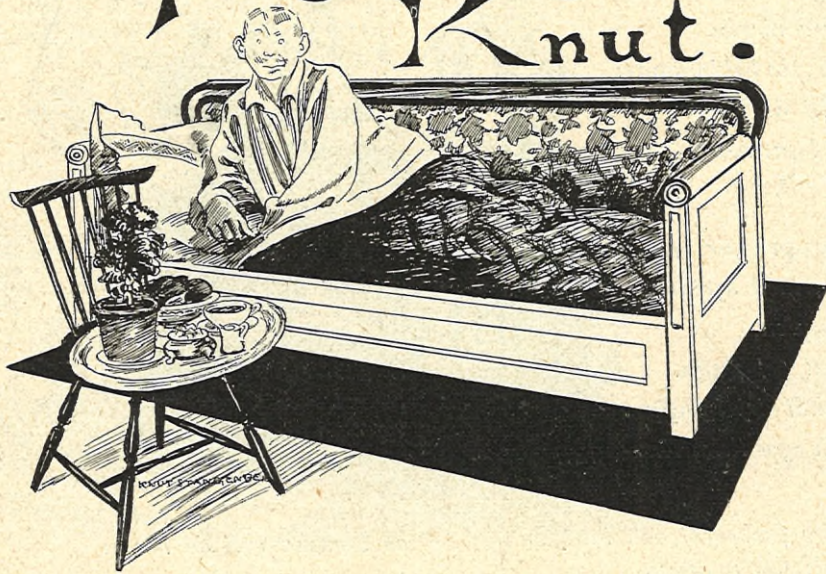
Det märkvärdigaste var likväl att ingen kunde säga, hvem som i själfva verket ställt om att granen blifvit klädd och tänd. Barnen berättade, att en herre gifvit dem pengar och sagt, att det skulle göras, men hur mycket man än frågade, kunde de icke ge klart besked om hvem han var.

En frågade dock icke, och det var Gertrud. Hon visste hvad de andra icke visste. Och gång på gång mötte hon i långdansen ett par ögon, som logo mot hennes, under det hennes logo mot dem.

Och när hon om en stund åter satt för sig själf i sitt ensliga rum och såg ned på den snöhöljda gården, där granens ljus hade slocknat, barnens rop dödt bort och tystnaden och mörkret ostördt rådde, logo hennes ögon ännu.

Sagostämningen hade icke försvunnit. Hon tyckte, att hon varit på fest tillsammans med någon, som hon känt blott föga förut, men nu kände mycket väl. Och fastän en mängd folk varit med, hade de egentligen varit alldeles ensamma, ty de andra förstodo ingenting alls af den festen.

Tjugondag ~ Knut.

På tjugondan,
då plundras gran,
då dansas det i hela stan,
då dansas julen ut;
då festas det af bara den,
ty det är långt till jul igen;
men du, som heter Knut,
du namnsdagsbarn af tjugondan,
du får allt vara van!

På morgonen
du drömmer om din lilla vän
och så du vaknar opp,
och uppå brickan på din stol
det står en lackröd lackviol
och kaffekopp med dopp.

Du luktar
och du doppar,
och djärf och stolt du hoppar
ur paulunens varma moll på
golfvets kalla dur;
du ansar sen din benas
sväng;
din spirande embonpoint
du riggar och du fuktar
och sveper in
i din
schangetilaste bonjour.

Vid frukosten
ä' blomster omkring tallriken;
och tummande mustaschen stram
du kramar rörd din faders ram
och klappar vänt din moders labb
allt under bröders glädjetjut
och systrars glädjeflabb.
Du gratuleras fram och bak,
och kvintessencen är ett flak
af saffran på ett fat
med »Knut»
i socker och sirat.

Så komma tanter dragande
uti chinjonger sirade
och i fichyer virade
med sorgsen min beklagande:
»att efter det är vinter,
finns bara hyacinter!»

Och farbrors-prickar luffa
omkring dej med syrtuten
gapande i sluten,
i sidan gladt dej puffa,
i ryggen mildt dej knuffa
och vitsa om »gordiska Knu-

ten»

— och under farbrors- och tantflin
du dyster dricker landtvin.

Så komma dina systrars små
förtjusande bekanta
med burrig lugg och ögon blå
— och en del bruna ä' också —
med fnitt- och kvitter då och då
och knep som flickor bruka.
Och alla gratulera,
och alla presentera
dej hvarsin liten planta
— obs! — planta uti kruka.

Och så dina herrar kamrater
med eleganta later
och silfverarmband med klocka,

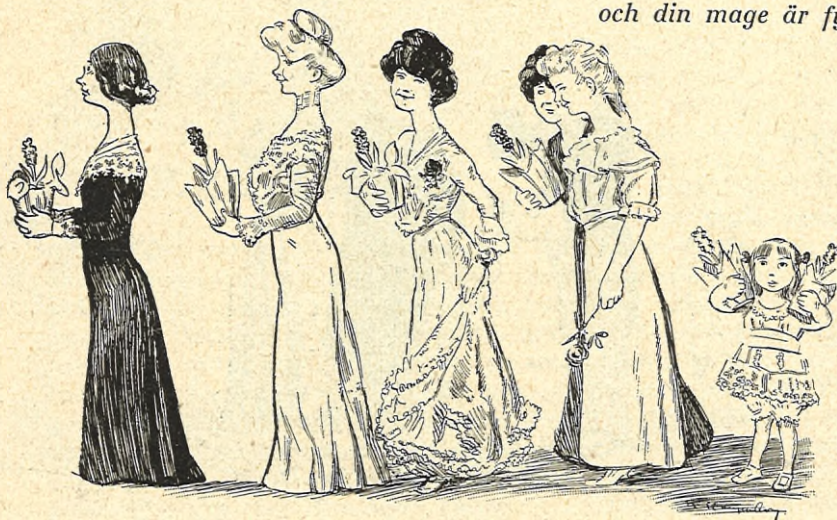

de komma och de bocka
i herr- och fruntimmershögen,
och sen ta ni ett tag uti glöggen.

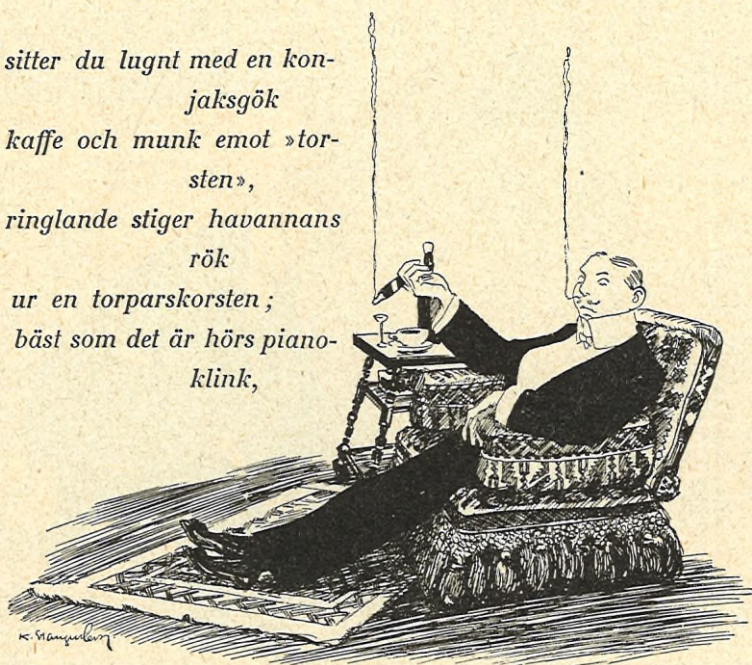
Och så blir det middag; till bords går för-
samlingen,
och i tēten yfs den förnämsta gamlingen!
Nu gafflas det och knifvas;
det står ett animeradt sorl;
se tanterna de trifvas
vid chambertinens porl,
och sedan vid champanjens skval
för dej det hålles tal.

*

Så tar middan slut och all den rara maten
försvinner ifrån faten,
och din mage är fylld i hvarendaste snibb
med skinka och stek
och med gröt och
med fisk
och med slisk,
med knäck och med
klibb
och med kaka,
och vi sitta där raka,
ty vi kunna ej sitta
krokiga —
och tanternas kinder ä'
brokiga.

Sen sitter du lugnt med en kon-
jaksgök
och kaffe och munk emot »tor-
sten»,
och ringlande stiger havannans
rök
som ur en torparskorsten;
men bäst som det är hörs piano-
klink,

Du valsar och du
skuttar
i Boston och i »Gu-
stafs skål»
och understundom
smuttar
ur punsch och bi-
schoffsål.
Och skrattena de
skalla,
och svära vilja alla,
att utaf julens hela
fest
är tjugondagen bäst.

Sen är det mat i-
gen

och flickorna in med vink och med blink
och sen ut till vals och polka,
då duger det inte att skolka.

Nu glädjen står i taket
i salen och förmaket,
ja, uti hela våningen,
och polkan går och skåningen.
Du skrattar och du valsar,
fast magen står i fyra hörn,
och understundom tar du törn.
Och flickornas små halsar
ä rara
och så bara,
och vit- och skära lysa,
tänk att de inte frysa!

och så en liten sväng på den;
och då blir det dans kring gran
i ring och hand i hand;
och så i hampan djärft ni ta'n
och plundra äpplen och konfekt
och änglar utaf marzipan,
tills ej finns kvar ett enda grand
och foten ha ni knäckt.

*

Men då på alla kanterna
krumsera börja tanterna,
krumsera sig och niga.
Och flickorna
i tamburen ha
till hämtning, väntande i ra',
hvar och en sin piga.

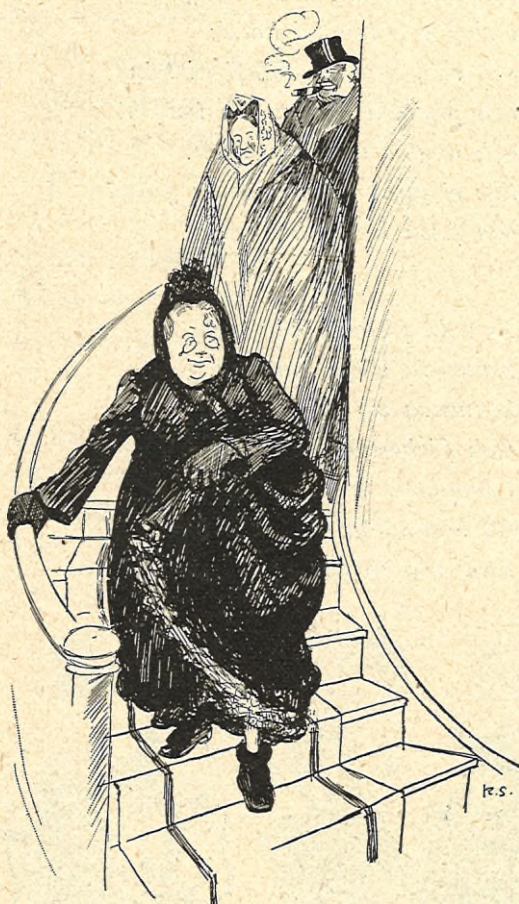

Och tanterna sätta ka-
potterna
ofvanuppå kalotterna;
farbröderna sej pälsa
på
hvar och en med sin pa-
letå
och taga ur dosan en
nyppa;
och du ej blir trötter
att krypa
och draga pampuscher-
na på
flickornas fötter.

Och så marschera utför trappan gästerna,
gubbarne med eld och glöd i gesterna,
de klumpa som en hjord af elefanter;

men dina tanter,
de klifva tungsamt utför trappans branter
i mörkret som en skara mastodonter
(dock kanske denna liknelse affront är)
och stadigt uti ledstången de hålla!
Men flickorna de trippa liksom sparfvar
— fastän med mera charme;
dock större larm
de vålla;
och efter bockande du larfvar.

Och nu i porten jungfrun står med ljuset,
om »dricks» hon undfår eller nix, hon niger,
och huset
snart dystert står och mörkt och tiger.

Och så är slut på tjugondan
och slut på jul och festa;
nu sofver Julens store Pan
och drömmer om den nästa;
men du och jag
vi krypa in,
du i din
och jag i min
»snarkofag».

KNUT STANGENBERG.

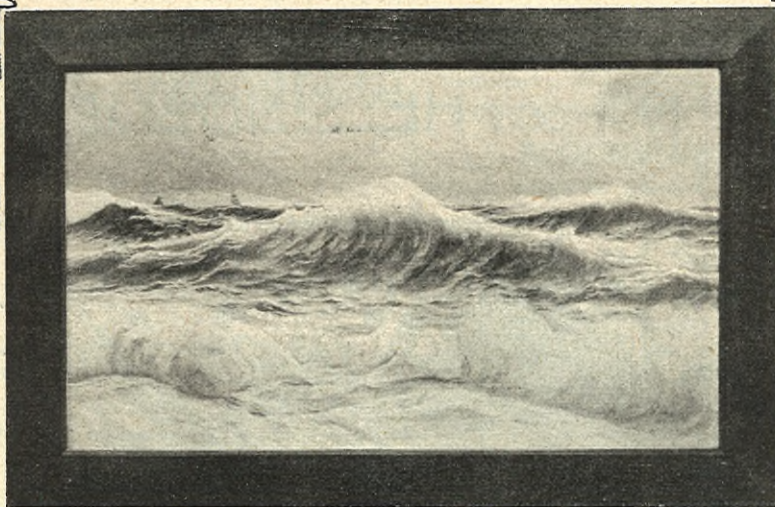
KGL. HOFBOKTRYCKERIET

• GULDMEDALJ •
• I GEFLE •
1901

GULDMEDALJ • I •
HELSINGBORG
1903

SÅSOM • SYNNERLIGEN • LÄMPLIGA • JULGÅFVOR
LYSNINGSPRESENTER • OCH • PRYDNADER • FÖR
HEMMET • FRAMHÅLLAS • ATT • REKVIRERAS
..... FRÅN • IDUNS • EXPEDITION

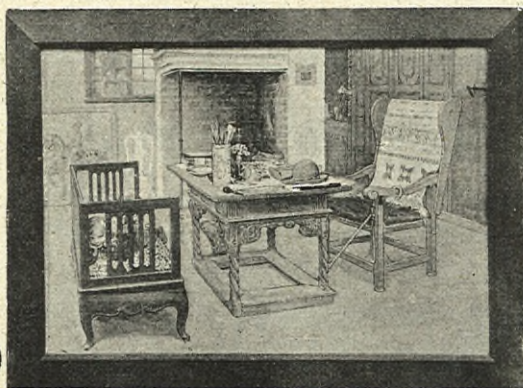
"BRÄNNINGAR"

LITOGRAFI I FÄRGTRYCK AF ARTISTEN R. WIDING
BILDYTA 60x103 CM.

"BRÄNNINGAR"

PRIS:

MONTERAD I FÄ-
NERAD EKRAM Kr. 24.—
LASERAD RAM „ 21.—
D:o „ 18.50
OMONTERAD ... „ 10.—

"TITT UT"

PRIS:

MONTERAD I HVIT
RAM MED GULD-
FAS.....Kr. 8.—
LASERAD RAM .. „ 6.—
OMONTERAD „ 3.—

"TITT UT"

FACSIMILE-LITOGRAFI EFTER AKVARELL AF CARL LARSON
UTFÖRD I FÄRGTRYCK • BILDYTA 39x56 CM.

REKVISITIONER ÅTFÖLJDA AF LIKVID INSÄNDAS TILL
IDUNS EXPEDITION • BRYGGAREG. 17 • STOCKHOLM

KUNGL. HOFBOKTRYCKERIET
IDUNS TRYCKERI AKTIEBOLAG
BRYGGAREG. 17 · STOCKHOLM

FÖR GRAFISK KONST ◦ FRAMSTÅENDE BOK-
OCH ILLUSTRATIONSTRYCK SAMT LITOGRAFI
OCH ◦ KEMIGRAFISKA ◦ REPRODUKTIONER

GULDMEDALJ

VID INDUSTRI- OCH SLÖJDUTSTÄLLNINGEN
GÄFLE 1901 OCH HELSINGBORG 1903

En million läsare!

Verksamaste annonsorgan

för allt som rör

**LANDTBruk * HUSDJURSSKÖTSEL
TRÄDGÅRDSSKÖTSEL * FISKE**

är

LANDTMANNABLADET

AFTONBLADETS Bilaga
för odling och näringsflit

40 nr under 1904.

Framstående fackmän medarbets

Utgår till öfver

150,000 fasta prenumeranter

Tillskrif AFTONBLADET, Stockholm

Göteborgs Aftonblad

G **A**
Ö **F**
T **T**
E **O**
B **N**
O **B**
R **L**
G **A**
S **D**

Sveriges mest spridda dagliga högertidning.
Innehållsrik, folklig, lättfattlig.

Rikhaltigt, omväxlande innehåll, allmänintressant för hela landet.

Svensksinnad, själfständig, vaken, orädd, med fosterlandets framtid ständigt i sikte.

Snabbaste utrikes afdelning genom särskilda privattelegram och framstående korrespondenser fr. Köpenhamn, Helsingfors, Rom, London, Petersburg, Hamburg, Berlin, o. s. v.

Utförlig litteraturafdelning, tu-sentals politiska artiklar.

Ypperlig annonstidning.
Upplaga 24- à 25,000 ex.

Blott Sex (6) kr. pr år kostar å hvarje postanstalt

Göteborgs Aftonblad

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning

är Västra Sveriges ojämförligt största och mest spridda dagblad.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidnings postupplaga är större än någon annan daglig Göteborgs-tidning. Äfven upplagan i dess helhet är större än någon annan Göteborgs-tidning.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidnings dagliga upplaga är omkring 16,000 exemplar stark.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidnings lördagsupplaga utgår i öfver 32,000 exemplar.

Postprenumerationspris endast

kr. 9 pr år, kr. 2:75 pr kvartal.

HANDELSTIDNINGENS VECKOBLAD,

som sprides utom Göteborg (2 ggr. i veckan), har f. n. en postupplaga af öfver 11,000 exemplar.

Annonser, som införes i både lördagsupplagan och Veckobladet, spridas sålunda i öfver 43,000 exemplar.

Handelstidningens Veckoblad.

Pris å närmaste postanstalt 1 kr. 20 öre pr år.

OBSERVERA,

att Ni för en kostnad af

endast kr. 3: 60

(postarfvodet inräknadt) kan å närmaste postanstalt prenumera för hela 1904 på dagbladet

Göteborgs- tidningen.

Frisinnad. Lättläst. Vaken.

Alltså en daglig tidning ett helt år för kr. 3: 60!

Prenumerera genast!

Malmö Tidningen

(med veckobilagan SOLGLIMTEN)

utkommer i Malmö hvarje helgfri morgon och kostar på posten endast kr. 3: 60, samt i staden 4 kr. pr år.

Malmö Tidningen intager en själfständig, frisinnad och framstegsvänlig ståndpunkt i de politiska frågorna samt följer med särskild uppmärksamhet alla sträfvanen för vårt näringslifs främjande och höjande på alla områden. För de sociala och kulturella rörelserna såväl inom som utomlands, liksom för alla viktigare dagsfrågor lämnar Malmö Tidningen snabba och upplysande redogörelser.

Fullföljande detta program, har Malmö Tidningen efter hand vunnit en stor och allmän utbredning bland befolkningen i södra Sverige och räknar f. n. en större läsekrets bland den vakna och för offentliga frågor intresserade allmänheten såväl i stad som på landsbygden än de flesta landsortstidningar.

Till följd häraf är Malmö Tidningen äfven det förmånligaste annonsorgan för Malmö och södra Sverige. Ingen affärsman, som har en god vara att erbjuda, bör underlåta att genom Malmö Tidningen träda i förbindelse med dess talrika och köpstarka pulik.

Särskildt erinras om fördelen af att i Malmö Tidningen offentliggöra alla för jordbrukare och landtbefolkningen öfver hufvud afsedda meddelanden. Platsannonser förekomma i Malmö Tidningen i stor utsträckning och införes till extra billigt pris.

Annonspris pr millimeter:

1:a sidan	7 öre	3:e sidan	8 öre
2:a " "	8 " "	4:e " "	6 " "

Dödsannonser 2 kr., andra familjeannonser 1 kr. pr gång. Platsannonser 10 öre pr rad, men införes då 2 gånger för samma pris. Vid längre annonsering lämnas rabatt.

Närmare upplysningar, annonsförslag och kostnadsberäkningar lämnas beredvilligast genom vår expedition, som på begäran äfven ombesörjer annonsers införande i andra tidningar. Annonser till Malmö Tidningen mottagas äfven af resp. annonsbyråer.

Malmö Tidningen.

MORGON-POSTEN

Göteborgs välkända konservativa morgontidning.

Själfständig. Vaken. Underhållande.

Västra Sveriges mest köpstarka läsekrets.

BÄSTA ANNONSORGAN.

= 6 kronor pr år. =

— SIGURD —

Enda tidning i Sverige, hvori SIGURD medarbetar — med minst 2 artiklar i veckan, däraf 1 Kaleidoskop — är

Smålandsposten

Prenumerationspris ———

endast **3 kr.** pr år.

☛ Ett bland Sveriges bästa annonsorgan.

Enastående spridning i Småland.

NYA DAGLIGT ALLEHANDA

daglig Stockholmstidning

utgifves under år 1904 under samma ledning som hittills och intager följaktligen en oförändrad ståndpunkt i dagens sociala och politiska frågor. Tidningen har ett rikhaltigt och omväxlande innehåll, intressanta följetonger.

Nya Dagligt Allehandas bilaga

illustrerade veckobladet ALLEHANDA

är afsedt att huvudsakligast innehålla förströrelseläsning för familjekretsen, såsom smärre noveller, skisser, schackafdelning och mera dylikt, samt porträtt och illustrationer till dagens krönika. Veckobladet tryckes med 2 färger, olika för hvart nummer, och stor omsorg neilägges på att dess illustrationer alltid skola vara förstklassiga. Veckobladet innehåller i regel 2 å 3 porträtt eller andra illustrationer i hvart nummer.

Prenumerationspriset

är (inberäknadt postarfvodet):

STORA UPPLAGAN

(för hufvudstaden och landsorten)

hvarmed gratis följer veckobladet ALLEHANDA:

Helt år.....	12: — kr.
Halft år	6: 50 »
Kvartal.....	3: 50 »
Månad	1: 25 »

NATIONALUPPLAGAN

(endast för landsorten)

med veckobladet utan veckobladet

ALLEHANDA: ALLEHANDA:

Helt år.....	5: — kr.	4: — kr.
Halft år	3: — »	2: 50 »
Kvartal.....	1: 50 »	1: 25 »
Månad	0: 60 »	0: 50 »

En billig tidning

för

förståndigt folk!

Af vänner och motståndare erkännes

Stockholms-Bladet

vara den själfständigaste, friskaste och mest underhållande högertidning i landet.

Stockholms-Bladet innehåller hvarje dag korta och energiska ledande artiklar (på denna afdelning medarbetar jämte många andra professor R. Kjellén) samt en koncentrerad, men fullständig nyhetsafdelning. Hvarje vecka litteraturofversikter, en mångfald kåserier, modekrönika, artiklar i kulturfrågor.

☛ **Stockholms-Bladet är reformhögerns ledande organ.**

Omdöme af en prenumerant:

»Det är den piggaste, korrektaste och mest välsköttå konservativa tidning, som någonsin utgifvits i vårt land.»

A. S., kyrkoherde.

Prenumerationspris för helt år: landsortsupplagan kr. 3: 60, Stockholmsupplagan kr. 5.—.

☛ Mot en årlig tillägsafgift af en krona erhålles Stockholms-Bladets illustrerade söndagsbilaga HVAD NYTT?

PRENUMERERA PÅ
Stockholms Dagblad

— Hufvudredaktör: W. Walldén. —

Stor politisk afdelning. — Snabba
notiser. — Talrika korrespon-
der från utlandet. — Rikhaltig
kulturafdelning. — Söndags-
numren med talrika illustra-
tioner och signerade artiklar af
ett större antal framstående för-
fattare. — Bästa familjeläsning

ANNONSERA I
Stockholms Dagblad

• Köpstarkaste publik •

Svenska Dagbladet

STOCKHOLM

är den största, populäraste och därför ock
mest spridda af Stockholms större
dagliga morgontidningar.

Ingen annonsör, som söker den **burgna**
och alltså **köpstarka** publiken, bör för-
summa annonsera i

Svenska Dagbladet

som är ett enastående fördelak-
tigt annonsorgan.

Svenska Dagbladet

STOCKHOLM

Svenska Morgonbladet.

Frisinnad. Själfständig.

Sveriges enda **dagliga** helnykterhetstidning.

— Utkommer 1904 med sin 14:de årgång. —

Morgonupplagan — för Stockholm och landsorten —
med **sju** nummer i veckan, kostar för **helt år kr. 6:—**,
kvartal **kr. 1:60**.

Dagupplagan — för landsorten — med **sju** nummer
i veckan, kostar för **helt år kr. 4:—**, kvartal **kr. 1:25**.

Hvarannandagsupplagan — för landsorten — med ett
nummer hvarje **tisdag, fredag och söndag** — söndags-
numret ett uppbyggelseblad — kostar för **helt år kr. 2:—**,
kvartal **65 öre**. Allt postbefordrings- och hem-
bäringsafgiften inräknad.

OBS.! Alla nya prenumeranter för 1904 å någon af
Svenska Morgonbladets upplagor erhålla

GRATIS

jul- och nyårstidningen

Morgonstjärnan,

med extra fin utstyrsel, två större lösa särdeles vackra
planscher i flere färger: "**Jesus vid 12 år i templet**"
och "**Skåden liljorna på marken**", samt för öfrigt rikt
illustrerad och med ett väl valdt, omväxlande textin-
håll med bidrag på **vers och prosa af välkända förf.**
Boklädspris **kr. 1:50**. **Morgonstjärnan** erhålles kost-
nadsfritt och omgående, då prenumerationskvitto för
år 1904 jämte namn och adress insändes till Svenska
Morgonbladets Exped., Stockholm.

OBS.! Den sändes **före jul** till alla, som i god tid
dessförinnan prenumererat för 1904 och insänt post-
kvitto.

Alla prenumeranter för **1903** erhålla
Morgonstjärnan sig tillsänd före jul och behöfva
icke insända prenumerationskvitto.

Östergötlands Dagblad,

daglig morgontidning

för

Norrköping och Linköping

med hela Östergötland samt en stor del af
Småland och Södermanland,

erbjuder på grund af sitt ur utgifningssynpunkt sär-
deles lyckliga läge de snabbaste nyheter. Själfständig,
omväxlande och innehållsrik, har tidningen också nått en

mycket stor spridning,

som gör den till

ett af landets allra bästa annonsorgan.

Ingen annan Östgötatidning med publik ur alla sam-
hällslager, erbjuder samma möjlighet för annonsörer
att få sina meddelanden jämnt spridda inom hela länet,
så i stad som på land. Andra östgötatidningar läsas
på landet, men icke i Norrköping, eller i Norrköping,
men icke på landet, eller i Linköping, men icke i Norr-
köping, eller i Norrköping, men icke i Linköping.
Östergötlands Dagblad däremot läses öfverallt.

Upplaga 6—7,000.

Nya Wermlands-Tidningen

Wermlands läns och Karlstads stifts tidning
Karlstad.

Länets **äldsta, största och mest anlitade** annonsorgan.

Upplaga **5,000** ex.

hvaraf öfver **3,350** ex. postabonnerade,
bland köpstark publik.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten pr millimeter enkel spalt.

Annonsera!

Wermländingen

(24:de årg. 1904.)

Illustrerad folktidning för Wermland och Dal.

Annonsblad för affärstillkännagifvanden, auktioneringörelser, kommunala meddelanden m. m.

Upplaga öfver **8,000** ex.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten pr millimeter enkel spalt.

Utgifves hvarje helgfri fredag
från **KARLSTAD**.

Annonsera!

Kalmartidningen

Barometern.

SJÄLFSTÄNDIG.

OMVÄXLANDE.

INNEHÅLLSRIK.

Utkommer 4 gånger i veckan (måndag, onsdag, torsdag, lördag).

Upplaga: **5,500** ex., med synnerligen jämn spridning inom södra Kalmar län samt å Öland.

Utmärkt annonsorgan.

Bergslagerernas Tidning,

Bergslagerernas Allmänna Nyhets- och
Annonsblad, Lindesberg.

— Grundad 1886. —

— PROGRAM: Moderat. —

**Bästa annonsorgan för Bergslagen
med dess burgna befolkning.**

Annonspris: 4 öre mm. Rabatt vid längre annonsering.

OBS! Se noga till att förväxling ej sker med annan tidnings namn.

För

Annonsering

i

Gefle och Gefleborgs län

är

Gefle-Posten

lämpligaste tidning

Gotlands-Posten,

GOTLANDS

allmänna annons- och nyhetstidning

rekommenderas vid

annonsering för Gotland.

Annonspriset 12 öre petitrad före, 10 öre efter texten.
Pigg och omväxlande tidning.

Grundad 1891 har tidningen under de gångna åren
vunnit en efter förhållandena

stor spridning

och intager numera en ledande ställning i Gotlands
utveckling.

Gotlänningen,

framstegsvänlig högertidning
för Visby stad och Gotland.

Utkommer 4 gånger i veckan. Rikt, omväxlande
och lättläst innehåll.

Genom sin stora och jämna spridning bland den
burgna befolkningen inom hela provinsen är

Gotlänningen

en synnerligen fördelaktig

annonstidning.

Stockholms Läns Tidning

Hvarannandagstidn.
för kr. **2: 50**
pr helt år.

GRIPEN

Hvarannandagstidn.
för kr. **2: 50**
pr helt år.

nyhets- och annonsorgan

för Södertelje stad, Södertörn och norra Södermanland.

Äldsta tidningen i Södertelje.

Utkommer under år 1904 *tre ggr* i veckan.

I förhållande till antalet utgifningsdagar **billigaste**
tidningen i länet.

Kr. 2: 50 för helt år.

Moderat, framstegsvänlig, snabba och tillförlitliga ortsnyheter;
korrespondenser från huvudstaden och andra orter; legala nyheter;
rikhaltigt och omväxlande textinnehåll i öfrigt samt spännande
följetong i bokformat på öfver 1,200 sidor.

Ud prenumeration för helt år kr. 2: 50.

Hvarannandagstidn.
för kr. **2: 50**
pr helt år.

Blott 1 $\frac{1}{3}$ öre pr nr.

Hvarannandagstidn.
för kr. **2: 50**
pr helt år.

• HELSINGEN •

provinsen Helsinglands äldsta tidning,

utkommer i Söderhamn hvarje helgfri tisdag, torsdag och lördag, redigeras i fosterländsk, samhällsbevarande anda, räknar sin läsekrets förnämligast bland den burgnare befolkningen inom staden samt i södra och vestra Helsingland, är på grund häraf ett förmånligt annonsblad samt rekommenderar sig till benägen hägkomst så väl vid annonsering som vid val af tidning, då prenumerationstiden nalkas.

Annonpris pr petitrad 12½ öre före, 10 öre efter text.

Prenumerationspris 4 kr. pr helår, postarvodet obekräknadt.

Jämtlands Tidning

— utgifven i Östersund af JOHAN LINDSTRÖM-SAXON —

är sitt läns äldsta och i stad som på landsbygd ojämförligt mest spridda tidning.

Upplaga 6,000 ex.

hvaraf 3,400 genom postverket.

För Blekinge städer och landsbygd är Tidningen Karlshamn

bästa nyhets- och annonstidning.

Utgifves måndagar, onsdagar, fredagar och afsändes samma dag till postprenumeranter, som därigenom erhålla **snabbaste nyheter** från orten och länet.

Annonserer erhålla genom **Tidningen Karlshamn** jämnaste spridning för sina meddelanden inom Blekinge län.

Pris för helår 5 kr. — Annonser 12 à 15 öre pr rad.

LANDSKRONA-POSTEN

Daglig tidning för stad och land.

Mycket läst tidning. Största spridning i Landskrona samt vestra och mellersta Skåne. Snabb nyhetstidning. God politisk tidning. Effektiv annonstidning. Köpstark publik. Moderat annonspris.

LANDSKRONA-POSTEN, som äges af ett bolag med flera hundra aktieägare i staden och landsorten, förfäktar samhällsbevarande, fosterländska intressen, arbetar för reformer på det bestående grund, men kämpar emot socialistiskt fackföreningstyranni. Landskrona-Postens läsekrets utgöres företrädesvis af landtmän, ämbets- och affärsmän, industriidkare och handverkare.

Landskrona-Posten utgifves äfven i en **halfvecko-upplaga**, som är betydligt spridd bland s. k. småfolk.

Nerikes-Tidningen

*Politisk nyhets- och annonstidning
för Örebro stad och län.*

== Länets mest spridda tidning ==
utkommer

hvarje helgfri måndags-, onsdags-, fredags- och lördagsafton.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3.—

NORRLANDSPOSTEN

är Norrlands äldsta tidning.

NORRLANDSPOSTENS

• • • **VECKOUPPLAGA**

har den största postupplagan af alla Norrlands tidningar.

Sveriges mest spridda
hvarannandagstidning

är . . .

Nya Vexiöbladet.

Med nya Vexiöbladet följer såsom gratisupplaga

— Ny Smålands Beskrifning. —

Nya Vexiöbladet är Smålands mest spridda nyhets- och annonstidning.

Prenumerationspris 2 kr.

Annonpris 5 öre pr millimeter.

SUNDSVALLS-POSTEN

Norrlands mest spridda dagliga tidning utgår öfver hela Norrland till den köpstarkaste publiken.

Prenumerationspris: 6 kr. pr år.

Annonpris: 12½ öre å 4:de, 15 öre å 1:sta och 20 öre å 2:dra och 3:dje sidorna.

Skånska Aftonbladet.

Daglig tidning för Södra Sverige.
Snabb och väl underrättad nyhetstidning.
Underhållande och lättläst.
Utkommer under år 1904 till oförändradt pris.

För helt år	kr. 5: —
» halft år	» 2: 50
» kvartal	» 1: 25
» månad	» — 50

postarfvodet oberäknadt.

Annonspriset är 8 öre pr millimeter å 1:sta, 2:dra och 3:dje sidorna samt 7 öre å 4:de sidan.
OBS! Mycket förmånlig annonstidning på grund af sin jämna spridning bland den köpstarka publiken.

Södra och västra Helsinglands enda frisinnade och helnykterhetsvänliga tidning är

Söderhamnskuriren

med stor och jämn spridning bland såväl de talrika arbetarne i sågverksdistrikten, som den stora befolkningen å landsbygden, till stor del bestående af burgna landtbrukare.

Söderhamnskuriren

är därför ett utmärkt annonsorgan.

Prenumerationspris Kr. 4: 80 pr år.

Vestmanlands Läns Tidning

Länets äldsta och största tidning
samt mest anlitade annonsorgan.

Utkommer i Vesterås tisdags-, torsdags- och lördagsmorgnar.

Prenumerationspris:

5 kr. för år, kr. 1: 25 för kvartal.

PRENUMERERA!

Östgöta Correspondenten är en af den svenska pressens snabbaste nyhetsbringare.

Östgöta Correspondenten har en fast upplaga på öfver 9,000 ex. Inom Östergötland och norra Småland är den mera än någon annan tidning läst af hela befolkningen.

Östgöta Correspondenten är sedan gammalt ett af landets mest anlitade annonsorgan, med en burgen och köpstark publik.

Östgöta Correspondenten, som utkommer från Linköping hvarje helgfri dag, kostar för år 6 kr., halfår 3 kr., kvartal 1: 50, månad 70 öre.

Läs

SYDSVENSKA DAGBLADET

• SNÄLLPOSTEN •

Södra Sveriges största morgontidning.

Utkommer alla söcken- och söndagar.

Annonsorgan för den köpstarka publiken.

Prenumerera för 1904.

Södertelge Tidning har utan själfprenumeration den största spridningen i Södertelge och Södertörn.

Prenumerationspris:

Pr år Kr. 3: 50

» kvartal » 1: —

Annonspris:

Före texten 5 öre pr mm.

Efter » 4 » » »

Prenumerera på **Södertelge Tidning!**
Annonsera i

Västra Dagbladet

(Adress: **BORÅS**)

Södra upplagan:

Borås (Boråsposten).

Norra upplagan:

Vänersborg, Trollhättan, Åmål, Lidköping.

Utmärkt annonstidning.

Daglig billighetstidning för alla.

Pris för kvartal 80 öre (utom postarfvode).

ÖSTGÖTEN

(Utgifningsort: **LINKÖPING.**)

Daglig aftontidning för Linköping, Norrköping, Mjölby och Boxholm, är Östergötlands mest spridda tidning med en upplaga af

8—10,000 ex.

samt läses af hög och låg, i städerna och på landsbygden, hvarför

• ÖSTGÖTEN •

ovillkorligen är den

bästa annonstidningen.

Prenumerationspris: 5 kr. för helt år, postarfvodet inberäknadt.

Hälsan är allt!

Allt är ett intet för den, som saknar hälsa. Hvar är den kvinna, som icke ville uppoffra all rikedomens behag och öfverflöd, om hon blott kunde återfå sin förlorade hälsa? Det är omöjligt att njuta af lifvet, då nerverna äro svaga, ryggen ständigt värkande och tankarne nedtryckta utaf bördan af kroppsligt lidande. Därföre är ett enkelt botemedel, likt

Dr. Sandens Elektriska Herculex Batteri

ingjutande vederkvickande och upplifvande lifskraft till hela kroppssystemet, värdt många gånger mer än hvad det kostar. Det gifver hälsa och har i tusentals fall bevisat sig vara ett verksamt medel vid botandet af de flesta kroniska och nervösa lidanden, speciellt alla fruntimmerssjukdomar.

FRITT TILL ALLA sända vi vår bok »Vägen till hälsa», som beskriver detta kroppsbatteri och de sjukdomar, som botas genom detsamma. Denna värdefulla bok bör ej saknas i något hem, den sändes **alldeles gratis**, om adress insändes till

Allm. Tel. 70 94
Rikstel. 21 59

SANDEN ELECTRIC COMPANY, Emil Linder, Generalagent.
26 MALMSKILNADSGATAN, STOCKHOLM.

Salubrin.

För att öfvertyga sig, att Salubrin är en betydelsefull uppfinning, behöfs endast försöka det för behandling af **yttre skador**, för **toalettändamål** eller något annat i **bruksanvisningen angifvet ändamål** och använda det på sådant sätt, som erfarenheten visat vara lämpligt.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & C:o, Stockholm.

Försäkrings-Aktiebolaget

Tre Kronor

Vasagatan 10, Stockholm.

lämnar garanti för redbar redovisning af kassörer och förvaltare. Tjänstsökande erhålla löfte om garanti att bifogas ansökan.

Julpresenter

i största urval.

Aktiebolaget
Brising & Fagerström
24 Regeringsgatan 24.

Johan Ericsson & Co.
Koppar- & Bleckslageri
44 Malmskilnadsgatan 44
Stockholm
63 77 Allm. Tel. Rikstel. 25 46

HERM. MEETHS
Sybehör
Modevaror och
Garneringsartiklar.
Hv. Broderier & Spetsar
i stort urval.
Order
från landsorten
exp. mot efterkräf.

SPECIALAFFÄR för DAMARTIKLAR

Postadress: **Herm. Meeths, Stockholm.**

Nordens största
Orgel- o. Pianofabrik.
(Årlig tillv. 1,400 instrument)
ÖSTLIND & ALMQUIST, Arvika.
Stockholm 50 | Göteborg 18 | Malmö 10
Vasagat. 50 | V:a Hamng. 18 | Baltzarg. 10

Firman, som in- och utrikes erhållit guldmedaljer för orglar, är den enda svenska firma, som vid första täflan erhållit högsta pris, guldmedalj, för flyglar och pianon.

Instrum. rek. af Hrr Musici: Rich. Andersson, Hallström, Henneberg, Hägg, Liljefors, Lindström, Lundberg, Nordqvist, Sjögren, Stenhammar, Zetterquist m.fl.

PORTER
FRÅN
AKTIEBOLAGET
D. CARNEGIE & CO
KÖRSKÄP
GÖTEBORGS
WARUMARKE

Rekommenderas.

LACAVEYCA
• CADIZ •
VIN-NEDERLAG
STOCKHOLM.

OBS! Allmänheten varnas för efterapningar af våra etiketter!
Se till att Ni alltid får Lacave's viner!

Prenumerera på
den dagliga stockholmstidningen

Trefligast! + Billigast!

Som verksamt lösande, välsmakande medel vid hosta, hebet och katarrer rekommenderas Florents franska lakrits-pastiller.

Pâte Vanillée (lätt vaniljsmak och finaste bröstgummi) 40 öre

Pâte à la violette (finaste lakrits, aromatisk smak) 35 »

Pâte à l'anis { Anis är särdeles lösande och välgörande de vid katarrer } 35 »

Pastilles à l'anis { } 30 »

Pastilles à la menthe (pepparmynt, allmännast omtyckta) 30 »

hos alla välförsedda handl. o apotekare
Ensam agent **S. J. NORMAN, Stockholm.**
Endast äkta med märke:
Régliste Florent.

Lösande vid influensa. Omtyckta af alla åkare.

För Orgelharmonium: Sångar utan ord, valda, smärre stycken af Schaab, Mendelsöhn, Schubert, Schumann, Beethoven. Pris 1 kr. — »För hemmet», läta orgelstycken af Beethoven, Händel, Mendelsöhn, Merkel, Mozart och Wagner m. fl. Pris 2 kr. — »Favoritstycken för orgelharmonium» af Bach, Graun, Chopin, Gluck, Reinecke, Rubinstein m. fl. Pris 2: 50. — Enh. loford, af musikv. Erh. fr. Dahlströms Musik- & Industrimag. Vasag. 50, Sthlm

C. A. Lindgren & C:os
utmärkta
Arraks Punsch Medaille d'or, torr,
rekommenderas.

Möbler, Sängar,
Sängkläder,
Mattor,
Möbeltyger och
Gardiner.

Stil, skönhet, styrka.
Mölnlycke
Möbelutställning,
18 Birger Jarisgatan 18.

Egna
Arkitekter
och
Dekoratorer.

Aktiebolaget
Svensk Konstslöjdutställning
S. Göbel

Lektions- Stor samling textilarbeten • • Lektions-
kurser Enklare och dyrbarare möbler kurser
Eleganta småsaker för julen
Hufvudaffär: Norrmalmstorg 3 • Filial: Hamngatan 12

Eskilstuna-Magasinet
1 MALMTORGSGATAN 1,
STOCKHOLM.

Största lager af etsade stålarbeten. Skrifbords-garnityr. Pennknifvar. Saxar. Bordsknifvar. Kaffe-serviser af nickel m. m. Allt till fabrikspris.

S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm. Filialer i Göteborg och Malmö.

LANOLIN-SANA-TVÅL

- GARANTERAD ◦ REN ◦ NEUTRAL ◦
- ÖFVERFETTAD ◦ TOALETT-TVÅL ◦

DEN BÄSTA BARNTVÅL

Tillverkad enligt framstående hudläkares föreskrift och under kontroll samt rekommenderas för ömtålig hud.

PRIS 25 ÖRE

pr st. i alla apotek i riket samt hos Herrar Detaljhandlande.

GRUMME & SON
• STOCKHOLM •

KONCENTRERAD

STOMATOL

PRISBELÖNT VID HYGIENISKA UTSTÄLLNINGAR SÄSOM
 S S NUTIDENS FÖRNÄMSTA E E
 ANTISEPTISKA TOALETTMEDEL

GRAND PRIX MARSEILLE 1903
 GULDMEDALJER
 PARIS 1902 . . . LONDON 1902
 . PARIS 1903 .

STOMATOL-TAND-CRÈME
 PRIS 60 ÖRE

Angenäm och uppfriskande för munnen och andedräkten, fäster tandkötet och åstadkommer : :
 friska, starka, pärlhvita tänder!

STOMATOL-TAND-CRÈME
 i förening med
 STOMATOL-MUNVATTEN
 är på grund af sina vetenskapligt och praktiskt bevisade egenskaper ovärderliga medel i munhygienens tjänst i kampen mot tändernas värsta fiender bakterierna.

STOMATOL-FABRIKEN
 • STOCKHOLM •

H. M. KONUNGENS HOFLEVERANTÖR

STOCKHOLMS • KEX •

ÖFVERLÄGSNA . . .
 KVALITEER
 DAGLIGEN FÄRSK

FLEMINGGAT. 40
 STOCKHOLM

RIKS TELEF. 7020 · ALLM. TELEF. 6633.

ZENITH'S MARGARIN

ÄR DET FÖRNÄMSTA
 GULDMEDALJER I
 GEFLE 1901 OCH HELSINGBORG 1903

UTSEENDET ÄR FULLSTÄNDIGT SOM NATURSMÖRETS OCH DE HÖGSTA MÄRKENA, D. V. S. GRÄDD-MARGARIN-KVALITETERNA, HAFVA ALLDELES DET FINA MEJERISMÖRETS SMAK OCH AROM. GRÄDD-MARGARINET HAR DESSUTOM NATURSMÖRETS EGENSKAPER VID ANVÄNDNING TILL BAK OCH MATLAGNING

ZENITH'S MARGARIN

ERHÖLL HÖGSTA UTMÄRKELSEN, GULDMEDALJ, VID ÅRETS UTSTÄLLNING I HELSINGBORG OCH SAMMA UTMÄRKELSE KOM DET TILL DEL Å UTSTÄLLNINGEN I GEFLE 1901 — DE ENDA UTSTÄLLNINGAR, HVARI FABRIKATET HITTILLS DELTAGIT. ALLTSÅ REDAN

• TVÅ GULDMEDALJER •